

Chambre des Représentants

SESSION 1983-1984

20 JUIN 1984

PROJET DE LOI

portant certaines mesures de nature
à réduire l'arriéré judiciaire

PROPOSITION DE LOI

relative à la mise à la retraite, à la pension et à
l'éméritat des magistrats de l'Ordre judiciaire

RAPPORT

FAIT
AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE ⁽¹⁾
PAR MM. MUNDELEER ET BOURGEOIS

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — Exposé du Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles

Le Vice-Premier Ministre déclare que le présent projet de loi
constitue un des instruments prévus par le Gouvernement pour
résoudre le problème de l'arriéré judiciaire.

⁽¹⁾ Composition de la Commission :

Président : M. L. Remacle.

A. — Membres : MM. Bourgeois, Gehlen, Grafé, L. Remacle, Suykerbuyk,
Van den Brande, Verhaegen. — Bossuyt, Brouhon, Collignon, Derycke,
Mme Detiège, MM. D'Hose, Mottard, Van den Bossche. — De Groot, Hen-
rion, Huylebrouck, Mundeeler, Van Belle, Van de Velde. — Baert, Belmans.

B. — Suppléants : Mme Demeester-De Meyer, MM. le Hardy de Beaulieu,
J. Michel, Piot, Steverlynck, Thys, Wauthy, Willems. — Baudson, Mme Brenez,
MM. Dejardin, Gondry, Mme Lefebvre, MM. Tobback, Van Elewycq, Vanvelthoven,
Willockx. — Barzin, A. Claes, De Decker, De Grève, De Winter, Klein,
Verberckmoes. — R. Declercq, F. Vansteenkiste, Verniers.

Voir :

962 (1983-1984) :

- N° 1 : Projet transmis par le Sénat.
- Nos 2 à 4 : Amendements.

594 (1982-1983) :

- N° 1 : Proposition de loi.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1983-1984

20 JUNI 1984

WETSONTWERP

houdende bepaalde maatregelen van aard
tot vermindering van de gerechtelijke achterstand

WETSVOORSTEL

betreffende de inruststelling, de pensionering en het
emeritaat van de magistraten van de Rechterlijke Orde

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE ⁽¹⁾
UITGEBRACHT
DOOR DE HEREN MUNDELEER EN BOURGEOIS

DAMES EN HEREN,

I. — Uiteenzetting van de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Institutionele Hervormingen

De Vice-Eerste Minister verklaart dat het onderhavige wets-
ontwerp een van de instrumenten is waarin de Regering heeft
voorzien om het probleem van de gerechtelijke achterstand op te
lossen.

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer L. Remacle.

A. — Leden : de heren Bourgeois, Gehlen, Grafé, L. Remacle, Suykerbuyk,
Van den Brande, Verhaegen. — Bossuyt, Brouhon, Collignon, Derycke,
Mevr. Detiège, de heren D'Hose, Mottard, Van den Bossche. — De Groot,
Henrion, Huylebrouck, Mundeeler, Van Belle, Van de Velde. — Baert, Belmans.

B. — Plaatsvervangers : Mevr. Demeester-De Meyer, de heren le Hardy de Beaulieu,
J. Michel, Piot, Steverlynck, Thys, Wauthy, Willems. — Baudson,
Mevr. Brenez, de heren Dejardin, Gondry, Mevr. Lefebvre, de heren Tobback,
Van Elewycq, Vanvelthoven, Willockx. — Barzin, A. Claes, De Decker, De
Grève, De Winter, Klein, Verberckmoes. — R. Declercq, F. Vansteenkiste,
Verniers.

Zie :

962 (1983-1984) :

- Nr. 1 : Ontwerp overgezonden door de Senaat.
- Nrs. 2 tot 4 : Amendementen.

594 (1982-1983) :

- Nr. 1 : Wetsvoorstel.

Les mesures élaborées peuvent, en effet, être classées en trois volets :

1) le présent projet qui tend à rajeunir les cadres de la magistrature par un abaissement de l'âge de la mise à la retraite tout en faisant appel aux magistrats atteints par la limite d'âge soit en permettant la désignation de magistrats suppléants parmi les magistrats admis à la retraite, soit en les maintenant en fonction au-delà de la limite d'âge dans certaines conditions;

2) le projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire;

3) une série de projets de loi tendant à simplifier et à accélérer certaines procédures.

La plupart de ces mesures ont fait l'objet d'une délibération unique du Conseil des Ministres et l'attribution des moyens budgétaires pour les réaliser a été calculée au 1er septembre 1984.

Dès lors, le Vice-Premier Ministre insiste sur la célérité indispensable pour que la mise en vigueur des dites mesures intervienne à cette date.

I. PROJET DE LOI PORTANT CERTAINES MESURES DE NATURE A REDUIRE L'ARRIERE JUDICIAIRE

Le projet de loi, transmis par le Sénat est issu de deux projets de loi, l'un prorogeant les fonctions des magistrats de l'ordre judiciaire au-delà de l'âge fixé pour la mise à la retraite, l'autre permettant la désignation de magistrats suppléants parmi les magistrats admis à la retraite, et d'un amendement du Gouvernement à ce dernier projet, qui concerne l'abaissement de l'âge de la retraite des magistrats, des greffiers, des secrétaires de parquet et des membres du personnel des greffes et des parquets.

Ces dernières dispositions, concernant l'âge de la retraite, ont été détachées du projet de loi portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pension, pour permettre leur discussion au sein des Commissions de la Justice.

L'ensemble de ces modifications au Code judiciaire, amendé sur certains points, a été fusionné en un seul texte, qui a reçu un nouvel intitulé : « Projet de loi portant certaines mesures de nature à réduire l'arriéré judiciaire ».

Il faut rapprocher de ce projet celui modifiant la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire, qui augmente le cadre de certaines juridictions. Le tout constitue les mesures pour lesquelles le Conseil des Ministres a autorisé une incidence budgétaire globale, pour le budget de l'Etat, de 150 millions.

..

Le Vice-Premier Ministre évoque ensuite les principales dispositions de ce projet.

I. Abaissement de l'âge de mise à la retraite

Contrairement aux autres secteurs de pensions, le magistrat admis à la retraite continue à appartenir à l'ordre judiciaire et reste soumis aux incompatibilités légales qui frappent les magistrats : interdiction d'exercer toutes fonctions ou charges publiques rémunérées d'ordre politique ou administratif, sauf exceptions limitativement énumérées, interdiction d'exercer personnellement ou par personne interposée aucune espèce de commerce, d'être agent d'affaires ou de participer à la direction ou à la surveillance de sociétés commerciales ou d'établissements industriels ou commerciaux, interdiction de conclure un contrat de louage de travail.

De geplande maatregelen kunnen in drie categorieën worden ingedeeld :

1) het voorliggende ontwerp, dat de personeelsformaties van de magistraten wil verjongen door een verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd, waarbij niettemin een beroep wordt gedaan op magistraten die de leeftijdsgrens hebben bereikt, door de aanwijzing van plaatsvervangende magistraten onder de op rust gestelde magistraten mogelijk te maken, dan wel door het ambt van de magistraten onder bepaalde voorwaarden boven de leeftijdsgrens te verlengen;

2) het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting;

3) een reeks wetsontwerpen tot vereenvoudiging en versnelling van bepaalde procedures.

De meeste maatregelen zijn in de Ministerraad bij één enkel besluit genomen en voor de toekenning van de budgettaire middelen ter uitvoering daarvan werd 1 september 1984 vooropgesteld.

De Vice-Eerste Minister dringt bijgevolg aan op speed, zodat die maatregelen op de in uitzicht gestelde datum in werking kunnen treden.

I. WETONTWERP HOUDENDE BEPAALDE MAATREGELEN TOT VERMINDERING VAN DE GERECHTELIJK ACHTERSTAND

Het door de Senaat overgezonden wetsontwerp komt voort uit twee wetsontwerpen, waarvan het ene het ambt van de magistraten van de rechterlijke orde verlengt boven de voor de pensionering vastgestelde leeftijd en het andere de aanwijzing mogelijk maakt van plaatsvervangende magistraten onder de op pensioen gestelde magistraten, en voorts uit een amendement van de Regering op dit laatste ontwerp, dat betrekking heeft op de verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd voor magistraten, griffiers, secretarissen van de parketten en personeelsleden van griffies en parketten.

Deze laatste bepalingen betreffende de pensioengerechtigde leeftijd werden gelicht uit het wetsontwerp houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, om de bespreking ervan in de Commissie voor de Justitie mogelijk te maken.

De gezamenlijke wijzigingen aangebracht in het Gerechtelijk Wetboek, die op bepaalde punten nog werden gewijzigd, werden in één enkele tekst samengebracht onder het nieuwe opschrift : « Wetsontwerp houdende bepaalde maatregelen van aard tot vermindering van de gerechtelijke achterstand ».

Bij dat ontwerp hoort ook het ontwerp tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting, dat de personeelsformatie van bepaalde rechtscolleges uitbreidt. Voor al die maatregelen samen heeft de Ministerraad ingestemd met een budgettaire uitgave van 150 miljoen op de rijksbegroting.

..

De Vice-Eerste Minister licht vervolgens de belangrijkste bepalingen van het ontwerp toe.

I. Verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd

In tegenstelling tot de andere pensioensectoren blijft een magistraat die met pensioen gaat tot de rechterlijke macht behoren en onderworpen aan de wettelijke onverenigbaarheden die voor de magistraten gelden : het verbod om bezoldigde openbare ambten of lasten van politieke of administratieve aard uit te oefenen, behalve de limitatief opgesomde uitzonderingen, het verbod om persoonlijk of door een tussenpersoon enige soort handel te drijven, zaakwaarnemer te zijn of deel te nemen aan de leiding van of het toezicht op handelsvennootschappen of nijverheids- en handelsinrichtingen, het verbod om een arbeidsovereenkomst te sluiten.

Il paraît dès lors justifié de faire échapper les magistrats à la limite d'âge habituelle de 65 ans et de leur permettre de poursuivre leur activité jusqu'à l'âge de 67 ans.

Une exception est cependant prévue pour les membres de la Cour de cassation.

Comme le prévoyait déjà les propositions Van Elslande (*Doc.* n° 820/1, 1980-1981) et Grootjans (*Doc.* n° 594/1), il est souhaitable de maintenir à 70 ans la limite d'âge pour les magistrats à la Cour de cassation.

En effet, les magistrats qui sont nommés à la Cour de cassation, ont généralement un âge avancé et, en raison de la spécificité de cette juridiction, ils ont, en outre, besoin d'un certain temps pour assimiler la technique particulière de la cassation. Soumettre les membres de la Cour de cassation et du parquet près de cette Cour à la règle générale de la limite d'âge de 65 ans entraînerait inévitablement un renouvellement presque complet en peu de temps. Une telle situation serait hautement préjudiciable au maintien de la stabilité de la jurisprudence.

En ce qui concerne les mesures transitoires, celles-ci reprennent, *mutatis mutandis*, les dispositions prévues par l'arrêté royal n° 81 du 31 juillet 1982 pour les professeurs d'universités.

Les magistrats qui, à la date du 1er octobre 1983, sont âgés de 65 ans accomplis, sans avoir atteint l'âge de 67 ans, peuvent, à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions durant 3 ans.

Ceux qui, à la date du 1er octobre 1983, sont âgés de 67 ans accomplis, peuvent, à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions durant 2 ans.

∴

Les amendements qui avaient été déposés par plusieurs sénateurs concernant ces mesures transitoires ont été rejetés, à l'exclusion d'un seul, relatifs aux greffiers et membres des greffes et parquets, pour des raisons d'équité.

L'incidence budgétaire de la mesure est la suivante :

Incidence budgétaire (à l'index 2,2522)

Période concernée — Betrokken tijdvak	Incidence pour l'Administration des Pensions — Weerslag voor het Bestuur der Pensioenen	Economie sur le budget du Ministre de la Justice ⁽¹⁾ — Besparing op de begroting van het Ministerie van Justitie ⁽¹⁾	Coût global — Totale kosten
1984 (4 mois). — 1984 (4 maanden) F	33 467 000	25 942 000	7 525 000
1985 (1 an). — 1985 (1 jaar)	100 400 000	57 100 000	43 300 000
1986 (1 an). — 1986 (1 jaar)	104 700 000	60 100 000	44 600 000

⁽¹⁾ Dans l'hypothèse où le remplacement de magistrats retraités s'effectuerait après 3 mois de vacance de place et compte tenu du fait que les remplaçants seront plus jeunes et donc bénéficieront de traitements moins élevés.

Enfin, l'abaissement à 65 ans de l'âge de la retraite des greffiers, des secrétaires de parquet et des membres du personnel des greffes et des parquets est également proposé. C'est d'ailleurs la confirmation d'une situation de fait.

Il va de soi que l'abaissement de l'âge de la retraite des magistrats à 67 ans perdrait une grande partie de son efficacité en vue de résorber l'arriéré judiciaire, si cette mesure n'était pas accompagnée par les deux suivantes : la création de magistrats suppléants parmi les magistrats admis à la retraite et la possibilité ou l'obligation pour ceux-ci de continuer d'exercer leurs fonc-

Het lijkt derhalve verantwoord de gewone leeftijdsgrens van 65 jaar niet op de magistraten toe te passen en hen tot de leeftijd van 67 jaar te laten fungeren.

Er wordt echter in een uitzondering voorzien voor de leden van het Hof van Cassatie.

Zoals reeds bepaald in de voorstellen-Van Elslande (*Stuk* nr. 820/1, 1980-1981) en -Grootjans (*Stuk* nr. 594/1), is het wenselijk de leeftijdsgrens voor de magistraten van het Hof van Cassatie op 70 jaar te handhaven.

De magistraten worden doorgaans op gevorderde leeftijd bij dit Hof benoemd en wegens de specifieke aard van dat rechtscollege hebben zij bovendien een zekere tijd nodig om zich in te werken in de wel bijzondere techniek van de cassatie. Indien men de algemene regel van de leeftijdsgrens op 65 jaar zou toepassen op de leden van het Hof van Cassatie en van het Parket bij dat Hof, zou zulks in zeer korte tijd onvermijdelijk leiden tot een bijna volledige vernieuwing. Een dergelijke toestand zou bijzonder nadelig zijn voor het behoud van een vaste rechtspraak.

Wat nu de overgangsmaatregelen betreft, die nemen *mutatis mutandis* de bepalingen over van het koninklijk besluit nr. 81 van 31 juli 1982 voor de universiteitsprofessoren.

De magistraten die op 1 oktober 1983 de volle leeftijd van 65 jaar maar nog niet de leeftijd van 67 jaar hebben bereikt, mogen op hun verzoek hun ambt gedurende 3 jaar verder uitoefenen.

Degenen die op 1 oktober 1983 de volle leeftijd van 67 jaar hebben bereikt, kunnen op hun verzoek hun ambt nog twee jaar uitoefenen.

∴

De amendementen die door verschillende senatoren waren ingediend in verband met die overgangsmaatregelen werden op één uitzondering na verworpen : een amendement in verband met de griffiers en de leden van de griffiers en parketten werd om billijkheidsredenen aangenomen.

De maatregel heeft de volgende budgettaire weerslag :

Budgettaire weerslag (indexcijfer 2,2522)

⁽¹⁾ In de veronderstelling dat de gepensioneerde magistraten worden vervangen na 3 maanden vacature en gelet op het feit dat de opvolgers jonger zullen zijn en dus een minder hoge wedde zullen ontvangen.

Tenslotte wordt ook de verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd tot 65 jaar voor de griffiers, de parketsecretarissen en de personeelsleden van de griffies en van de parketten voorgesteld. Dat is trouwens de bekrachtiging van een feitelijke toestand.

Het spreekt vanzelf dat de verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd van de magistraten tot 67 jaar heel wat minder doeltreffend zou zijn om de gerechtelijke achterstand weg te werken, indien die maatregel niet gepaard ging met de twee volgende maatregelen : instelling van het ambt van plaatsvervangend magistraat voor gepensioneerde magistraten en mogelijkheid of

tions dans certaines conditions. De l'ensemble de ces mesures doit résulter un accroissement du nombre de magistrats disponibles.

II. Création de magistrats suppléants

Dans l'organisation judiciaire actuelle, des juges suppléants sont prévus pour les tribunaux de première instance, les justices de paix et les tribunaux de police.

Des magistrats suppléants à la cour d'appel ne sont pas prévus.

La composition de chambres à trois conseillers mobilise un grand nombre de magistrats en raison de la nécessité de maintenir en tout temps une réserve chargée de faire face aux absences inopinées. Ce système réduit le nombre des chambres qui pourraient être prévues par rapport au nombre de magistrats et le rythme d'absorption des juridictions s'en trouve ralenti.

Eu égard à l'abaissement de l'âge de mise à la retraite à 67 ans, il existera un certain nombre de magistrats chevronnés, qui seront à même, après leur admission à la retraite, de prester encore d'excellents services jusqu'à l'âge de 70 ans.

Le présent projet permet, selon certaines modalités, aux magistrats, tant du siège que du parquet, à l'exception de la Cour et du parquet de Cassation ainsi que des juges de paix et de police, d'assumer, après leur admission à la retraite, des fonctions de magistrats suppléants de leur juridiction, jusqu'à 70 ans.

D'aucuns pourront invoquer qu'on aurait pu étendre le régime de juges suppléants déjà prévus par le Code judiciaire, mais il ne faut pas perdre de vue que, dans ce cas, il est fait appel à des personnes (avocats et notaires) qui ont une occupation principale, ce qui ne leur permet pas de consacrer beaucoup de temps aux affaires des cours et tribunaux. L'efficacité de ce régime est donc réduite.

Ces magistrats suppléants auront droit à une indemnité fixée par le Ministre de la Justice, comme c'est actuellement le cas pour les juges suppléants. Celle-ci ne pourra être supérieure au montant maximum des revenus professionnels qui peuvent être cumulés avec une pension de retraite. Ce montant est actuellement de 211 104 francs (*Moniteur belge* du 29 décembre 1983).

L'incidence budgétaire maximale, dans l'hypothèse, peu probable, où tous les magistrats admis à la retraite à 67 ans deviendraient suppléants, siègeraient pendant deux audiences et procéderaient à deux enquêtes par semaine, serait la suivante :

1984 (4 mois) : 3 000 000 de francs;
1985 (1 an) : 11 500 000 francs;
1986 (1 an) : 11 500 000 francs.

III. Maintien en fonction au-delà de la limite d'âge

Une cause non négligeable de retards dans l'administration de la justice est la vacance de fonctions entre le départ d'un magistrat et l'entrée en service de son successeur.

Le présent projet autorise, d'une part, les magistrats admis à la retraite en raison de l'âge à continuer à exercer leurs fonctions jusqu'à l'installation de leur successeur dans le cadre de la juridiction; cette autorisation ne peut pas excéder six mois et n'est pas renouvelable. D'autre part, il fait obligation aux magistrats admis à la retraite en raison de l'âge de continuer à exercer leurs fonctions dans les litiges dont ils ont eu à connaître avant leur départ, sauf dispense par leur chef de corps. L'exercice de ces fonctions ne peut excéder un an.

verplichting voor de laatstgenoemden om onder bepaalde voorwaarden hun ambt te blijven vervullen. Al die maatregelen samen moeten leiden tot een vermeerdering van het aantal beschikbare magistraten.

II. Plaatsvervangende magistraten

De huidige rechterlijke organisatie voorziet in plaatsvervangende rechters voor de rechtbanken van eerste aanleg, de vredegerichten en de politierechtbanken.

Bij het hof van beroep zijn er geen ambten van plaatsvervangend magistraat.

De samenstelling van kamers met drie magistraten vergt een groot aantal personen, aangezien men te allen tijde over een reserve moet kunnen beschikken om het hoofd te bieden aan onverwachte afwezigheden. Die regeling beperkt het aantal kamers die, gelet op het aantal magistraten, zouden kunnen worden ingesteld en heeft tot gevolg dat de rechtbanken de zaken niet snel genoeg kunnen afhandelen.

Gelet op de verlaging tot 67 jaar van de leeftijd waarop de magistraten gepensioneerd kunnen worden, zullen een aantal onder hen met genoeg ervaring na hun pensionering nog in staat blijken te zijn om tot 70 jaar uitstekende diensten te bewijzen.

Het voorgelegde ontwerp biedt, volgens bepaalde regels, aan de zittende en staande magistraten, met uitzondering van die van het Hof en van het parket van Cassatie en van de vrede- en politierechters, de mogelijkheid om na hun pensionering nog tot 70 jaar het ambt van plaatsvervangend magistraat bij hun rechtscollege waar te nemen.

Sommigen zullen wellicht aanvoeren dat men de regeling voor de plaatsvervangende rechters waarin het Gerechtelijk Wetboek reeds voorziet, had kunnen uitbreiden, doch dan mag men niet uit het oog verliezen dat in dat geval een beroep gedaan wordt op personen (advocaten en notarissen) die reeds een hoofdbezigheid hebben, hetgeen hen verhindert veel tijd te besteden aan de zaken van de hoven en rechtbanken. De efficiëntie van die regeling is dus beperkt.

Die plaatsvervangende magistraten zullen recht hebben op een door de Minister van Justitie vastgestelde vergoeding, zoals thans het geval is voor de plaatsvervangende rechters. Die vergoeding mag niet meer belopen dan het maximumbedrag van de bedrijfsinkomsten die met een rustpensioen mogen worden gecumuleerd. Dat bedrag is thans 211 104 frank (*Staatsblad* van 29 december 1983).

In de niet zeer waarschijnlijke onderstelling dat alle op 67-jarige leeftijd gepensioneerde magistraten plaatsvervangend magistraat zouden worden en zitting zouden hebben gedurende twee terechtzittingen en twee getuigenverhoren zouden afnemen per week, zou de maximumweerslag op de begroting bedragen :

1984 (4 maand) : 3 000 000 frank;
1985 (1 jaar) : 11 500 000 frank;
1986 (1 jaar) : 11 500 000 frank.

III. Ambtsuitoefening na de leeftijdsgrens

Een niet te veronachtzamen oorzaak van de achterstand in de rechtsbedeling is het openstaan van ambten tussen het vertrek van een magistraat en de indiensttreding van zijn opvolger.

Volgens het thans voorgelegde ontwerp kunnen de magistraten die wegens hun leeftijd gepensioneerd worden, hun ambt blijven uitoefenen tot hun opvolger in de personeelsformatie van het gerecht is opgenomen, doch niet langer dan zes maanden en zonder mogelijkheid van verlenging. Anderzijds verplicht het ontwerp de magistraten die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, om aan te blijven voor geschillen waarvan zij vóór hun vertrek kennis hebben genomen, tenzij zij van de verplichting worden ontslagen door hun korpschef. Zij kunnen hun ambt niet langer dan een jaar blijven uitoefenen.

Ces magistrats continuent à bénéficier de leur traitement.

Dans l'hypothèse où l'âge de la retraite est abaissé à 67 ans et où tous les magistrats concernés continuent à exercer des fonctions, l'incidence budgétaire globale au niveau de l'Etat sera négligeable, en raison de l'économie, réalisée dans le budget des pensions, sur le coût de l'abaissement de l'âge de la retraite.

∴

Le Vice-Premier Ministre ajoute que ces deux dernières mesures (magistrats suppléants et maintien en fonction) ne s'appliqueront pas aux chefs de corps, pour éviter des situations délicates au sein des juridictions.

Enfin, par un amendement déposé par plusieurs sénateurs, a été ajoutée la possibilité, à la cour d'appel, pour le président de la chambre, d'appeler à siéger, pour compléter le siège, un avocat inscrit au tableau de l'ordre depuis quinze ans au moins.

II. LE PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 3 AVRIL 1953 D'ORGANISATION JUDICIAIRE

Le projet de loi déposé au Sénat (*Doc. Sénat n° 551/1*) proposait d'augmenter le nombre de cadres des cours d'appel et des parquets généraux, comme suit : 30 magistrats au siège (+ 8 à Bruxelles, + 7 à Gand, + 6 à Anvers, + 3 à Liège et + 3 à Mons) et 5 au parquet.

Au cours de la discussion en Commission de la Justice du Sénat, la nécessité est cependant apparue d'ajouter plusieurs unités aux augmentations de cadre proposées.

Ainsi le projet tel qu'il est transmis par le Sénat prévoit en plus du projet initial : 2 conseillers près de la cour d'appel de Gand, 2 juges et 2 substituts du procureur du Roi pour les tribunaux de première instance de Louvain et de Nivelles et 4 substituts du procureur du Roi pour le tribunal de première instance de Bruxelles.

En outre, le cadre des greffiers et des commis-greffiers pour les cours d'appel a également été augmenté.

L'augmentation proposée tient à la fois compte du nombre d'affaires nouvelles, du nombre d'affaires terminées et des délais de fixation au rôle et tend à faire traiter un nombre équivalent d'affaires par magistrat effectif.

Le coût (en date du 11 mars 1983) du projet initial serait de 28 millions pour 1984 (à partir du 1er septembre), de 164 millions pour 1985 et de 169 millions pour 1986.

La discussion de ce projet de loi fait l'objet du rapport de MM. Bourgeois et Mundeeler (*Doc. n° 963/3*).

III. AUTRES PROJETS TENDANTS A RESORBER L'ARRIERE JUDICIAIRE

Les projets de loi annoncés tendant à accélérer la procédure dans certains domaines ont été déposés dans l'une des deux Chambres.

Il s'agit des projets de loi suivants :

1) Le projet de loi modifiant l'article 730 du Code judiciaire (*Doc. Sénat n° 196/1*).

Ce projet de loi a été voté à la Chambre le 1er avril 1982 et est actuellement examiné par la Commission de la Justice du Sénat.

Ce projet de loi concernant la radiation des causes n'a pas pour objectif de porter remède à l'arriéré judiciaire réel, mais seulement de mettre fin à l'arriéré judiciaire « fictif ».

La question a cependant été posée : cette mesure n'implique-t-elle pas un travail supplémentaire pour les greffes ?

Deze magistraten blijven hun wedde ontvangen.

In de veronderstelling dat de leeftijdsgrens tot 67 jaar wordt teruggebracht en dat alle betrokken magistraten hun ambt blijven uitoefenen, zal de algemene weerslag op de begroting voor de Staat te verwaarlozen zijn, aangezien er in de begroting van pensioenen bespaard zal worden op de kostprijs van de verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd.

∴

De Vice-Eerste Minister voegt hieraan toe dat die twee laatste maatregelen (plaatsvervangende magistraten en handhaving in het ambt) niet op de korpschefs van toepassing zullen zijn, om delicate toestanden binnen de rechtscollages te voorkomen.

Tenslotte heeft een door enkele senatoren ingediend amendement voor de kamervoorzitter in het hof van beroep de mogelijkheid geschapen om de kamer te laten aanvullen, door een sinds ten minste vijftien jaar op het tableau van de orde ingeschreven advocaat op te roepen om zitting te nemen.

II. WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 3 APRIL 1953 BETREFFENDE DE RECHTERLIJKE INRICHTING

Het ontwerp, dat in de Senaat werd ingediend (*Stuk Senaat, nr. 551/1*) stelde voor de personeelsformatie van de hoven van beroep en van de parketten-generaal als volgt uit te breiden : 30 magistraten van de zetel (+ 8 in Brussel, + 7 in Gent, + 6 in Antwerpen, + 3 in Luik en + 3 in Bergen) en 5 bij het parket.

Bij de bespreking in de Commissie voor de Justitie van de Senaat is gebleken dat de voorgestelde uitbreiding van de personeelsformatie nog met verschillende eenheden moest worden aangevuld.

Daarom voegt de door de Senaat overgezonden tekst aan het oorspronkelijke ontwerp nog toe 2 raadsheeren in het hof van beroep te Gent, 2 rechters en 2 substituten van de procureur des Konings voor de rechtbanken van eerste aanleg te Leuven en te Nijvel en 4 substituten van de procureur des Konings voor de rechtbank van eerste aanleg te Brussel.

Bovendien werd ook de personeelsformatie van de griffiers en de klerken-griffiers van de hoven van beroep uitgebreid.

De voorgestelde verhoging houdt rekening zowel met het aantal nieuwe zaken als met het aantal afgehandelde zaken en de termijn van dagbepaling. Tevens beoogt zij een zelfde aantal zaken te laten behandelen door elke magistraat.

Het oorspronkelijke ontwerp zou (op 11 maart 1983) 28 miljoen kosten voor 1984 (vanaf 1 september), 164 miljoen voor 1985 en 169 miljoen voor 1986.

De bespreking van het ontwerp is weergegeven in het verslag van de heren Bourgeois en Mundeeler (*Stuk nr. 963/3*).

III. ANDERE ONTWERPEN DIE HET WEGWERKEN VAN DE GERECHTELIJKE ACHTERSTAND BEOGEN

De aangekondigde wetsontwerpen die een bespoediging van de procedure op bepaalde gebieden beogen, werden bij een van beide Kamers ingediend.

Het betreft :

1) Het wetsontwerp tot wijziging van artikel 730 van het Gerechtelijk Wetboek (*Stuk Senaat nr. 196/1*).

Dit ontwerp werd door de Kamer aangenomen op 1 april 1982 en wordt thans door de Commissie voor de Justitie van de Senaat onderzocht.

Het ontwerp, dat over de doorhaling van zaken handelt, wil niet de werkelijke gerechtelijke achterstand verhelpen maar alleen een einde maken aan de « fictieve » gerechtelijke achterstand.

De vraag werd nochtans gesteld of die maatregel geen bijkomend werk voor de griffier zal meebrengen.

2) Le projet de loi modifiant le code judiciaire en matière d'enquêtes (*Doc. Sénat n° 494/1*).

Ce projet de loi tendant à accélérer le cours des enquêtes a été adopté à la Chambre le 11 mai 1983 et figure à l'ordre du jour de la Commission de la Justice du Sénat.

3) Le projet de loi tendant à élargir le champ d'application de l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent (*Doc. n° 698/1*).

Ce projet de loi a été adopté au Sénat le 16 juin 1983 et en Commission de la Justice de la Chambre le 9 mai 1984.

4) Projet de loi modifiant le Code judiciaire en matière d'instruction des demandes et d'introduction des causes en degré d'appel (*Doc. Sénat n° 365/1*).

Le projet de loi tendant à favoriser le recours à la procédure écrite et à accélérer l'introduction et la fixation des causes en degré d'appel est actuellement en discussion en Commission de la Justice du Sénat.

5) Le projet de loi modifiant l'article 765 du Code judiciaire (*Doc. n° 896/1*).

Ce projet de loi visant à supprimer le caractère obligatoire de l'avis du Ministère public dans les affaires civiles soumises à un juge unique a été adopté au Sénat le 23 mars 1984 et à la Chambre le 26 avril 1984 (*Moniteur belge* du 5 juin 1984).

6) Le projet de loi modifiant la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes (*Doc. Sénat n° 449/1*).

Ce projet est à l'ordre du jour de la Commission de la Justice du Sénat.

7) Le projet de loi modifiant l'article 24 de la loi du 20 avril 1874 relative à la détention préventive (*Doc. Sénat n° 482/1*).

Ce projet de loi tendant à faciliter les perquisitions et saisies dans le cas où il y a urgence est fixé à l'ordre du jour de la Commission de la Justice du Sénat.

8) Le projet de loi modifiant les articles 1338, 1340, 1341 et 1342 du Code judiciaire (*Doc. n° 598/1*).

Ce projet tendant à améliorer la procédure sommaire d'injonction de payer a déjà fait l'objet de discussions en Commission de la Justice de la Chambre.

9) Le projet de loi modifiant l'article 463 de la loi du 18 avril 1851 sur les faillites, banqueroutes et sursis (*Doc. n° 521/1*).

Ce projet de loi concernant les règles relatives à la compétence territoriale du juge commissaire a été adopté au Sénat le 27 janvier 1983 et à la Chambre le 18 mars 1983 (loi du 19 avril 1983).

Le Vice-Premier Ministre signale qu'un avant-projet de loi relatif à la fonction du conseiller unique à la cour d'appel et examiné par le Conseil d'Etat, pourra également apporter des solutions partielles au problème de l'arriéré judiciaire.

..

Le Vice-Premier Ministre conclut qu'ainsi se trouvent exposées les mesures envisagées pour faire face à l'arriéré judiciaire. Celles-ci tendent :

- à rajeunir les cadres de la magistrature par un abaissement de l'âge de la mise à la retraite à 67 ans tout en permettant de bénéficier de l'aide des magistrats qui, atteints par la limite d'âge, sont encore à même de fournir des services

2) Het wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het getuigenverhoor (*Stuk Senaat nr. 494/1*).

Dit ontwerp, dat het getuigenverhoor sneller wil laten verlopen, werd door de Kamer aangenomen op 11 mei 1983 en staat thans op de agenda van de Commissie voor de Justitie van de Senaat.

3) Het wetsontwerp tot uitbreiding van het toepassingsgebied van het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven, tegen betaling van een geldsom.

Het ontwerp werd door de Senaat aangenomen op 16 juni 1983 en door de Commissie voor de Justitie van de Kamer op 9 mei 1984.

4) Het wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de behandeling van vorderingen en de inleiding van zaken in hoger beroep (*Stuk Senaat nr. 365/1*).

Dit ontwerp, dat de schriftelijke behandeling wil bevorderen en de inleiding en de bepaling van de rechtsdag in hoger beroep bespoedigen, wordt thans door de Commissie voor de Justitie van de Senaat besproken.

5) Het wetsontwerp tot wijziging van artikel 765 van het Gerechtelijk Wetboek (*Stuk nr. 896/1*).

Dit ontwerp wil de verplichting doen vervallen om het advies van het openbaar ministerie in te winnen in burgerlijke zaken die voorgelegd zijn aan een alleenrechtsprekend rechter; het werd door de Senaat op 23 maart 1984 en door de Kamer op 26 april 1984 aangenomen (*Belgisch Staatsblad* van 5 juni 1984).

6) Het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 oktober 1967 op de verzachtende omstandigheden (*Stuk Senaat nr. 449/1*).

Dit ontwerp staat op de agenda van de Commissie voor de Justitie van de Senaat.

7) Het wetsontwerp tot wijziging van artikel 24 van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis (*Stuk Senaat nr. 482/1*).

Dit ontwerp, dat huiszoekingen en inbeslagnemingen gemakkelijker wil maken in dringende gevallen, staat op de agenda van de Commissie voor de Justitie van de Senaat.

8) Het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 1338, 1340, 1341 en 1342 van het Gerechtelijk Wetboek (*Stuk nr. 598/1*).

Dit ontwerp, dat een verbetering beoogt van de summere rechtspleging om betaling te bevelen, werd reeds besproken in de Commissie voor de Justitie van de Kamer.

9) Het wetsontwerp tot wijziging van artikel 463 van de wet van 18 april 1851 op het faillissement, de bankbreuk en de opschorting van betaling (*Stuk nr. 521/1*).

Dit ontwerp dat betrekking heeft op de regeling in verband met de territoriale bevoegdheid van de rechter-commissaris, werd door de Senaat aangenomen op 27 januari 1983 en door de Kamer op 18 maart 1983 (wet van 19 april 1983).

De Vice-Eerste Minister wijst er bovendien op dat een voorontwerp van wet over het ambt van de alleenrechtsprekende raadsheer in het hof van beroep, dat door de Raad van State is onderzocht, eveneens gedeeltelijk een oplossing voor het probleem van de gerechtelijke achterstand zal kunnen brengen.

..

De Vice-Eerste Minister besluit dat al die maatregelen om de gerechtelijke achterstand in te halen tot doel hebben :

- de personeelsformatie bij de magistratuur te verjongen door de pensioengerechtigde leeftijd te verlagen tot 67 jaar, terwijl het toch mogelijk blijft een beroep te doen op magistraten die, ook na het bereiken van de leeftijds-

éminents à la justice (création de magistrats suppléants — maintien en fonction au-delà de la limite d'âge dans certaines conditions);

- à étendre les cadres de la magistrature là où les insuffisances sont les plus fortes (extension du cadre des cours d'appel);
- à réformer, d'une manière ponctuelle, des règles en vigueur en vue d'accélérer le déroulement de la procédure, d'éviter des manœuvres dilatoires et d'alléger les tâches des tribunaux.

Il faut ajouter à tout ceci, que ces mesures doivent aller de pair avec un effort réel des cours et tribunaux pour augmenter le nombre des audiences et assurer un meilleur service pendant les vacances judiciaires.

Il faudrait, par exemple, limiter les vacances judiciaires au mois d'août et siéger normalement en juillet.

Il y a lieu également d'éviter les pratiques consistant à diminuer le nombre d'audiences vers Pâques, Noël, Nouvel an et d'exiger que ces audiences supprimées soient tenues un autre jour. Enfin, l'habitude de certains avocats de demander des remises doit également être évoquée comme cause de désorganisation et de retards.

Dès lors, le Vice-Premier Ministre se demande s'il n'y a pas lieu d'envisager la possibilité d'instaurer un système par lequel le parquet communiquerait les circonstances du retard au justiciable.

II. Exposé de M. Grootjans

La proposition de loi relative à la mise à la retraite, à la pension et à l'éméritat des magistrats de l'Ordre judiciaire (*Doc.* n° 594/1), jointe à la discussion du présent projet de loi reprend les dispositions essentielles d'une proposition de loi de M. Van Elslande (*Doc.* n°s 820/1 et 2, 1980-1981) déposée lors d'une législature précédente.

Il y a lieu de souligner que la présente proposition a été déposée le 15 mars 1983 et qu'il a fallu attendre plus d'un an avant de pouvoir en discuter dans le cadre de l'examen d'une initiative gouvernementale annoncée depuis plusieurs années et qui rencontre partiellement les objectifs de la proposition.

L'auteur rappelle qu'en 1981, l'article 100, premier alinéa, de la Constitution disposant que les juges sont nommés à vie a été complété comme suit: «Ils sont mis à la retraite à un âge déterminé par la loi et bénéficient de la pension prévue par la loi»

Le premier alinéa n'ayant pas été modifié, les magistrats continuent à appartenir à l'Ordre judiciaire après la mise à la retraite. Le principe de l'indépendance du pouvoir judiciaire devait en effet être maintenu.

Dès lors, ils restent assujettis à la discipline de leur corps, au privilège de juridiction et aux incompatibilités prévues par la loi. Ce problème a d'ailleurs été évoqué par M. le Sénateur Weckx, dans son rapport sur le présent projet de loi (*Doc.* du Sénat n° 550/2, p. 9).

Leur statut se distingue, par conséquent, de celui des fonctionnaires.

La loi de redressement du 10 février 1981 imposant des maxima absolus et relatifs d'application générale aux pensions du secteur public a perdu de vue que les magistrats admis à la retraite sont privés de la possibilité d'exercer certaines activités et que l'âge normal auquel les magistrats cessent d'exercer leurs fonctions reste fixé à 70 ans.

grens, nog in staat zijn uitmuntende diensten te bewijzen aan het gerecht (nieuwe ambten van plaatsvervangend magistraat — ambtsuitoefening na de leeftijdsgrens onder bepaalde voorwaarden);

- de personeelsformatie van de magistratuur uit te breiden waar het personeelsgebrek het grootst is (uitbreiding van de personeelsformatie van de hoven van beroep);
- de geldende regels punt voor punt te hervormen ten einde de rechtspleging te bespoedigen, dilatoire manoeuvres te voorkomen en de taak van de rechtbanken te verlichten.

Hieraan dient te worden toegevoegd dat die maatregelen moeten samengaan met een ernstige inspanning van de hoven en rechtbanken om het aantal terechtzittingen te verhogen en een betere dienstverlening te verzorgen gedurende de gerechtelijke vakantie.

De gerechtelijke vakantie zou bijvoorbeeld tot de maand augustus moeten worden beperkt, met normale zittingen in juli.

Ook aan de gewoonte om het aantal terechtzittingen te beperken rond Pasen, Kerstmis en Nieuwjaar zou een einde moeten komen en er zou geëist moeten worden dat de vervallen terechtzittingen op een andere dag worden gehouden. Tenslotte is het voor sommige advocaten een gewoonte geworden om verdaging te vragen. Ook dat is een oorzaak van desorganisatie en vertraging.

De Vice-Eerste Minister vraagt zich af of de mogelijkheid niet kan worden overwogen om een systeem in te voeren waarbij het parket aan de rechtzoekenden de oorzaken van de vertraging zou meedelen.

II. Uiteenzetting van de heer Grootjans

Het wetsvoorstel betreffende de inruststelling, de pensionering en het emeritaat van de magistraten van de Rechterlijke Orde (*Stuk* nr. 594/1), gevoegd bij de bespreking van dit wetsontwerp, neemt de voornaamste bepalingen over van een wetsvoorstel van het heer Van Elslande (*Stuk.* nrs. 820/1 en 2, 1980-1981), dat tijdens de voorgaande legislatuur werd ingediend.

Er zij op gewezen dat dit voorstel op 15 maart 1983 werd ingediend en dat meer dan een jaar gewacht moest worden vooraleer het kon worden besproken in het raam van het onderzoek van een regeringsinitiatief dat sinds verscheidene jaren was aangekondigd en aan de bedoelingen van het voorstel gedeeltelijk tegemoet komt.

De indiener herinnert eraan dat artikel 100, eerste lid, van de Grondwet, luidens hetwelk de rechters voor het leven worden benoemd, in 1981 werd aangevuld als volgt: «Zij worden in ruste gesteld op de bij de wet bepaalde leeftijd en genieten het bij de wet bepaalde pensioen.»

Daar het eerste lid niet werd gewijzigd, blijven de magistraten ook na hun inruststelling tot de rechterlijke orde behoren. Het beginsel van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht moest immers gehandhaafd blijven.

Zij blijven dus onderworpen aan de voor hun korps geldende tuchtregeling, het voorrecht van jurisdictie en de onverenigbaarheden waarin de wet voorziet. Het probleem werd overigens reeds opgeworpen in het verslag van Senator Weckx over het voorliggende wetsontwerp (*Stuk* Senaat nr. 550/2, blz. 9).

Bijgevolg verschilt hun statuut van dat van de ambtenaren.

De herstellwet van 10 februari 1981 legt een absoluut en een relatief maximum op dat algemeen van toepassing is op de overheidspensioenen, maar heeft uit het oog verloren dat de in ruste gestelde magistraten de mogelijkheid wordt ontnomen bepaalde activiteiten uit te oefenen en dat de normale leeftijd waarop de magistraten ophouden hun ambt te vervullen, op 70 jaar blijft vastgesteld.

La présente proposition a pour objectif de remédier à cette situation. Sans porter atteinte aux principes généraux de la modération des pensions élevées, elle tend à établir un régime de pension des magistrats qui tienne compte de l'incidence des divers aspects de ce régime (l'âge de la pension, montant de la pension et incompatibilités) les uns sur les autres.

Le Gouvernement a d'ailleurs été conscient de la particularité de l'approche de ce problème et a par voie d'amendement détaché les dispositions relatives à l'âge des magistrats du projet de loi portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pension, pour les introduire dans le présent projet de loi.

Si le projet rencontre partiellement les préoccupations de l'auteur, celui-ci souligne cependant les trois éléments de sa proposition qui sont fondamentaux et comportent des différences par rapport au texte gouvernemental :

1) *L'âge de la pension*

Il est proposé que les magistrats de l'Ordre judiciaire cessent d'exercer leurs fonctions et soient admis à la retraite à l'âge de 65 ans.

Une exception est cependant prévue pour les membres de la Cour de Cassation pour lesquels cet âge est fixé à 70 ans.

L'âge de 65 ans correspond à l'âge retenu par les propositions de loi de M. Cooreman (*Doc. Sénat n° 6241, 1974-1975*) de M. Uyttendaele (*Doc. n° 1581, 1977-1978*), de M. Van Elslan-de (*Doc. n° 8201, 1980-1981*) et de M. Van Cauwenberghe (*Doc. n° 524/1, 1982-1983*).

Il y a lieu de noter qu'ils peuvent également être admis à la retraite lorsqu'une infirmité grave et permanente ne leur permet plus de remplir convenablement leurs fonctions (dernier alinéa de l'art. 1).

De surcroît, il convient de rappeler qu'ils peuvent cesser leurs fonctions et être admis à la retraite à 60 ans (loi du 5 août 1978).

2) *Le montant de la pension*

Un double plafond est instauré :

- les pensions ne peuvent dépasser les 4/5 du traitement moyen des cinq dernières années;
- ces pensions et les bonifications d'ancienneté (pour détention, déportation, services militaires de guerre et services assimilés... qui ne peuvent avoir pour effet de porter ces pensions au-delà des 9/10 du traitement moyen des cinq dernières années) ne peuvent en outre dépasser 65 % du traitement des magistrats du rang le plus élevé.

Le plafond absolu pour les pensions des fonctionnaires correspond aux trois quarts du traitement d'un secrétaire général de département ministériel. Les 4/5 de ce dernier montant équivalent à 65 % du traitement des magistrats du rang le plus élevé.

Dès lors, il y a lieu de constater que la mesure proposée tend à établir le plafond des pensions des magistrats à 80 % du traitement d'un secrétaire général de département, soit 5 % de plus que le plafond des pensions du secteur public.

Ce supplément de 5 % se justifie en raison du maintien des incompatibilités après l'âge de la retraite.

3) *La valorisation des années d'études et de pratique*

Afin de tenir compte des effets sur les pensions des magistrats du raccourcissement de la carrière consécutif à l'abaissement de la limite d'âge, il est proposé de prendre en considération pour le calcul de pension le nombre d'années effectif des études de droit

Onderhavig voorstel wil zulks verhelpen. Zonder afbreuk te doen aan de algemene principes inzake matiging van de hoge pensioenen wil het een pensioenregeling voor de magistraten uitwerken die rekening houdt met de onderlinge samenhang van de verschillende aspecten van die regeling (pensioenleeftijd, pensioenbedrag en onverenigbaarheden).

Overigens was de Regering zich bewust van de bijzondere aanpak van dat vraagstuk en heeft ze bij wege van amendement de bepalingen betreffende de leeftijd van de magistraten uit het wetsontwerp houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen gelicht om ze in het voorliggende wetsontwerp op te nemen.

Het ontwerp komt weliswaar gedeeltelijk tegemoet aan de wensen van de auteur, maar deze onderstreept toch de drie elementen van zijn voorstel die fundamenteel zijn en verschillen van de regeringstekst :

1) *Pensioenleeftijd*

Er wordt voorgesteld dat de magistraten van de rechterlijke orde ophouden hun ambt uit te oefenen en in ruste worden gesteld met 65 jaar.

Nochtans wordt voor de leden van het Hof van Cassatie een uitzondering gemaakt; voor hen geldt als leeftijd 70 jaar.

De leeftijd van 65 jaar stemt overeen met die welke wordt gesuggereerd in de wetsvoorstellen van de heren Cooreman (*Stuk Senaat nr. 6241, 1974-1975*), Uyttendaele (*Stuk nr. 1581, 1977-1978*), Van Elslan-de (*Stuk nr. 8201, 1980-1981*) en Van Cauwenberghe (*Stuk nr. 524/1, 1982-1983*).

Er zij aangestipt dat de magistraten eveneens in ruste kunnen worden gesteld wanneer zij wegens een ernstige en blijvende gebrekkigheid niet langer in staat zijn hun ambt naar behoren te vervullen (laatste lid van artikel 1).

Bovendien zij erop gewezen dat zij hun ambt kunnen neerleggen en in ruste worden gesteld met 60 jaar (wet van 5 augustus 1978).

2) *Pensioenbedrag*

Er wordt een dubbele begrenzing ingevoerd :

- de pensioenen mogen niet meer bedragen dan 4/5 van de gemiddelde wedde van de laatste vijf jaren;
- die pensioenen en de anciënniteitsbonificaties (uit hoofde van hechtenis, deportatie, militaire oorlogsdiensten en daarmee gelijkgestelde diensten... die niet tot gevolg mogen hebben dat die pensioenen meer dan 9/10 van de gemiddelde wedde van de laatste vijf jaren bedragen) mogen bovendien niet meer bedragen dan 65 % van de wedde van de magistraten met de hoogste rang.

De absolute begrenzing voor de pensioenen van de ambtenaren stemt overeen met 3/4 van de wedde van de secretaris-generaal van een ministerieel departement. De 4/5 van dit laatste bedrag stemt overeen met 65 % van de wedde van de magistraten met de hoogste rang.

Bijgevolg moet worden geconstateerd dat de voorgestelde maatregel het maximumbedrag van de pensioenen der magistraten wil vaststellen op 80 % van de wedde van de secretaris-generaal van een departement, d.i. 5 % meer dan het maximumbedrag van de overheidspensioenen.

Die bijkomende 5 % is verantwoord omdat de onverenigbaarheden na de inruststelling worden gehandhaafd.

3) *Valorisatie van de studie- en praktijkjaren*

Om rekening te houden met de gevolgen, voor de pensioenen van de magistraten, van de inkorting van hun loopbaan ingevolge de verlaging van de leeftijdsgrens wordt voorgesteld voor de berekening van het pensioen het effectief aantal jaren rechtstudie,

et les années de pratique judiciaire, juridique ou d'enseignement universitaire requises comme conditions de nomination.

..

En ce qui concerne les mesures transitoires, l'objectif est de permettre aux magistrats qui étaient en service au 1er janvier 1982 de choisir entre l'application de l'âge limite nouvellement fixé et l'exercice de leurs fonctions jusqu'à l'âge de septante ans.

Cette disposition transitoire a été inspirée par le souci d'assurer une bonne administration de la justice, qui risque souvent d'être remise en cause par des remplacements trop rapides. Il convient également d'attirer l'attention sur les intérêts légitimes des magistrats concernés, intérêts auxquels il est porté atteinte pour la troisième fois en quinze ans. En outre, la réduction de la durée de la carrière des magistrats pourrait avoir une influence sensible sur la pension accordée, le cas échéant, à leurs veuves.

III. — Discussion générale

A. Arrière judiciaire

Le Vice-Premier Ministre ayant déclaré que la résorption de l'arrière judiciaire constitue la motivation du présent projet, plusieurs considérations sont émises en ce qui concerne les causes de cet arrière et les solutions à y apporter.

1. Causes de l'arrière judiciaire

Un orateur insiste sur le fait que le pouvoir judiciaire est organisé constitutionnellement et qu'il faut être particulièrement attentif à ne pas modifier l'équilibre existant entre les devoirs et les contraintes imposés aux magistrats, et certaines prérogatives qui leur sont accordées en compensation.

Il y a lieu, en effet, de veiller à ce qu'une atteinte à ces prérogatives, qui aurait pour objectif d'apporter une solution partielle à l'arrière judiciaire ne provoque pas une démobilisation de ces magistrats. Dès lors, il faut évaluer les chances de réussite du projet de loi avant de l'adopter.

L'intervenant doute que la motivation de résorption de l'arrière judiciaire puisse être retenue. En effet, il n'est pas convaincu que le retard évoqué soit dû à la surcharge des tribunaux.

Il souligne qu'il y a lieu de constater, d'une part, que certains tribunaux, tels les tribunaux du travail, ne connaissent pas de retard nonobstant le nombre important d'affaires qui y sont traitées et que, d'autre part, d'autres tribunaux invoquent la surcharge du rôle, lorsqu'ils doivent fixer une affaire mais mettent fin à leurs audiences à 11 heures.

Partout, des plaintes s'élèvent en ce qui concerne les fixations reportées à plusieurs années, la lenteur des enquêtes... mais la question se pose de savoir s'il faut donner du crédit à l'affirmation selon laquelle le volume du travail est la raison de l'arrière judiciaire.

Outre cette constatation relevant des habitudes de travail de certains magistrats, il y a lieu de souligner qu'une des causes de l'arrière judiciaire réside dans la complexité croissante de la législation.

En effet, désormais certains avocats ne donnent que rarement une réponse au problème posé. Ils ne sont plus sûrs de la solution en droit. Le flou juridique les entraîne à utiliser la procédure à fond en tant que moyen de résoudre le litige soumis.

rechtspraktijk, juridische praktijk of onderwijs aan een universiteit, die een voorwaarde zijn voor een benoeming, in aanmerking te nemen.

..

De overgangsmaatregelen moeten dienen om de magistraten die op 1 januari 1982 in dienst waren, in staat te stellen te kiezen tussen de toepassing van de nieuw vastgestelde leeftijdsgrens en de uitoefening van hun ambt tot de leeftijd van 70 jaar.

Deze overgangsbepaling wordt ingegeven door de zorg voor een goede rechtsbedeling die in gevaar zou kunnen komen door een te snelle aflossing, terwijl toch ook de aandacht moet gevestigd worden op de gewettigde belangen van de betrokken magistraten, die voor de derde maal in 15 jaar worden aangetast; terwijl de verkorting van hun loopbaan ook een gevoelige weerslag kan hebben op het eventueel pensioen voor de weduwe van de magistraat.

III. — Algemene bespreking

A. Achterstand bij de hoven en rechtbanken

De verklaring van de Vice-Eerste Minister volgens welke het ontwerp het wegwerken van de achterstand bij de hoven en rechtbanken op het oog heeft, lokt diverse beschouwingen uit in verband met de oorzaken van die achterstand en de oplossingen die daaraan kunnen worden gegeven.

1. Oorzaken van de achterstand

Een spreker legt er de nadruk op dat de rechterlijke macht door de Grondwet georganiseerd is en dat men er inzonderheid moet op toezien het bestaande evenwicht tussen de aan de magistraten opgelegde plichten en verplichtingen en bepaalde prerogatieven die hun als compensatie worden toegekend, niet in het gedrang te brengen.

Men dient er immers voor te waken dat een gedeeltelijke oplossing van het probleem van de gerechtelijke achterstand, die ten koste van die prerogatieven zou gaan, niet een demotivering van de magistraten met zich brengt. Derhalve dient men eerst de kansen op slagen van het wetsontwerp te evalueren, alvorens het aan te nemen.

Het lid betwijfelt of het inhalen van de gerechtelijke achterstand als verantwoording wel voor het ontwerp in aanmerking komt. Hij is er immers niet van overtuigd dat die achterstand te wijten is aan het feit dat de rechtbanken met werk overstelpt zijn.

Hij wijst erop dat, enerzijds bepaalde rechtbanken, zoals de arbeidsrechtbanken, geen achterstand kennen ondanks het grote aantal door hen behandelde zaken en dat, anderzijds, andere rechtbanken erover klagen dat er te veel zaken op de rol staan wanneer zij een van die zaken moeten vaststellen, maar hun terechtzittingen niettemin om 11 uur beëindigen.

Overal wordt geklaagd over het feit dat het bepalen van de rechtsdag verscheidene jaren wordt uitgesteld, over het trage verloop van het onderzoek... maar volgens het lid rijst toch de vraag of men geloof mag hechten aan de bewering als zou de gerechtelijke achterstand te wijten zijn aan de omvang van de te verrichten taken.

Benevens deze constatering, die verband houdt met de werkgevoonten van bepaalde magistraten, moet worden beklemtoond dat de gerechtelijke achterstand mede wordt veroorzaakt door de steeds ingewikkelder wetgeving.

Het is immers zo dat sommige advocaten nog maar zelden een antwoord kunnen geven op het gerezen probleem en niet meer zeker zijn van de oplossing in rechte. De vaagheid van de wet brengt hen ertoe de procedure tot het uiterste te benutten als middel om een zaak te regelen.

La règle de procédure se substitue ainsi à la règle de droit. Cette évolution qui implique le recours à la procédure a pour conséquence de reporter la décision relative au sort de l'action intentée.

Dès lors, l'orateur estime qu'il serait préférable de chercher des solutions plus simples que le présent projet et de modifier la procédure notamment :

- en généralisant la procédure écrite;
- en imposant des délais de rigueur;
- en décourageant les actions intentées à la légère, par l'instauration d'une indemnité de procédure qui garantisse au défendeur un remboursement intégral des frais de procédure et d'avocat imposés par un plaideur intempestif;
- en ayant recours plus souvent à la procédure en conciliation.

Le Vice-Premier Ministre déclare que le principe de l'immovibilité des magistrats qui constituait au XIXe siècle la garantie de l'indépendance des magistrats a déjà connu des assouplissements dans la mesure où il est possible aux magistrats d'être admis à la retraite. Le principe de l'immovibilité des magistrats constituait une protection contre d'éventuelles pressions du pouvoir exécutif et évitait qu'ils puissent être démis.

Le fait de tendre vers une uniformisation de l'âge de la retraite n'est pas en contradiction avec l'article 100 de la Constitution et ne peut attenter à l'indépendance de l'ordre judiciaire.

Dès lors, les scrupules de l'intervenant concernant les prérogatives qui constituaient une compensation à ce principe ne sont pas justifiés.

En ce qui concerne les suggestions avancées, le Vice-Premier Ministre observe que lorsque des délais de rigueur furent évoqués en Commission de la Justice, des réserves furent exprimées.

De plus, à plusieurs reprises il a fallu constater que, lorsque la simplification d'une procédure est proposée, le souci d'assurer un maximum de garanties aux justiciables prévaut et empêche son adoption.

..

Sans vouloir retarder les travaux concernant l'examen du projet de loi, un autre membre demande qu'un document reprenant les dérogations accordées en matière de cumul sur base de l'article 294 du Code judiciaire, soit communiqué aux membres de la commission.

En effet, si certaines fonctions supplémentaires sont inhérentes à la fonction judiciaire et sont imposées par le législateur (ex. : présidence de la commission de discipline pour les réviseurs d'entreprises), il y a lieu de constater que de nombreuses dérogations sont accordées aux magistrats afin qu'ils puissent, par ex., enseigner à l'université.

Si ce cumul peut être justifié, il faut cependant souligner que si les magistrats recourent aux dérogations, ils ne peuvent dans ce cas invoquer l'abondance des causes qui leur sont soumises comme constituant une explication de l'arriéré judiciaire.

Le Vice-Premier Ministre déclare que les cumuls concernent avant tout les enseignants et contribuent tant à la qualité de l'enseignement qu'au maintien d'une relation entre les universités et le pouvoir judiciaire. Il y a lieu d'encourager ces « passerelles » entre des mondes trop souvent cloisonnés.

De procedureregeling komt aldus in de plaats van de rechtsregel. Die ontwikkeling, die impliceert dat men zich vooral op de procedure gaat toeleggen, heeft tot gevolg dat de beslissing over de ingestelde vordering zelf uitgesteld wordt.

Spreker meent dan ook dat het beter zou zijn naar eenvoudiger oplossingen te zoeken dan die welke in het ontwerp worden voorgesteld en de procedure te wijzigen, met name :

- door een veralgemening van de schriftelijke procedure;
- door het opleggen van termijnen die van strenge toepassing zijn;
- door het ontmoedigen van roekeloze vorderingen dank zij het invoeren van een procedurevergoeding die aan de verweerder de volledige terugbetaling waarborgt van de kosten van procedure en van advocaat, die te wijten zijn aan een onbezonnen eiser;
- door een ruimer gebruik te maken van de verzoeningsprocedure.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat het principe van de onafzetbaarheid van de magistraten, dat in de XIXe eeuw een waarborg vormde voor hun onafhankelijkheid, reeds heel wat versoepeld werd aangezien de magistraten nu op pensioen kunnen worden gesteld. Het principe van de onafzetbaarheid van de magistraten was een bescherming tegen eventuele druk vanwege de uitvoerende macht; daardoor waren zij tegen afzetting gevrijwaard.

Het streven naar eenvormigheid inzake pensioengerechtigde leeftijd is niet in strijd met artikel 100 van de Grondwet en doet geen afbreuk aan de onafhankelijkheid van de rechterlijke orde.

De bezwaren van de spreker in verband met de prerogatieven die een compensatie vormden voor dat principe, zijn niet verantwoord.

In verband met de gedane suggesties merkt de Vice-Eerste Minister op dat telkens wanneer in de Commissie voor de Justitie termijnen van strenge toepassing worden voorgesteld, voorbehoud wordt gemaakt op dat stuk.

Bovendien is herhaaldelijk vastgesteld dat telkens wanneer een vereenvoudiging van de procedure wordt voorgesteld, de zorg om aan de rechtzoekenden zoveel mogelijk waarborgen te verlenen de bovenhand krijgt en de goedkeuring van die vereenvoudiging verhindert.

..

Zonder de werkzaamheden betreffende het wetsontwerp te willen vertragen vraagt een ander lid dat aan de Commissie een stuk zou worden voorgelegd waarin de afwijkingen inzake cumulatie op grond van artikel 294 van het Gerechtelijk Wetboek worden opgesomd.

Sommige bijkomende functies zijn immers inherent aan het rechterlijk ambt en worden door de wetgever opgelegd (bvb. het voorzitterschap van de tuchtcommissie voor de bedrijfsrevisoren), maar er moet tevens geconstateerd worden dat tal van afwijkingen toegestaan worden aan magistraten opdat zij bvb. kunnen doceren aan een universiteit.

Die cumulatie kan weliswaar verantwoord zijn, maar er zij toch op gewezen dat die afwijkingen op verzoek van de magistraten worden toegestaan en dat deze laatsten dus niet het hun toevertrouwde, overdadige aantal zaken kunnen inroepen om de gerechtelijke achterstand te verklaren.

Volgens de Vice-Eerste Minister hebben de cumulaties vooral betrekking op het onderwijs en dragen ze bij tot de kwaliteit van dat onderwijs en tot de handhaving van een band tussen de universiteiten en de rechterlijke macht. Dergelijke « bruggen » tussen al te vaak afgeschermd beroep moeten worden in de hand gewerkt.

Il conclut qu'il ne faut pas poursuivre les cumuls par principe mais examiner si celui qui cumule travaille plus que normalement ou se contente de fournir un travail différent n'empiétant pas sur le temps qu'il consacre à son travail habituel.

En ce qui concerne les informations demandées il insiste sur la difficulté de les réunir étant donné qu'il faudrait examiner des dossiers personnels ou s'informer auprès de chaque président de cour d'appel.

L'intervenant réplique que le cloisonnement existant dans notre société est certes contestable. Il serait, par exemple, indiqué que des professeurs enseignent successivement dans les différentes universités de notre pays.

Si le système des cumuls permet un échange fructueux entre la magistrature et les universités, il y a lieu également de s'inquiéter, du fait que certains magistrats donnent 13 à 14 heures de cours, et consacrent donc un certain temps à la préparation de ces cours, sont, en outre, responsables de séminaires. Un tel cumul est impossible à réaliser sans négliger une des deux fonctions cumulées.

2. Solutions

La crainte est exprimée que les solutions préconisées par le présent projet, tant en ce qui concerne le recours aux suppléants désignés parmi les magistrats admis à la retraite qu'en ce qui concerne l'abaissement de l'âge de l'admissibilité à la pension, ne constituent que des palliatifs et ne résorbent pas l'arriéré judiciaire.

Certains doutent que les magistrats abandonnent leur « rythme coutumier » de travail et qu'ils changent leurs habitudes tant en ce qui concerne la tenue des audiences qu'en ce qui concerne les vacances judiciaires.

Par ailleurs, si le présent projet constitue une tentative de remédier de manière limitée à l'arriéré judiciaire, il y a cependant lieu d'insister sur la nécessité de réformes plus profondes même si elles ont des implications financières.

Le système proposé ne remédie pas au problème de l'arriéré judiciaire. Le cadre des tribunaux sera toujours incomplet nonobstant la possibilité de faire appel à des suppléants ou de recourir à la prorogation. Un élargissement des cadres — même temporaire — reste la solution la plus raisonnable.

Plusieurs membres approuvent à cet égard le projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 sur l'organisation judiciaire discuté en parallèle avec le présent projet de loi.

Des membres insistent, par ailleurs, sur le fait que l'arriéré judiciaire est limité.

Il est quasi inexistant dans les justices de paix, les tribunaux du travail et les tribunaux de commerce. Seuls certains tribunaux de première instance sont concernés. Dès lors, il y a lieu d'observer qu'il pose avant tout un problème dans les cours d'appel.

D'autre part, le système préconisé est hybride du point de vue financier. En effet, si actuellement les magistrats peuvent être rémunérés jusqu'à 70 ans, le système proposé implique :

- une rémunération normale jusqu'à 67 ans;
- une rémunération normale pendant 6 mois ou un an selon la prorogation envisagée; cette rémunération n'étant pas prise en considération pour le calcul de la pension;
- une pension à partir de 67 ans ou après la fin de la prorogation qui sera généralisée (c'est-à-dire 68 ans) à laquelle s'ajoutera une indemnité jusqu'à 70 ans en cas de suppléance;

Hij concludeert dat men de cumulatie niet principieel moet trachten uit te bannen, maar dat men moet onderzoeken of degene die cumuleert, meer dan normaal werkt, ofwel zich ermee vergenoegt een ander soort werk te leveren zonder daarom minder tijd te besteden aan zijn normale werk.

In verband met de gevraagde inlichtingen legt hij er de nadruk op dat het een moeilijke opgave is ze te verzamelen, aangezien persoonlijke dossiers moeten worden onderzocht of bij de voorzitters van de verschillende hoven van beroep inlichtingen moeten worden ingewonnen.

Daarop antwoordt het lid dat de in onze samenleving bestaande zuilen ongetwijfeld aanvechtbaar zijn. Zo zou het bvb. aangewezen zijn dat professoren achtereenvolgens aan de verschillende universiteiten van ons land doceren.

Hoewel de cumulatieregeling een vruchtbare uitwisseling mogelijk maakt tussen de magistratuur en de universiteiten, kan men zich toch vragen stellen over het feit dat sommige magistraten 13 tot 14 uur cursus geven, en bijgevolg een bepaalde tijd aan de voorbereiding van die cursussen spenderen en bovendien bepaalde seminaries leiden. Een dergelijke cumulatie moet noodzakelijk ten koste van een van beide gecumuleerde functies gaan.

2. Oplossingen

Sommige leden vrezen dat de oplossingen die in het ontwerp aanbevolen worden, met name een beroep doen op plaatsvervangers die uit de tot de inruststelling toegelaten magistraten worden aangewezen en het verlagen van de pensioengerechtigde leeftijd slechts middelen zijn, die de gerechtelijke achterstand niet zullen wegwerken.

Sommigen betwijfelen of de magistraten hun « gewoon arbeidstempo » en hun gewoonten zullen veranderen zowel wat de terechtzittingen als wat de gerechtelijke vakantie betreft.

Ofschoon dit ontwerp een poging is om de gerechtelijke achterstand op beperkte schaal in te halen, moet worden gewezen op de noodzaak om diepgaander hervormingen te realiseren zelfs als ze financiële gevolgen hebben.

De voorgestelde regeling lost het vraagstuk van de gerechtelijke achterstand niet op. De personeelsformatie van de rechtbanken blijft ontoereikend niettegenstaande de mogelijkheid om een beroep te doen op plaatsvervangers of de uitoefening van het ambt te verlengen. Een — zelfs tijdelijke — uitbreiding van de personeelsformaties blijft de meest redelijke oplossing.

Verscheidene leden hechten in dat verband hun goedkeuring aan het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting dat samen met dit wetsontwerp besproken wordt.

Sommige leden leggen anderzijds de nadruk op het feit dat de gerechtelijke achterstand beperkt is.

Bij de vrederechten, de arbeidsrechtbanken en de rechtbanken van koophandel is hij vrijwel onbestaande en het verschijnsel doet zich alleen voor bij bepaalde rechtbanken van eerste aanleg. Het blijkt dus dat die achterstand in de eerste plaats bij de hoven van beroep een probleem doet rijzen.

Bovendien is de voorgestelde regeling uit een financieel oogpunt onsamenhangend. Thans kunnen de magistraten tot het bereiken van de leeftijd van 70 jaar bezoldigd worden. Maar de voorgestelde regeling impliceert :

- een normale bezoldiging tot 67 jaar;
- vervolgens een normale bezoldiging gedurende zes maanden of een jaar naar gelang van de overwogen verlenging; die bezoldiging komt niet in aanmerking voor de berekening van het pensioen;
- een pensioen vanaf 67 jaar of na het verstrijken van de verlenging, die veralgemeend zal worden (met name 68 jaar) waarbij dan voor de plaatsvervangende magistraten nog een vergoeding komt tot zij de leeftijd van 70 jaar hebben bereikt;

— en outre, si les dispositions transitoires s'appliquent (condition d'âge au 1er septembre 1984), la rémunération peut être payée dans certains cas jusqu'à l'âge de 70 ans.

La question est posée de savoir si ce système est moins onéreux qu'un élargissement des cadres des cours et tribunaux là où se posent des problèmes d'un arriéré judiciaire.

Le problème essentiel demeure le budget dérisoire qui est octroyé à la Justice et qui ne permet pas de réaliser l'augmentation des effectifs des cours et des tribunaux. L'économie en cette matière n'est, en effet, pas acceptable et relève du déli de justice.

Il y a lieu, en effet, de rappeler que l'arriéré judiciaire implique, non seulement des fixations tardives au rôle, mais également le découragement des justiciables à faire valoir leurs droits, se manifestant par la non-introduction de l'action ou par l'acceptation d'une transaction, qui leur est défavorable, afin d'éviter la poursuite de la procédure à l'occasion d'un recours en appel.

∴

Une autre solution consisterait à diminuer les interventions des magistrats. Il y a lieu, en effet, de constater que le législateur tend à augmenter considérablement celles-ci en introduisant de nouvelles procédures et en faisant appel plus souvent au droit pénal. Une inflation d'affaires en découle. Dès lors, une dépenalisation de certaines infractions devrait être envisagée.

De même, une réelle politique en matière de poursuites devrait être mise sur pied. Actuellement, il n'existe qu'une politique de recherche qui est d'ailleurs laissée à l'arbitraire des parquets.

Plusieurs membres concluent que le titre du projet de loi « portant certaines mesures de nature à réduire l'arriéré judiciaire » n'est pas justifié.

∴

Le Vice-Premier Ministre déclare que le problème de l'arriéré judiciaire est le principal problème que rencontre la justice actuellement. Il met en péril la notion même de justice. Ce problème est donc prioritaire.

Le Vice-Premier Ministre est conscient du fait que le projet de loi ne constitue pas la seule solution à l'arriéré judiciaire. Un élargissement des cadres des cours et tribunaux est aussi un remède adéquat à ce problème. L'augmentation des effectifs des cours et tribunaux exigerait cependant des moyens financiers beaucoup plus importants.

Le présent projet de loi permettra avec le projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 sur l'organisation judiciaire et les divers projets de loi tendant à simplifier et à accélérer des procédures, d'assurer une résorption de l'arriéré judiciaire dans une large mesure.

Il ressort de la discussion, au Sénat, du budget du Ministère de la Justice pour l'année 1984, que les sénateurs estiment que le projet de loi peut concourir à cette résorption. En effet, alors que normalement la majorité des interventions dans le cadre des discussions du budget de la Justice concernait l'arriéré judiciaire, ce problème n'a pas été évoqué au cours de ce récent débat.

Le Vice-Premier Ministre ajoute que le projet ainsi que les deux autres volets des mesures tendant à combattre l'arriéré judiciaire constituent le maximum de ce qu'il était possible de faire compte tenu des impératifs budgétaires.

— indien overgangsbepalingen van toepassing zijn (leeftijdsvoorwaarde per 1 september 1984), kan de bezoldiging in bepaalde gevallen bovendien tot de leeftijd van 70 jaar worden doorbetaald.

Er wordt gevraagd of die regeling minder duur is dan een uitbreiding van de personeelsformatie van de hoven en rechtbanken daar waar problemen inzake gerechtelijke achterstand bestaan.

Het voornaamste probleem blijft de onbeduidende begroting waarover het Minister van Justitie beschikt en die het niet mogelijk maakt de personeelsformaties van de hoven en rechtbanken uit te breiden. Besparingen op dat gebied zijn inderdaad onaanvaardbaar, want zij komen neer op rechtsweigeren.

Er zij immers aan herinnerd dat de gerechtelijke achterstand tot gevolg heeft dat zaken laattijdig op de rol komen en de rechtzoekenden ontmoedigt om op te komen voor hun rechten, wat blijkt uit het feit dat zij geen vordering meer instellen of genoeg nemen met een voor hen ongunstige minnelijke schikking om te voorkomen dat de procedure door het instellen van hoger beroep wordt voortgezet.

∴

Een andere oplossing zou erin bestaan het aantal taken van de magistraten te verminderen. Men constateert immers dat de wetgever die taken gevoelig vermeerderd door nieuwe procedures in te voeren die vaker een beroep doen op het strafrecht, zodat het aantal zaken buitensporig toeneemt. Derhalve moet worden overwogen om bepaalde misdrijven uit het strafrecht te lichten.

Bovendien zou een echt beleid op het stuk van gerechtelijke vervolgingen moeten worden uitgestippeld. Thans beperkt men zich tot het gerechtelijk onderzoek en beslissen de parketten naar willekeur.

Verscheidene leden besluiten dat het opschrift van het wetsontwerp « houdende bepaalde maatregelen van aard tot vermindering van de gerechtelijke achterstand » niet te verantwoorden is.

∴

De Vice-Eerste Minister verklaart dat de gerechtelijke achterstand het voornaamste probleem is waarmee het gerecht thans geconfronteerd wordt. Het brengt het begrip « gerecht » zelf in het gedrang en is dus van prioritaire aard.

De Vice-Eerste Minister is er zich van bewust dat het wetsontwerp geen oplossing betekent voor de gerechtelijke achterstand. Alleen een uitbreiding van de personeelsformaties van de hoven en rechtbanken is een passend middel tegen die kwaal. De uitbreiding der personeelsformaties van de hoven en rechtbanken zou evenwel veel ruimere financiële middelen vergen.

Samen met het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting en de diverse wetsontwerpen die beogen de procedures te vereenvoudigen en te bespoedigen zal het voorliggende wetsontwerp de mogelijkheid bieden de gerechtelijke achterstand in ruime mate weg te werken.

Uit de bespreking in de Senaat van de begroting van het Ministerie van Justitie voor het jaar 1984 blijkt dat de senatoren de mening toegedaan zijn dat het wetsontwerp mede tot het verkleinen van die achterstand kan bijdragen. Terwijl de meeste betogen die in het raam van de bespreking van de begroting van Justitie worden gehouden, normaliter betrekking hebben op de gerechtelijke achterstand, was dat vraagstuk tijdens het jongste debat immers niet aan de orde.

De Vice-Eerste Minister voegt eraan toe dat het ontwerp, alsmede de beide andere onderdelen van de maatregelen die het wegwerken van de gerechtelijke achterstand op het oog hebben gelet op de budgettaire beperkingen, het maximum zijn van wat thans haalbaar is.

D'autres dispositions visant à résorber l'arriéré judiciaire pourrout en outre encore être introduites. A cet égard, il annonce le dépôt imminent du projet de loi relatif au conseiller unique à la cour d'appel dont le Conseil d'Etat a terminé l'examen.

Il insiste, enfin, pour que l'ensemble des mesures tendant à résorber l'arriéré judiciaire soit adopté afin d'éviter que le crédit de 150 millions octroyé à cette fin en 1984, soit perdu.

B. *Repartition idéologique*

Il est observé que l'abaissement de l'âge de la mise à la retraite des magistrats aura pour conséquence de libérer un certain nombre de postes importants dans la magistrature. Cette situation implique que le pouvoir exécutif procédera à une série de nominations. La possibilité d'obtenir une promotion ne dépend pas seulement de l'ancienneté, mais également de la composition de la majorité politique gouvernementale.

Normalement ces nominations s'échelonnent sur plusieurs années, une certaine représentation des principaux courants idéologiques existant dans la société correspondant à la représentation des partis politiques se succédant au Gouvernement. Or, dans le cas présent de nombreuses nominations interviendront par la volonté d'une même constellation politique au pouvoir depuis trois ans.

Dès lors, l'équilibre idéologique n'est plus assuré.

L'intervenant estime par conséquent qu'une concertation entre les représentants des partis politiques représentés au Parlement doit pouvoir intervenir afin de procéder à ces nominations en tenant compte des courants idéologiques représentatifs.

Le Vice-Premier Ministre déclare que le problème de la politisation de la magistrature mériterait un débat très large. Une proposition de loi du Sénateur Pouillet tend à apporter une solution à ce problème. (Proposition de loi relative à l'institution d'un Conseil supérieur de la magistrature, à l'organisation du stage judiciaire ainsi qu'à la nomination des magistrats, *Doc.* du Sénat n° 139/1, 1981-1982.)

Le Vice-Premier Ministre souligne qu'il y a lieu avant tout de préserver la qualité des magistrats plutôt que de s'assurer d'une représentation idéologique équilibrée.

Le précédent intervenant déclare qu'il ne s'agit pas de contester la nécessité d'assurer la qualité de la magistrature ni de débattre de la politisation, mais de tenir compte des réalités actuelles et de la nécessité d'une concertation.

C. *L'âge de la pension*

1. Abaissement de l'âge de la mise à la retraite à 65 ans

Plusieurs membres estiment que l'abaissement de l'âge de la mise à la retraite à 65 ans conformément à la proposition de loi de M. Grootjans, aurait été préférable. La fixation de cet âge à 67 ans ne s'inscrit pas dans l'ensemble des règles relatives aux pensions.

L'âge maximum de la mise à la retraite est en effet de 65 ans. Eu égard à la crise économique, cet âge a même été ramené à 60 ans et à 55 ans dans certains secteurs ou dans certaines conditions.

Dès lors, la fixation à 67 ans constitue une exception et est en contradiction avec la tendance actuelle à abaisser l'âge de la pension et avec la législation sociale.

La mesure préconisée ne s'explique que par le souci de tenir compte du risque d'opposition des magistrats à l'égard du choix de l'âge de 65 ans. L'évolution sociale allant vers un abaissement de l'âge de la pension, il apparaît que le projet de loi est incomplet et que dans quelques années un nouveau projet de loi sera soumis au Parlement afin d'aligner l'âge de la mise à la retraite des

Andere bepalingen om de gerechtelijke achterstand op te halen kunnen worden ingevoerd en in dat verband deelt hij mede dat het wetsontwerp betreffende de alleenrechtsprekende raadsheer in het hof van beroep waarvan de Raad van State het onderzoek beëindigd heeft, binnen afzienbare tijd zal worden ingediend.

Tenslotte dringt hij erop aan dat alle maatregelen die de wegwerking van de gerechtelijke achterstand op het oog hebben, zouden worden goedgekeurd wil men voorkomen dat het daartoe in 1984 uitgetrokken krediet van 150 miljoen verloren gaat.

B. *Ideologische verdeling*

Er wordt op gewezen dat de verlaging van de leeftijd waarop de magistraten in ruste worden gesteld met zich zal brengen dat een aantal belangrijke ambten in de magistratuur vacant zullen worden. Een en ander impliceert dat de uitvoerende macht een reeds benoemingen zal verrichten. De promotiekansen hangen immers niet alleen af van de anciënniteit maar tevens van de samenstelling van de politieke meerderheid in de Regering.

Normaliter zijn die benoemingen over verscheidene jaren gespreid, zodat een bepaalde vertegenwoordiging van de voornaamste ideologische stromingen in de maatschappij gegarandeerd wordt en de politieke partijen die achtereenvolgens aan de Regering deelnemen, aan hun trekken kunnen komen. Welnu, in dit geval zullen talrijke benoemingen uitsluitend voortvloeien uit de wil van een zelfde politieke meerderheid die reeds drie jaren aan de macht is. Derhalve is het ideologische evenwicht niet meer gewaarborgd.

Het lid meent dan ook dat de vertegenwoordigers van de politieke partijen in het Parlement overleg moeten kunnen plegen opdat die benoemingen kunnen gebeuren met inachtneming van de voornaamste ideologische stromingen.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat aan het vraagstuk van de politisering van de magistratuur een zeer ruim debat zou moeten worden gewijd. Een wetsvoorstel van senator Pouillet (voorstel van wet betreffende de instelling van de Hoge Raad voor de magistratuur, de organisatie van de gerechtelijke stage en de benoeming van de magistraten, *Stuk* Senaat nr. 139/1 1981-1982.) beoogt dat vraagstuk op te lossen. De Vice-Eerste Minister beklemtoont dat men, in plaats van een ideologisch evenwicht te waarborgen, in de eerste plaats de kwaliteit der magistraten dient te vrijwaren.

Het vorige lid verklaart dat hij niet betwist dat het gehalte van de magistratuur moet worden gewaarborgd of dat een debat over de politisering moet worden gehouden, maar dat het erop aankomt de realiteit onder de ogen te zien en het nodige overleg te plegen.

C. *Pensioengerechtigde leeftijd*

1. Verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd tot 65 jaar

Verschillende leden zijn van oordeel dat de verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd tot 65 jaar overeenkomstig het wetsvoorstel van de heer Grootjans de voorkeur had verdiend. Het vaststellen van die leeftijd op 67 jaar past niet in de algemene regel betreffende de pensioenen.

De maximumleeftijd voor pensionering is immers 65 jaar. Wegens de economische crisis werd die leeftijd in bepaalde sectoren of onder bepaalde voorwaarden zelfs verminderd tot 60 en tot 55 jaar.

Bijgevolg betekent 67 jaar een uitzondering, die volkomen in strijd is met de huidige tendens om de pensioenleeftijd te verlagen en met de sociale wetgeving.

De voorgestelde maatregel kan alleen maar worden uitgelegd door het feit dat men rekening wil houden met de kans dat de magistraten zich zullen verzetten tegen het vaststellen van de pensioenleeftijd op 65 jaar. Aangezien de sociale ontwikkeling in de richting van een verlaging van de pensioenleeftijd gaat, is het wetsontwerp blijkbaar onvolledig, zodat men over enkele

magistrats sur celui en vigueur dans les autres secteurs de pensions.

Bien qu'il doute que les magistrats puissent se soustraire à la lenteur et aux habitudes de travail existantes, un membre ajoute que le choix de l'âge de 65 ans permet d'espérer parallèlement à un renouvellement des effectifs, un renouvellement des mentalités. En effet, actuellement la limite d'âge se situant assez haut, un sentiment conservateur se crée même en cas de remplacement.

Selon l'exposé du Vice-Premier Ministre, le Gouvernement estime d'ailleurs qu'un rajeunissement des cadres de la magistrature sera réalisé par un abaissement de l'âge de la mise à la retraite à 67 ans. Dès lors, *a fortiori*, le choix de 65 ans permettrait un renouvellement radical.

De plus, le choix de cet âge répond mieux aux exigences d'une justice distributive même s'il peut être considéré comme constituant une rupture unilatérale de contrat dans la mesure où les magistrats nommés à vie ont vu successivement supprimer l'éméritat et abaisser l'âge de la pension. Il convient cependant de noter que les professeurs d'université ont subi le même sort.

De plus, l'ensemble de la population subit des contraintes actuellement et une exception en faveur d'une catégorie de personnes ne se justifie pas. Enfin, une telle mesure constitue, un progrès social pour les intéressés et est, d'ailleurs, préconisée par les syndicats de la magistrature.

Deux amendements tendant à abaisser l'âge de l'admissibilité à la retraite de 67 à 65 ans sont déposés. Le premier par M. Grootjans (*Doc. n° 962/2, II*) et le second par MM. Collignon et Mottard (*Doc. n° 962/3*).

Le Vice-Premier Ministre déclare que le choix de l'âge de la retraite pourrait être longuement discuté. Il estime cependant que tout égalitarisme en cette matière ne peut être retenu et qu'il convient de tenir compte de la spécificité du statut du magistrat retraité qui, contrairement à toute autre personne relevant du secteur public, reste soumis à des incompatibilités du fait qu'il continue à appartenir à l'ordre judiciaire.

Il plaide, en outre, pour que le projet ne soit pas déséquilibré. L'âge de 67 ans qui constitue un privilège par rapport à la situation faite, par exemple, aux professeurs d'universités est une solution intermédiaire tenant compte d'une part des antécédents relatifs à l'éméritat et, d'autre part, du souci de résorber l'arriéré judiciaire par un rajeunissement des cadres.

De plus, l'argument selon lequel l'évolution sociale aura pour conséquence que l'abaissement à 65 ans se produira dans les années à venir et que le projet de loi est donc incomplet, ne peut être retenu.

En effet, si cette évolution intervient, d'une part, un abaissement progressif est préférable à un abaissement brutal, et d'autre part, le choix de l'âge de 65 ans implique un régime transitoire beaucoup trop long.

De surcroît, le Vice-Premier Ministre souligne que la fixation à l'âge de 65 ans aurait également pour résultat de mettre à la retraite un plus grand nombre de juges capables d'exercer pleinement leurs fonctions et de les remplacer par de jeunes magistrats qui n'auraient pas l'expérience requise.

Enfin, il estime ne pas devoir partager l'opinion selon laquelle la tendance actuelle à abaisser l'âge de la pension, est irréversible.

En effet, cette tendance s'explique uniquement par la nécessité de répondre à la crise économique par un remplacement plus rapide de travailleurs âgés par des travailleurs plus jeunes qui

jouent un rôle nouveau. L'adoption d'un tel projet de loi par le Parlement en 1983-1984, en l'état actuel des choses, ne peut être considérée que comme une mesure d'urgence. L'adoption d'un tel projet de loi par le Parlement en 1983-1984, en l'état actuel des choses, ne peut être considérée que comme une mesure d'urgence.

Een lid twijfelt eraan of de magistraten zich van de huidige trage arbeidsgewoonten zullen kunnen ontdoen; hij voegt er dan ook aan toe dat de vaststelling van de pensioenleeftijd op 65 jaar tegelijkertijd mogelijkheid biedt tot een vernieuwing van de magistratuur en tot een mentaliteitsvernieuwing. Aangezien de leeftijdsgrens thans immers vrij hoog ligt, blijft zelfs in geval van vervanging een behoudsgezinde geest hangen.

Volgens de uiteenzetting van de Vice-Eerste Minister is de Regering overigens van mening dat de verjonging van de magistratuur tot stand zal komen via een verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd tot 67 jaar. Bijgevolg zal de keuze van 65 jaar *a fortiori* een radicale vernieuwing mogelijk maken.

Bovendien beantwoordt de keuze van die leeftijd beter aan de eisen van verdelende rechtvaardigheid, al kan er worden van uitgegaan dat zij een eenzijdige contractbreuk betekent, aangezien de magistraten voor het leven benoemd zijn en achtereenvolgens het emeritaat werd afgeschaft en de pensioenleeftijd verlaagd. Er zij evenwel aangestipt dat de universiteitsprofessoren hetzelfde lot hebben ondergaan.

Bovendien ondergaat de hele bevolking thans dwangmaatregelen en een uitzondering ten behoeve van één categorie personen is niet verantwoord. Een dergelijke maatregel betekent bovendien een sociale vooruitgang voor de belanghebbenden en ze wordt overigens door de vakbonden van de magistraten aanbevolen.

Twee amendementen worden ingediend ten einde de pensioengerechtigde leeftijd van 67 op 65 jaar te brengen, het eerste door de heer Grootjans (*Stuk nr. 962/2, II*) en het tweede door de heren Collignon en Mottard (*Stuk nr. 962/3*).

De Vice-Eerste Minister verklaart dat over de keuze van de pensioengerechtigde leeftijd lang kan worden geredetwist. Hij is niettemin van gevoelen dat in deze aangelegenheid egalitarisme geen zin heeft en dat men rekening moet houden met het specifieke karakter van het statuut van de gepensioneerd magistraten, die, in tegenstelling tot om het even wie in de overheidssector, onderworpen blijven aan onverenigbaarheden, omdat zij tot de rechterlijke orde blijven behoren.

Bovendien vraagt hij dat het evenwicht van het ontwerp niet zou worden verstoord. De leeftijd van 67 jaar is een voorrecht ten opzichte van de toestand die thans bijvoorbeeld voor de universiteitsprofessoren bestaat. Het is evenwel een tussenoplossing, die rekening houdt met het vroeger bestaande emeritaat en tevens met de behoefte om de gerechtelijke achterstand weg te werken via de verjonging van de magistratuur.

Bovendien snijdt het argument als zou de sociale ontwikkeling tot gevolg hebben dat de verlaging tot 65 jaar er de volgende jaren toch zal komen en dat het wetsontwerp bijgevolg onvolledig is, geen hout.

Mocht het toch zo verlopen, dan zou een geleidelijke verlaging te verkiezen zijn boven een plotse verlaging, en voorts impliceert de keuze van de pensioengerechtigde leeftijd op 65 jaar een al te lange overgangsregeling.

Bovendien onderstreept de Vice-Eerste Minister dat de vaststelling van de leeftijd op 65 jaar tevens tot resultaat zou hebben dat een groter aantal rechters die nog in staat zijn hun ambt ten volle uit te oefenen, gepensioneerd wordt en dat ze worden vervangen door jonge magistraten, die misschien niet de vereiste ervaring hebben.

Tenslotte is hij het niet eens met de opvatting dat de huidige tendens tot verlaging van de pensioenleeftijd onomkeerbaar is.

Die tendens is immers uitsluitend het gevolg van de noodzaak om de economische crisis te bestrijden door een versnelde vervanging van oudere werknemers door jongere, die werkloos zouden

seraient au chômage si leurs aînés n'étaient admis à la retraite. La pension n'est dans ce cas qu'un chômage déguisé.

Selon lui, l'abaissement de l'âge de la retraite n'est donc qu'un expédient et n'est pas fonction de la capacité des intéressés à exercer leur emploi. La question se pose différemment au niveau de l'Ordre judiciaire, étant donné qu'il y a un surcroît de travail.

Enfin, si une tendance existe à abaisser l'âge de la retraite, la question se pose de savoir s'il est sain de l'approuver étant donné l'existence de facteurs tels que la prolongation des études, une plus grande longévité...

Un membre objecte que l'argument selon lequel l'importance du travail doit être prise en considération pour la fixation de l'âge auquel les magistrats sont admis à la retraite, ne peut être retenu. En effet, l'âge de 70 ans, en vigueur actuellement, procède de la préoccupation de respecter la tradition et non du souci de faire face au surcroît de travail. Le choix de l'âge de 67 ans tient également compte de cette tradition.

Un autre membre estime que si les arguments relatifs au parallélisme à réaliser avec d'autres professions peuvent être retenus, ceux du Vice-Premier Ministre ne sont toutefois pas négligeables. Dès lors, si l'âge de 67 ans est pris en considération, il y aurait lieu de retenir la fixation à cet âge en tant que mesure transitoire.

2. Illogisme du projet

Le caractère peu logique du projet est, en outre, mis en évidence en ce qui concerne le problème de l'âge des magistrats. En effet, d'une part, l'article 1 fait appel aux magistrats admis à la retraite en raison de leur âge pour résorber l'arriéré judiciaire et d'autre part, l'article 8 tend à résorber ce même arriéré judiciaire en abaissant l'âge de la mise à la retraite.

Deux présomptions sont ainsi retenues :

1° en abaissant l'âge pris en considération pour la mise à la retraite, plus de jeunes magistrats seront nommés et, par conséquent, leur rendement plus important permettra de résorber l'arriéré judiciaire;

2° les magistrats jugés trop vieux pour assurer leur fonction, pourront être désignés comme juges suppléants et seront amenés à résorber l'arriéré judiciaire.

Outre le fait que l'âge auquel un juge peut être considéré comme ne pouvant plus remplir sa fonction est difficile à établir et qu'il faut constater que tant dans les cours anglo-saxonnes que dans les cours internationales, des juges de plus de septante ans et même de plus de quatre-vingts ans remplissent avec compétence les plus grandes responsabilités, l'illogisme du présent projet apparaît de manière flagrante.

Le Vice-Premier Ministre déclare que l'âge de 70 ans n'est pas compatible avec une fonction à temps plein, mais que le projet de loi en créant le système de suppléance pour les magistrats ayant atteint la limite d'âge permet de concilier les intérêts de ceux qui peuvent encore exercer partiellement cette fonction et les intérêts de ceux qui en raison de leur santé déficiente ne peuvent plus l'assumer.

3. Mesures transitoires

S'il ne conteste pas le choix de l'âge de 67 ans étant donné que cet âge peut *a fortiori* être retenu dans la mesure où il est signataire de la proposition de M. Grootjans préconisant l'âge de 65 ans, un membre estime qu'il y a lieu de modifier les mesures transitoires (art. 12).

En effet, par le présent projet de loi, le pouvoir législatif s'arroge le droit de modifier profondément le statut des membres d'un autre pouvoir.

blijven indien de ouderen niet gepensioneerd werden. In dat geval is het pensioen slechts een verkapte vorm werkloosheid.

Zijns inziens is de verlaging van de pensioenleeftijd slechts een hulpmiddel en hij houdt geen verband met de mogelijkheid van de betrokkenen om hun werk voort te zetten. Dat is niet het geval in de rechterlijke orde, waar er werk in overvloed is.

Tenslotte bestaat er weliswaar een tendens om de pensioenleeftijd te verlagen, maar het is zeer de vraag of het aanbeveling verdient die tendens goed te keuren, aangezien er factoren in het spel zijn zoals de verlenging van de studietijd, een langere levensduur enz...

Volgens een lid snijdt het argument als zou het arbeidsvolume moeten meetellen bij de vaststelling van de pensioengerechtigde leeftijd voor de magistraten, geen hout. De thans geldende leeftijd van 70 jaar steunt immers op eerbied voor de traditie en niet op de bezorgdheid om het hoofd te bieden aan werkoverlast. Ook de keuze van 67 jaar houdt tekening met die traditie.

Een ander lid is van oordeel dat de argumenten betreffende het parallélisme met de andere beroepen waardevol zijn, maar dat die van de Vice-Eerste Minister evenmin over het hoofd gezien mogen worden. Indien bijgevolg de leeftijd van 67 jaar in aanmerking wordt genomen, zou men de vaststelling van die leeftijd als een overgangsmaatregel moeten zien.

2. Is het ontwerp onlogisch ?

Wat betreft het probleem van de leeftijd van de magistraten wordt het weinig logische karakter van het ontwerp onderstreept. Enerzijds wordt door artikel 1 een beroep op de reeds op grond van hun leeftijd gepensioneerde magistraten gedaan om de gerechtelijk achterstand in te halen en anderzijds tracht artikel 8 dezelfde gerechtelijke achterstand weg te werken door de pensioengerechtigde leeftijd te verlagen.

Zo gaat men uit van twee vermoedens :

1° een verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd zal de benoeming tot gevolg hebben van jongere magistraten, waarvan het grotere rendement bijgevolg de gerechtelijke achterstand mede zal helpen wegwerken;

2° magistraten die te oud worden geacht om hun ambt uit te oefenen, kunnen worden aangewezen als plaatsvervangend rechter en zullen de gerechtelijke achterstand mede helpen wegwerken.

De leeftijd waarop een rechter geacht kan worden zijn ambt niet meer naar behoren te vervullen, is moeilijk vast te stellen. Zowel in de Angelsaksische als in de internationale hoven van justitie zijn er rechters van meer dan 70 en zelfs van meer dan 80 jaar die met bekwaamheid de hoogste opdrachten vervullen. Het is dan ook opvallend hoe onlogisch het ontwerp voorkomt.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat de leeftijd van 70 jaar niet kan samengaan met een voltijdse functie, maar dat het wetsontwerp een regeling invoert waarbij de magistraten die de leeftijdsgrens hebben bereikt, als plaatsvervanger kunnen optreden. Op die manier kunnen de belangen van degenen die hun ambt nog deeltijds kunnen uitoefenen, worden verzoend met de belangen van degenen die zulks op grond van een gebrekkige gezondheid niet meer kunnen.

3. Overgangsmaatregelen

Een lid vecht de leeftijd van 67 jaar niet aan, aangezien die leeftijd in zijn ogen *a fortiori* kan worden gekozen omdat hij het wetsvoorstel van de heer Grootjans tot invoering van de leeftijd van 65 jaar mede heeft ondertekend, maar toch vindt hij dat de overgangsmaatregelen moeten worden gewijzigd (art. 12).

Middels het wetsontwerp eigent de wetgevende macht zich immers het recht toe het statuut van de leden van een andere macht ten gronde te wijzigen.

Or, les membres du pouvoir judiciaire qui sont en principe nommés à vie se sont successivement vu supprimer l'éméritat et ramener l'âge de leur pension à 70 ans, puis enfin à 67 ans.

Afin d'atténuer le malaise existant dans le chef des juges et rétablir leur confiance à l'égard du pouvoir exécutif et du pouvoir législatif, il semble opportun d'être plus large en ce qui concerne les mesures transitoires en assurant une plus grande progressivité de l'application de la loi et de tenir compte, du fait que les magistrats atteignant l'âge de la pension ont vu changer leur statut à plusieurs reprises, alors qu'au moment de leur nomination, il était prévu qu'il puissent rester en fonction à vie.

Dès lors, M. Henrion dépose un amendement en ordre principal (*Doc.* n° 962/2-III, A) tendant à prévoir que les magistrats de l'Ordre judiciaire autres que les magistrats de la Cour de Cassation pourront, pendant une période de dix ans à compter du 1er septembre 1984, résigner leurs fonctions, à leur choix, entre l'âge de 67 et 70 ans.

En ordre subsidiaire, il dépose un amendement (*Doc.* n° 962/2-III, B) disposant que les magistrats de l'Ordre judiciaire, autres que les magistrats de la Cour de Cassation, en fonction à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, pourront pendant une limite de dix ans résigner leurs fonctions, à leur choix, entre l'âge de 67 et 70 ans. Toutefois, à la fin de la deuxième année écoulée depuis la date d'entrée en vigueur de la présente loi, cette limite d'âge de soixante-dix ans est abaissée d'un an, et il en sera ainsi, de deux ans en deux ans, jusqu'à ce que la limite d'âge de soixante-sept ans soit atteinte.

Il y a lieu d'observer que ces amendements évitent, par ailleurs, un renouvellement trop rapide des magistrats en fonction et assurent donc la permanence d'une bonne administration de la justice.

Le Vice-Premier Ministre estime que l'effet souhaité par le présent projet de loi en ce qui concerne le rajeunissement des cadres se trouverait neutralisé par une telle disposition.

Il attire l'attention sur le fait que l'adoption d'un des amendements serait en contraction avec une saine justice distributive. De nombreux travailleurs sont, en effet, acculés à prendre leur pension à 60 ans afin de résoudre les problèmes d'emploi dans les entreprises en difficulté. Les travailleurs de Cockerill-Sambre ont vu ramené cet âge à 52 ans.

L'âge de la pension a été ramené à 65 ans pour les professeurs d'universités même s'ils ont reçu un prix Nobel. Les universités de Gand et de Liège ont été obligées de supprimer les mesures transitoires qu'elles étaient autorisées à prendre à l'égard des professeurs, afin de réaliser l'équilibre budgétaire.

Dans ce contexte, il n'est pas équitable de tenir compte des intérêts particuliers des magistrats. Une telle attitude constituerait, par ailleurs, une discrimination à l'égard de l'ensemble de la population et équivaldrait à reconnaître des droits à un groupe de pression particulièrement entendu et efficace.

De plus, la fixation de l'âge de la pension à 67 ans résulte d'un compromis et a été discuté avec les chefs de corps.

Plusieurs membres estiment cependant qu'en égard au fait qu'il s'agit ici d'une mesure prise par le pouvoir législatif à l'égard du pouvoir judiciaire, les amendements sont justifiés.

La remarque est, en outre, émise que le fait que l'âge de la pension des magistrats soit abaissé à 67 ans dans l'immédiat, n'améliore en rien la situation des travailleurs qui, étant donné les difficultés des entreprises, sont obligés de prendre leur retraite avant 65 ans.

Nu worden de leden van de rechterlijke macht in principe voor het leven benoemd, maar achtereenvolgens werd het emeritaat afgeschaft en hun pensioenleeftijd tot 70 en nadien zelfs tot 67 jaar verlaagd.

Om het bestaande onbehagen bij de rechters weg te nemen en hun vertrouwen in de uitvoerende en de wetgevende macht te herstellen, ware het opportuun de overgangsmaatregelen een ruimer karakter te geven door de wet geleidelijker in toepassing te laten treden en rekening te houden met het feit dat de magistraten die de pensioenleeftijd bereiken, hun statuut herhaaldelijk hebben zien veranderen, terwijl op het ogenblik van hun benoeming vaststond dat zij hun leven lang in functie konden blijven.

Bijgevolg stelt de heer Henrion een amendement in hoofddorde voor (*Stuk* nr. 962/2-III, A) waarin bepaald wordt dat de magistraten van de rechterlijke orde, de magistraten van het Hof van Cassatie uitgezonderd, met ingang van 1 september 1984, gedurende een periode van tien jaar, naar keuze hun ambt tussen de leeftijd van 67 en 70 jaar kunnen neerleggen.

In bijkomende orde stelt hij een amendement voor (*Stuk* nr. 962/2-III, B) waarin wordt bepaald dat de magistraten van de rechterlijke orde, de magistraten van het Hof van Cassatie uitgezonderd, die op de dag van de inwerkingtreding van de onderhavige wet in functie zijn gedurende een tijdsspanne van tien jaar, naar keuze hun ambt tussen de leeftijd van 67 en 70 jaar kunnen neerleggen. Die leeftijdsgrens van 70 jaar wordt evenwel met een jaar verlengd aan het einde van het tweede jaar na de inwerkingtreding van de onderhavige wet en vervolgens eveneens om de twee jaar, totdat de leeftijdsgrens van 67 jaar is bereikt.

Er zij op gewezen dat door die amendementen een te plotse vervanging van de magistraten in functie wordt vermeden, zodat een goede rechtsbedeling zonder onderbreking wordt verzekerd.

De Vice-Eerste Minister meent dat een dergelijk bepaling het doel van het wetsontwerp op het stuk van verjonging van de magistratuur miskent.

Hij vestigt de aandacht op het feit dat het in strijd zou zijn met een welbegrepen verdelende rechtvaardigheid mochten die amendementen worden aangenomen. Vele werknemers worden immers verplicht op 60 jaar met pensioen te gaan ten einde de werkgelegenheidsproblemen in de in moeilijkheden verkerende ondernemingen op te lossen. Voor de werknemers van Cockerill-Sambre werd die leeftijd op 52 jaar gebracht.

De pensioenleeftijd werd op 65 jaar gebracht voor de universiteitsprofessoren, ook al hebben zij een Nobelprijs gewonnen. De universiteiten te Gent en te Luik werden verplicht de overgangsmaatregelen die zij ten gunste van hun professoren mochten nemen, te schrappen om een sluitende begroting te kunnen indienen.

In dat verband gezien is het niet billijk rekening te houden met de particuliere belangen van de magistraten. Een dergelijke houding zou overigens een discriminatie betekenen ten opzichte van de hele bevolking en het zou erop neerkomen dat de rechten worden erkend van een drukkinggroep die een welwillend gehoor vindt en doelmatig werkt.

Bovendien is de vaststelling van de pensioenleeftijd op 67 jaar het resultaat van een vergelijk waarover met de korpschefs werd onderhandeld.

Aangezien het hier om een maatregel van de wetgevende macht ten opzichte van de rechterlijke macht gaat, zijn verschillende leden van mening dat die amendementen niettemin verantwoord zijn.

Bovendien wordt opgemerkt dat een onmiddellijke verlaging van de pensioenleeftijd voor de magistraten tot 67 jaar de toestand niet verbetert van de werknemers die ingevolge de moeilijkheden in de ondernemingen verplicht zijn vóór 65 jaar met pensioen te gaan.

Un membre conclut qu'une solution sage et équitable consisterait à concilier, d'une part, la nécessité de remédier à l'arriéré judiciaire en adoptant l'âge de l'admission à la retraite préconisé par M. Grootjans et, d'autre part, la nécessité de tenir compte de la considération relative à la séparation des pouvoirs en adoptant l'amendement de M. Henrion.

D. *Les magistrats suppléants désignés parmi les magistrats admis à la retraite.*

L'article 1 définit les fonctions des magistrats suppléants. L'article 87 du Code judiciaire concernant les juges suppléants n'a pas été complété à la suite de la suggestion du Conseil d'Etat qui a proposé d'insérer un article 156bis.

Cet article dispose que des magistrats admis à la retraite en raison de leur âge sont désignés comme magistrats suppléants auprès des cours d'appel, des cours du travail, des tribunaux de première instance, des tribunaux de travail et des tribunaux de commerce.

Le rapport de M. Weckx (*Doc. Sénat n° 550/2*, p. 18) précise que le terme magistrat doit être interprété de manière extensive et comprend à la fois les magistrats du siège et les membres du parquet.

Pour éviter que les magistrats du parquet ne puissent être appelés comme magistrats suppléants au siège ou l'inverse, il a été précisé que les suppléants seront désignés pour remplacer chacun selon sa qualité, soit les magistrats du siège, soit les membres du ministère public lorsque ceux-ci sont empêchés.

Le dernier alinéa de l'article 156bis proposé dispose que ces magistrats suppléants peuvent être appelés à siéger dans le cas où l'effectif est insuffisant pour traiter les affaires pendantes.

..

L'efficacité de la possibilité de désigner des magistrats suppléants parmi les magistrats admis à la retraite est mise en doute par certains commissaires.

1) Il est à craindre que la plupart des magistrats dont l'âge de la pension a été abaissé ne soient pas disposés à prêter leur concours et à jouer un rôle de suppléant. De plus, il faut également noter que selon le deuxième alinéa de l'article 156bis (*nouveau*), ces magistrats peuvent être appelés à siéger; dès lors, la situation dans laquelle ils se trouvent peut avoir un caractère contraignant et avoir pour conséquence que peu de magistrats admis à la retraite seront volontaires pour assumer cette suppléance.

2) Le danger est également souligné qu'un magistrat admis à la retraite soit désigné arbitrairement par un chef de corps pour suppléer un magistrat traitant une matière que le juge admis à la retraite n'a pas l'habitude de traiter (droit fiscal, par exemple).

3) Le système préconisé ne tient pas compte du fait que le nombre des jours de maladie est important entre 65 et 70 ans. Le rendement attendu de cette mesure risque dès lors d'être surévalué.

Un membre souligne le paradoxe de cette disposition qui consiste à faire appel à des gens âgés pour combler l'arriéré judiciaire alors que des fixations sont envisagées en 1986. Il serait plus crédible de confier cette tâche entièrement à des professionnels en élargissant les cadres.

4) Il n'est pas tenu compte du problème d'ordre psychologique pouvant se poser lorsqu'un magistrat admis à la retraite qui a pu avoir des responsabilités importantes et avoir été président de

Een lid concludeert dat een redelijke en billijke oplossing erin zou bestaan de noodzaak om de gerechtelijke achterstand op te lossen door het aannemen van de door de heer Grootjans voorgestelde pensioengerechtigde leeftijd te verzoenen met de noodzaak om rekening te houden met de overweging betreffende de scheiding der machten door van het amendement van de heer Henrion aan te nemen.

D. *De plaatsvervangende magistraten worden aangewezen onder de gepensioneerde magistraten.*

Artikel 1 omschrijft de functies van de plaatsvervangende magistraten. Artikel 87 van het Gerechtelijk Wetboek handelt over de plaatsvervangende rechters; het werd evenwel niet aangevuld na de suggestie van de Raad van State om een artikel 156bis in te voegen.

Dat artikel bepaalt dat de wegens hun leeftijd op rust gestelde magistraten in de hoven van beroep, de arbeidshoven, de rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsrechtbanken en de rechtbanken van koophandel als plaatsvervangende magistraten worden aangewezen.

Het verslag van de heer Weckx (*Stuk Senaat nr. 550/2*, blz. 18) preciseert dat de term magistraat in de ruime zin moet worden opgevat en zowel de parketmagistraten als de magistraten van de zetel omvat.

Om te voorkomen dat de parketmagistraten als plaatsvervangend zittend magistraat zouden moeten fungeren of omgekeerd, werd gepreciseerd dat de plaatsvervangers worden aangewezen om de verhinderde zittende magistraten of leden van het openbaar ministerie te vervangen, naargelang van het geval en in hun eigen hoedanigheid.

Het laatste lid van het voorgestelde artikel 156bis bepaalt dat die plaatsvervangende magistraten ook kunnen geroepen worden om zitting te nemen wanneer de bezetting niet volstaat om de hangende zaken te behandelen.

..

De doeltreffendheid van de mogelijkheid om de plaatsvervangende magistraten onder de gepensioneerde magistraten aan te wijzen, wordt door verschillende leden in twijfel getrokken:

1) Het valt te vrezen dat de meeste magistraten wier pensioenleeftijd werd verlaagd, geen zin meer zullen hebben om nog hun medewerking te verlenen en een rol als plaatsvervanger te spelen. Tevens zij aangestipt dat luidens het tweede lid van artikel 156bis (*nieuw*) die magistraten tevens kunnen gevraagd worden zitting te nemen: bijgevolg kan de toestand waarin zij zich bevinden, een dwingend karakter krijgen en kan die tot gevolg hebben dat slechts weinig gepensioneerde magistraten vrijwillig een opdracht als plaatsvervanger zullen aanvaarden.

2) Het gevaar bestaat dat een magistraat die op rust gesteld is, willekeurig door een korpschef wordt aangewezen ter vervanging van een magistraat die een materie behandelt welke de gepensioneerde rechter niet gewoon was te behandelen (fiscaal recht bij voorbeeld).

3) De voorgestelde regeling houdt geen rekening met het feit dat het aantal ziektedagen vrij hoog ligt tussen 65 en 70 jaar. Het verwachte rendement van die maatregel zou bijgevolg wel eens overtrokken kunnen zijn.

Een lid onderstreept het paradoxale van een bepaling die een beroep doet op bejaarden om de gerechtelijke achterstand weg te werken, terwijl dagstellingen voor 1986 in het vooruitzicht worden gesteld. Het ware geloofwaardiger die taak volledig toe te vertrouwen aan beroepsmensen en het aantal magistraten uit te breiden.

4) Er is geen rekening gehouden met het psychologische probleem dat zou kunnen rijzen wanneer een gepensioneerde magistraat, die misschien een vooraanstaande plaats heeft bekleed en

tribunal, sera amené à siéger sous la présidence d'un magistrat plus jeune dont il a peut-être même été le chef de corps.

Le Vice-Premier Ministre ayant observé que l'article 383, § 3, du Code judiciaire (art. 8 du projet) exclut les chefs de corps de l'application de la disposition, la remarque est faite que l'article 313 du même code (art. 3 du projet) précise qu'au sein d'une même chambre le magistrat suppléant désigné conformément à l'article 383, § 2, « prend rang et séance après les magistrats effectifs. »

Dès lors, le problème de préséance se posera toujours entre magistrats retraités et magistrats effectifs plus jeunes, étant donné que le sentiment du respect de la hiérarchie est très ancré parmi les magistrats et ceci quelle que soit leur obédience.

5) Le système de suppléance préconisé auquel il y a lieu d'ajouter les effets des recours à la prorogation (art. 9) aura pour conséquence une modification constante des cadres des tribunaux. La remarque est faite à cet égard que rien n'est prévu en ce qui concerne l'organisation de cette suppléance.

∴

Le Vice-Premier Ministre déclare qu'il est difficile de préjuger l'efficacité de la disposition mais insiste sur le fait que même si un nombre réduit de magistrats acceptent de collaborer à l'application de la mesure, une résorption partielle de l'arriéré judiciaire pourra être réalisée.

Un membre ajoute que la suppléance étant fonction de la volonté des magistrats admis à la retraite, et compte tenu du caractère réduit de l'indemnité, seuls les magistrats les plus motivés assumeront la fonction.

∴

La possibilité de désigner des magistrats suppléants parmi les magistrats admis à la retraite est, en outre, contestée, par certains commissaires :

1. Si l'actuel système de suppléants consistant à recourir à des avocats est critiquable dans la mesure où cette fonction devient une véritable profession pour certains avocats qui suppléent parfois pendant plus d'un an, la remarque est faite que le présent projet de loi ne tend pas à instaurer une suppléance visant à remplacer des magistrats ne pouvant momentanément assurer leur fonction mais qu'il a pour but de faire face aux retards de l'administration de la Justice.

Il est, en effet, à craindre que l'article serve uniquement à compléter les cadres, alors qu'à plusieurs reprises il a été refusé d'élargir ceux-ci. Dès lors, la mesure proposée n'est qu'un moyen de ne pas procéder à un élargissement des cadres et ne constitue pas une solution à l'arriéré judiciaire mais uniquement un palliatif.

La crainte est, en outre, émise que le dernier alinéa ne devienne la règle générale tandis que le remplacement momentanément d'un magistrat ne constituera que l'exception.

Le Vice-Premier Ministre observe que deux catégories de suppléants existeront désormais.

Le système proposé implique qu'il soit moins recouru aux suppléants existant actuellement et que la préférence soit ainsi accordée à une suppléance professionnelle. Dès lors, l'objectif est que les magistrats admis à la retraite remplacent « momentanément » les magistrats effectifs.

En ce qui concerne le risque d'usage systématique de la possibilité conférée par le 2e alinéa, le Vice-Premier Ministre rappelle que l'objectif du projet de loi est de résorber l'arriéré judiciaire.

voorzitter van de rechtbank is geweest, zitting zou moeten nemen onder het voorzitterschap van een jongere magistraat waarvan hij zelf misschien de korpschef is geweest.

De Vice-Eerste Minister merkt op dat artikel 383, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek (art. 8 van het ontwerp) de korpschefs uitsluit van de toepassing van de bepaling. Er wordt aangestipt dat artikel 313 van hetzelfde wetboek (art. 3 van het ontwerp) preciseert dat in eenzelfde kamer de overeenkomstig artikel 383, § 2, aangewezen plaatsvervangende magistraten rang hebben en zitting nemen na de magistraten.

Bijgevolg zal het vraagstuk van de voorrang steeds rijzen tussen gepensioneerde magistraten en jongere magistraten, aangezien het gevoel van eerbied voor de hiërarchie diepgeworteld is bij de magistraten, ongeacht de rechtbank waartoe ze behoren.

5) De voorgestelde regeling met plaatsvervangers, waaraan de gevolgen van de mogelijkheden tot verlenging (art. 9) moeten worden toegevoegd, zal tot gevolg hebben dat de bezetting van de rechtbanken voortdurend gewijzigd wordt. Er wordt opgemerkt dat inzake de organisatie van die plaatsvervangende niets is bepaald.

∴

De Vice-Eerste Minister verklaart dat de doeltreffendheid van de bepaling moeilijk vooraf kan worden bepaald, maar hij legt de nadruk op het feit dat, zelfs indien slechts een beperkt aantal magistraten aanvaardt aan de toepassing van die maatregel mee te werken, reeds een gedeeltelijke oplossing aan het probleem van de gerechtelijke achterstand kan worden gegeven.

Een lid voegt eraan toe dat de plaatsvervangende afhangt van de goede wil van de magistraten die reeds zijn gepensionéerd en dat, rekening houdend met de beperkte vergoeding, alleen de meest gemotiveerde magistraten die taak zullen willen vervullen.

∴

Bovendien wordt de mogelijkheid om de plaatsvervangende magistraten aan te wijzen onder de gepensioneerde magistraten, door verschillende leden aangevochten :

1. Hoewel de huidige regeling van plaatsvervangers, gekozen uit de advocaten, aanvechtbaar is omdat die functie een werkelijk beroep wordt voor sommige advocaten die soms gedurende meer dan een jaar als plaatsvervanger optreden, wordt opgemerkt dat het voorliggende ontwerp geen plaatsvervangende wil invoeren voor magistraten die tijdelijk hun ambt niet kunnen vervullen, maar dat ze moet dienen om de achterstand in de rechtsbedeling in te halen.

Er kan immers gevreesd worden dat het artikel alleen dient om de magistratuur aan te vullen, terwijl reeds herhaalde malen werd geweigerd de personeelsformaties uit te breiden. Bijgevolg is de voorgestelde maatregel slechts een middel om niet tot personeelsuitbreiding over te gaan en vormt het geen oplossing voor de gerechtelijke achterstand, maar alleen een lapmiddel.

Bovendien wordt gevreesd dat het laatste lid algemene regel wordt, terwijl de tijdelijke vervanging van een magistraat de uitzondering zal blijven.

De Vice-Eerste Minister merkt op dat er voortaan twee categorieën van plaatsvervangers zullen bestaan.

De voorgestelde regeling impliceert dat minder een beroep wordt gedaan op de thans bestaande plaatsvervangers en dat de voorkeur zal worden gegeven aan plaatsvervangende door beroepsmensen. Bijgevolg ligt het in de bedoeling dat de gepensioneerde magistraten « tijdelijk » de vaste magistraten vervangen.

Wat betreft het gevaar dat stelselmatig gebruik van de mogelijkheid van het tweede lid zal worden gemaakt, herinnert de Vice-Eerste Minister eraan dat het wetsontwerp wel degelijk tot doel heeft de gerechtelijke achterstand weg te werken.

En outre, le Vice-Premier Ministre insiste sur le caractère en principe temporaire de l'application de la disposition qui ne se justifie que par l'existence de l'arriéré judiciaire et cessera dès que ce dernier est résorbé. Il appartiendra au Parlement de revoir la situation à ce moment.

2. L'on fait observer qu'à plusieurs reprises lors de discussions relatives au problème de l'arriéré judiciaire, le problème de la suppléance effectuée par des magistrats admis à la retraite a été évoqué. Cette possibilité n'a cependant été prévue que pour les Cours d'appel. C'est d'ailleurs principalement à ce niveau que le problème de l'arriéré se pose.

Dès lors, qu'on ne constate pas d'arriéré excessif pour les tribunaux du travail et les tribunaux de commerce, et que celui-ci n'est pas général pour les tribunaux de 1e instance, la question se pose de savoir si l'extension proposée par l'article 1er est justifiée.

Le Vice-Premier Ministre répond que le phénomène de l'arriéré judiciaire est général, quoiqu'il se présente surtout au niveau des Cours d'appel.

3. Un membre craint que le système proposé ne soit détourné de son objectif et qu'il ne consiste essentiellement à maintenir en activité des anciens magistrats de plus de 67 ans soucieux de continuer à exercer un certain pouvoir, de continuer leur fonction de manière partielle et de garder des contacts avec leurs anciens collègues.

Dès lors qu'il s'agira d'une suppléance « à la carte », il est à craindre que la préoccupation de résorber l'arriéré judiciaire ne soit pas rencontrée.

4. Un intervenant observe encore que l'article 383, § 2, du Code judiciaire tel qu'il est proposé par l'article 8 du projet dispose que la désignation se fera par les premiers présidents des cours d'appel et du travail, les présidents des tribunaux ou les procureurs généraux près des cours d'appel. De plus, l'article 392 du Code judiciaire prévu par l'article 11 stipule que ces mêmes magistrats peuvent mettre fin aux fonctions des magistrats suppléants, soit à la demande du magistrat, soit d'office, soit si le magistrat est reconnu hors d'état de continuer ses fonctions par suite d'infirmités.

Il y a dès lors lieu de constater que le pouvoir d'appréciation de ces magistrats sera important et que leur rôle sera pénible s'ils sont conduits à apprécier la capacité qu'ont certains magistrats âgés à exercer leurs fonctions.

A l'argument du Vice-Premier Ministre selon lequel un problème identique se pose en matière disciplinaire où des magistrats doivent juger leurs pairs, il est rétorqué qu'il s'agit ici d'une appréciation portant sur la santé physique et psychique de magistrats plus âgés dont ils ont été les collègues ou sous les ordres desquels ils ont exercé leurs fonctions.

Il y a dès lors lieu de mettre en évidence la cruauté pour les chefs de corps de la décision à prendre.

Le Vice-Premier Ministre déclare que cette désignation par les chefs de corps a été préférée à une nomination par le Roi qui aurait été un système complexe et aurait été attentatoire au principe de l'inamovibilité de la magistrature étant donné qu'une nouvelle nomination serait en quelque sorte intervenue sur d'autres critères.

Il rappelle de surcroît que souvent le mode de nomination des magistrats a été critiqué notamment par les magistrats eux-mêmes. Certains ont plaidé pour une nomination par le pouvoir judiciaire.

De Vice-Eerste Minister legt daarenboven de nadruk op de in principe tijdelijke toepassing van de bepaling die slechts verantwoord is door de gerechtelijke achterstand en zal vervallen zodra die achterstand is weggewerkt. Op dat ogenblik zal het Parlement de toestand opnieuw moeten onderzoeken.

2. Opgemerkt wordt dat tijdens de bespreking van het probleem van de achterstand bij de hoven en rechtbanken ook dat van de benoeming van in rust gestelde magistraten als plaatsvervanger herhaaldelijk ter sprake is gekomen. Toch werd die mogelijkheid enkel overwogen voor de hoven van beroep. Het is trouwens vooral op dat niveau dat het probleem van de achterstand rijst.

Aangezien het probleem niet bestaat in de arbeidsrechtbanken en de rechtbanken van koophandel en niet algemeen is voor de rechtbanken van eerste aanleg, kan men zich afvragen of de in artikel 1 voorgestelde uitbreiding wel verantwoord is.

De Vice-Eerste Minister antwoordt dat het verschijnsel van de gerechtelijke achterstand algemeen is, maar vooral op het niveau van de hoven van beroep tot uiting komt.

3. Een lid vreest dat het voorgestelde systeem zijn doel zal missen en er in hoofdzaak zal op neerkomen oud-magistraten in functie te houden, als ze meer dan 67 jaar oud zijn en graag nog een zekere macht uitoefenen, om hun functie gedeeltelijk voort te zetten en contacten te onderhouden met hun gewezen collega's.

Aangezien het hier gaat om een plaatsvervanging « à la carte », bestaat het gevaar dat de bedoeling van het ontwerp, met name het wegwerken van de achterstand bij de hoven en rechtbanken, niet wordt bereikt.

4. Opgemerkt wordt dat artikel 383, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals het voorgesteld wordt in artikel 8 van het ontwerp, bepaalt dat de aanwijzing gebeurt door de eerste voorzitters van de hoven van beroep en de arbeidshoven, de voorzitters van de rechtbanken of door de procureurs-generaal bij de hoven van beroep. Bovendien bepaalt artikel 392 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals voorgesteld in artikel 11 van het ontwerp dat diezelfde magistraten een einde kunnen maken aan het ambt van plaatsvervangend magistraat, hetzij op verzoek van de magistraat, hetzij ambtshalve, hetzij indien de magistraat wegens gebrekkigheid niet meer in staat wordt bevonden om zijn ambt te vervullen.

Men moet dus wel constateren dat het beoordelingsrecht van die magistraten zeer uitgebreid is en dat zij met een delicate opdracht zullen worden belast als zij zich zullen moeten uitspreken over de mogelijkheid voor sommige bejaarde magistraten om hun ambt te vervullen.

In antwoord op het argument van de Vice-Eerste Minister die verklaart dat hetzelfde probleem rijst in tuchtzaken aangezien de magistraten door hun collega's worden berecht, merkt een lid op dat het hier gaat om een beoordeling van de lichamelijke en geestelijke gezondheid van meer bejaarde magistraten die hun collega's geweest zijn en onder wier gezag zij hun ambt hebben uitgeoefend.

Het spreekt dan ook vanzelf dat de korpschefs wel eens pijnlijke beslissingen zullen moeten nemen.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat het beter is de aanwijzing te laten gebeuren door de korpschef dan de betrokkenen te laten benoemen door de Koning; dit laatste systeem zou te ingewikkeld zijn en afbreuk doen aan het principe van de onafzetbaarheid van de magistraten aangezien het als het ware zou neerkomen op een nieuwe benoeming op grond van andere criteria.

Bovendien merkt hij op dat de wijze van benoeming van de magistraten vaak aanleiding heeft gegeven tot kritiek, met name vanwege de magistraten zelf. Sommigen waren voorstander van een benoeming door de gerechtelijke overheid.

Bien qu'il estime que la cooptation ne soit pas un bon mode de recrutement, il insiste sur le fait que le système préconisé confère une responsabilité limitée aux chefs de corps, dans la mesure où ils doivent désigner les suppléants.

Ils peuvent ainsi traduire en pratique l'avis qu'ils donneraient en cas de nomination.

5. La remarque est faite que l'article 99 de la Constitution dispose d'une part que les juges de paix et les juges des tribunaux sont directement nommés par le Roi, et, d'autre part, que les conseillers des cours d'appel et les présidents et vice-présidents des tribunaux de première instance de leur ressort, sont nommés par le Roi, sur deux listes doubles présentées l'une par ces cours, l'autre par les conseils provinciaux; dès lors se pose la question de la constitutionnalité de l'article 383, § 2, du Code judiciaire tel qu'il est proposé par l'article 8 du projet.

Le Vice-Premier Ministre déclare que l'article 100, premier alinéa, de la Constitution stipule que les juges sont nommés à vie; la disposition proposée ne consiste pas en une nouvelle nomination mais en une désignation d'une personne qui est déjà magistrat.

6. La question est posée de savoir si un magistrat d'un tribunal de première instance admis à la retraite peut être désigné en qualité de suppléant dans une cour d'appel. Le Vice-Premier Ministre répond par la négative. En effet constitutionnellement (art. 99 de la Constitution) une distinction existe entre les nominations des juges de paix et des juges des tribunaux d'une part, et celles des conseillers des cours d'appel, d'autre part.

Dans le premier cas, ils sont nommés directement par le Roi, dans le second cas, ils le sont par le Roi sur deux listes doubles, présentées l'une par ces cours, l'autre par les conseils provinciaux.

De plus, le Vice-Premier Ministre estime que la fonction de conseiller et celle de juge sont différentes. Il rappelle que l'objectif est d'instaurer un système permettant d'avoir un surcroît de magistrats ayant de l'expérience. Dès lors, il n'est pas justifié de recourir à des suppléants qu'il y aurait lieu de former.

Des orateurs objectent que la disposition a déjà été critiquée dans la mesure où certains estiment que le système préconisé déroge à l'article 99 de la Constitution en conférant aux chefs de corps le droit de désigner les suppléants, cette désignation devait être considérée comme une nouvelle nomination.

Dès lors, l'argumentation du Vice-Premier Ministre n'est pas pertinente. La disposition constitutionnelle précitée avait d'ailleurs déjà été invoquée lors de la discussion de la possibilité de faire appel à des avocats pour être désignés comme suppléants à la Cour d'appel.

Par ailleurs, la remarque vaut également pour l'article 5 du projet qui propose de compléter l'article 321 du Code judiciaire par une disposition permettant au président d'une chambre de la Cour d'appel d'appeler à siéger un avocat inscrit au tableau de l'Ordre depuis quinze ans au moins, pour compléter le siège.

En ce qui concerne la spécificité de la fonction, il est observé que si la fonction du magistrat est différente au niveau de la Cour de Cassation et implique une formation, les fonctions exercées par le juge et par le conseiller sont similaires.

Il y a d'ailleurs lieu de noter que le juge du tribunal de première instance siège en appel des décisions des justices de paix.

De Vice-Eerste Minister is van mening dat de coöptatie geen goede aanwervingswijze is, maar legt de nadruk op het feit dat het voorgestelde systeem aan de korpschefs een beperkte verantwoordelijkheid oplegt aangezien zij de plaatsvervangers moeten aanwijzen.

Zo kunnen zij de adviezen die zij in geval van een benoeming moeten verstrekken, in de praktijk omzetten.

5. Opgemerkt wordt dat volgens artikel 99 van de Grondwet de vrederechters en de rechters in de rechtbanken rechtstreeks door de Koning worden benoemd, terwijl anderzijds de raadsheeren in de hoven van beroep en de voorzitters en ondervoorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg binnen hun rechtsgebied door de Koning worden benoemd uit twee lijsten van twee kandidaten, de ene door die hoven, de andere door de provincieraden voorgelegd. Derhalve stelt zich het probleem van de grondwettelijkheid van artikel 383, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek zoals dat in artikel 8 van het ontwerp is voorgesteld.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat artikel 100, eerste lid, van de Grondwet bepaalt dat de rechters voor het leven worden benoemd; de voorgestelde bepaling houdt dus geen nieuwe benoeming in maar is wel de aanwijzing van een persoon die reeds magistraat is.

6. In antwoord op de vraag van een lid of een op rust gestelde magistraat van een rechtbank van eerste aanleg als plaatsvervanger in een hof van beroep kan worden aangewezen antwoordt de Vice-Eerste Minister ontkennend. Volgens de Grondwet immers (art. 99) bestaat een onderscheid tussen de benoeming van de vrederechters en de rechters in de rechtbanken enerzijds en die van de raadsheeren in de hoven van beroep anderzijds.

In het eerste geval worden zij rechtstreeks benoemd door de Koning, terwijl zij in het tweede geval door de Koning worden benoemd uit twee lijsten van twee kandidaten, voorgedragen de ene door die hoven, de andere door de provincieraden.

Bovendien meent de Vice-Eerste Minister dat het ambt van raadshere en dat van rechter verschillend zijn. Hij herinnert eraan dat het de bedoeling is van het ontwerp over magistraten te beschikken die ervaring hebben. Derhalve is het niet verantwoord een beroep te doen op plaatsvervangers die nog zouden moeten worden opgeleid.

Andere sprekers wijzen erop dat de voorgestelde bepaling reeds op kritiek is gestuit aangezien sommigen van oordeel zijn dat het voorgestelde systeem een inbreuk betekent op artikel 99 van de Grondwet aangezien de korpsversten het recht krijgen plaatsvervangers aan te wijzen en die aanwijzing als een nieuwe benoeming moet worden beschouwd.

Het argument van de Vice-Eerste Minister is dus niet afdoende. Voornoemde grondwettelijke bepaling werd trouwens reeds ingeroepen bij de bespreking van de mogelijkheid om een beroep te doen op advocaten om als plaatsvervanger in de hoven van beroep te worden aangewezen.

Dezelfde opmerking geldt eveneens voor artikel 5 van het ontwerp dat artikel 321 van het Gerechtelijk Wetboek wil aanvullen met een bepaling waardoor een kamervoorzitter in het hof van beroep, om de kamer voltallig te maken, een sinds ten minste vijftien jaar op het tableau van de Orde ingeschreven advocaat kan oproepen om zitting te nemen.

In verband met het specifiek karakter van het ambt wordt opgemerkt dat, ofschoon het ambt van magistraat op het niveau van het Hof van Cassatie verschilt en een opleiding impliceert, de door de rechter en de raadshere uitgeoefende ambten gelijkaardig zijn.

Er zij trouwens aangestipt dat een rechter in de rechtbank van eerste aanleg in beroep recht spreekt ten aanzien van de beslissingen van de vrederechters.

Enfin, un membre regrette que le Vice-Premier Ministre exclue la possibilité pour un magistrat d'un tribunal de première instance de siéger à la Cour d'appel lorsqu'il est admis à la retraite, alors qu'il n'y a peut-être pas obtenu une nomination pour des raisons politiques.

7. La remarque est faite que cette mesure ne concerne pas les juges de paix qui sont pourtant d'excellents juristes et pourraient également être suppléants.

..

Compte tenu des considérations qui précèdent, trois alternatives sont proposées :

1) En ce qui concerne le problème spécifique des Cours d'appel, où le problème de l'arriéré judiciaire est réel, la question est posée de savoir une disposition semblable au deuxième alinéa ne pourrait être prévue pour les avocats suppléants.

L'article 5 prévoit d'ailleurs qu'à la Cour d'appel, le président de la Chambre peut pour compléter le siège, appeler à siéger un avocat inscrit au tableau de l'Ordre depuis au moins quinze ans. Dès lors, s'il peut être fait recours à un avocat, il serait dans ce cas également logique d'y faire appel pour siéger lorsque l'effectif est insuffisant pour traiter les affaires pendantes.

Plusieurs membres sont par ailleurs d'avis que les avocats rempliraient ce rôle avec compétence et indépendance. De surcroît, l'article 1 procède uniquement de préoccupations financières. La mesure préconisée fait, en effet, appel au volontariat de magistrats pensionnés qui recevront une indemnité tandis que le recours à des avocats implique qu'ils soient rémunérés de manière plus substantielle.

2) L'observation est faite que le magistrat suppléant, outre sa pension, recevra conformément à l'article 7 une indemnité ne pouvant être supérieure au montant minimum de revenus professionnels qui peuvent être cumulés avec une pension de retraite.

La question se pose de savoir si ce système cumulé avec celui de la prorogation et compte tenu du fait que le magistrat désigné sera suppléant et non effectif, est réellement plus avantageux financièrement si l'on laissait momentanément les magistrats en fonction jusqu'à 70 ans en surnombre du cadre prévu.

La remarque est faite qu'une solution semblable a été préconisée dans la diplomatie afin de réaliser la parité linguistique.

A cet égard, l'argument du Vice-Premier Ministre selon lequel la disposition n'a qu'un caractère limité et sera supprimée dès que l'arriéré judiciaire sera résorbé vaut en ce qui concerne cette proposition. En effet, le maintien de magistrats en fonction jusqu'à l'âge de 70 ans en surplus du cadre prévu peut par exemple être prévu pour un terme de 3 ans permettant de résorber l'arriéré judiciaire dans les cours d'appel.

Outre le fait qu'il n'est pas certain que ce système soit plus onéreux, il aurait l'avantage d'être plus logique et de ne plus poser de problème de préséance.

3) Un autre solution consisterait à permettre aux juges du tribunal de première instance, candidats à la fonction de conseiller à la cour d'appel, d'y exercer la fonction de suppléant.

Ainsi étant des magistrats professionnels, les juges pourraient faire preuve de leur capacité pendant un temps déterminé et ne plus devoir recourir à un système de présentation rituelle auprès des conseillers pour être nommés. Le système associerait ainsi les

Ten slotte betreurt een lid dat de Vice-Eerste Minister de mogelijkheid uitsluit voor een magistraat van een rechtbank van eerste aanleg om zitting te hebben in een hof van beroep wanneer hij tot de inruststelling toegelaten wordt, hoewel hij daar wellicht om redenen van politieke aard niet benoemd werd.

7. Er wordt opgemerkt dat de maatregel niet geldt voor de vrederechters, die nochtans uitstekende juristen zijn en ook plaatsvervangers zouden kunnen zijn.

..

Gelet op de bovenstaande beschouwingen worden drie alternatieven voorgesteld :

1) In verband met het specifieke probleem van de hoven van beroep waar het probleem van de gerechtelijke achterstand reëel is, wordt de vraag gesteld waarom voor de plaatsvervangende advocaten niet zou kunnen worden voorzien in een bepaling in de aard van die welke in het tweede lid voorkomt.

Artikel 5 bepaalt trouwens dat in het hof van beroep de kamervoorzitter, om de kamer voltallig te maken, een sinds ten minste vijftien jaar op het tableau van de Orde ingeschreven advocaat kan oproepen om zitting te nemen. Als men derhalve in dat geval een beroep kan doen op een advocaat, zou het even logisch zijn zich ook tot hem te wenden om in het hof zitting te nemen wanneer de bezetting niet volstaat om de hangende zaken te behandelen.

Verscheidene leden zijn anderzijds de mening toegedaan dat de advocaten die opdracht met kennis van zaken en met de nodige onafhankelijkheid zouden vervullen. Bovendien wordt artikel 1 uitsluitend ingegeven door financiële overwegingen. Met de voorgestelde maatregel wordt immers een beroep gedaan op gepensioneerde magistraten die vrijwillig hun goede diensten aanbieden en daarvoor een vergoeding zouden kunnen krijgen terwijl het inschakelen van advocaten impliceert dat zij op een meer substantiële wijze zouden worden bezoldigd.

2) Er wordt opgemerkt dat de plaatsvervangende magistraat conform artikel 7 naast zijn pensioen recht heeft op een vergoeding die niet boven het maximum van de beroepsinkomsten die met het rustpensioen gecumuleerd mogen worden, mag uitgaan.

De vraag rijst of dit systeem, dat met dat van de verlenging gecumuleerd wordt, mede gelet op het feit dat de aangewezen magistraat geen plaatsvervangend maar een werkend magistraat zal zijn, wel degelijk financieel voordeliger is dan de mogelijkheid om de fungerende magistraten tijdelijk in overtal, buiten de normale personeelsformatie in dienst te houden totdat zij de leeftijd van 70 jaar bereiken.

Er wordt op gewezen dat in de diplomatie een gelijkaardige oplossing voorgesteld werd om de taalpariteit te realiseren.

In dat verband kan men voor dit voorstel het argument van de Vice-Eerste Minister aanvoeren volgens wie de bepaling slechts een beperkt karakter zal hebben en zal worden afgeschaft zodra de gerechtelijke achterstand is weggewerkt. Het in dienst houden tot de 70-jarige leeftijd van overtallige magistraten kan bijvoorbeeld worden overwogen voor een termijn van drie jaar ten einde de gerechtelijke achterstand bij de hoven van beroep te kunnen wegwerken.

Benevens het feit dat het niet zeker is dat die regeling duurder is, zou zij het voordeel bieden logischer te zijn en geen problemen op het vlak van de voorrang meer te doen rijzen.

3) Een andere oplossing zou erin bestaan de rechters in de rechtbank van eerste aanleg, die kandidaat zijn voor het ambt van raadsheer in het hof van beroep, de mogelijkheid te bieden daar het ambt van plaatsvervanger uit te oefenen.

Naast het feit dat zij beroepsmensen zijn zouden die rechters gedurende een bepaalde tijd aldus het bewijs van hun bekwaamheid kunnen leveren en niet meer het systeem van rituele voordracht bij de raadsheren moeten aanwenden om benoemd te

avantages d'une suppléance professionnelle et le recours à un critère plus efficace en ce qui concerne la présentation des candidats, conseillers à la cour d'appel.

..

En ce qui concerne la première alternative, le Vice-Premier Ministre estime que des propositions dans ce sens pourraient être examinées ultérieurement, si un consensus se dégagait à cet égard en commission. Une suppléance pourrait en effet être exercée par des professeurs d'université ou par des avocats.

Il craint cependant en ce qui concerne les premiers que leurs préoccupations théoriques ne les forment pas à apporter des solutions concrètes à des problèmes pratiques. Quant aux seconds, il s'agira soit d'avocats qui ayant des affaires ou ne vont pas se priver de plaider, ou pourraient donner l'impression de préparer la jurisprudence qu'ils pourront invoquer en tant qu'avocat, soit d'avocats sans cause, dont la qualité sera alors contestable.

Le recours à d'anciens magistrats en tant que suppléants est donc préférable au recours à des avocats comme suppléants étant donné que ce dernier système ne donnerait que de piètres résultats. Le recours à des magistrats suppléants est de surcroît justifié étant donné que contrairement aux avocats, ils se consacrent uniquement à cette tâche.

Enfin, il souligne que le système préconisé ne concerne pas seulement les magistrats du siège, mais également les magistrats du Ministère public.

En ce qui concerne la deuxième alternative il déclare que même si une équivalence pécuniaire existait entre un système de magistrats en surnombre et les divers systèmes préconisés de suppléance et de prorogation, le projet présente un avantage financier dans la mesure où les pensions ne sont pas à charge du Budget du Ministère de la Justice sur lequel ne sont imputés que les rémunérations et les indemnités.

Il conclut que le recours au système proposé ne constitue pas la solution idéale mais qu'il convient de défendre la solution la moins onéreuse. Sinon, il faudrait pouvoir calculer les effectifs selon les besoins de chaque cour et tribunal. Cette solution ne peut être retenue faute de moyens.

Le Vice-Premier Ministre insiste sur le fait que la disposition contestée ne constitue pas un remède en soi mais qu'elle doit être envisagée dans l'ensemble des mesures préconisées par le présent projet et des autres projets relatifs à la résorption de l'arriéré judiciaire (achèvement des affaires en cours, augmentation des effectifs des cours d'appel, rajeunissement des cadres...). Si aucune de ces mesures ne constitue la solution, l'ensemble de celles-ci contribuera à résorber l'arriéré judiciaire.

En outre, le projet permettra au magistrat de continuer ses activités jusqu'à l'âge de 70 ans et ainsi ne rompra-t-on pas trop brutalement avec les règles admises en ce qui concerne la mise à la retraite des magistrats.

Un membre estime cependant que le système proposé est particulièrement contestable en ce qui concerne la professionnalisation de l'institution judiciaire. La procédure instaurée ne constitue qu'un palliatif qui ne respecte pas les principes de notre droit. Tout comme le fait le projet de loi qui tend à élargir le champ d'application de l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent (*Doc. n°698/1*), le projet de loi portant certaines mesures de nature à réduire l'arriéré judiciaire

kunnen worden. Het systeem zou aldus de voordelen van een professionele plaatsvervanging koppelen aan het hanteren van een efficiënter criterium voor de voordracht van de kandidaat-raadsheren bij het hof van beroep.

..

Met betrekking tot het eerste alternatief geeft de Vice-Eerste Minister als zijn mening te kennen dat voorstellen in die zin achteraf zouden kunnen worden onderzocht indien daaromtrent in de commissie een consensus bereikt wordt. De plaatsvervanging zou immers kunnen worden waargenomen door universiteitsprofessoren of advocaten.

Wat de zij eerstgenoemden betreft vreest hij nochtans dat door hun theoretische opleiding niet bepaald geschikt zijn om concrete oplossingen voor praktische problemen te vinden. Wat de advocaten betreft zou men ofwel te maken hebben met personen die al zaken genoeg te behandelen hebben en die er ofwel niet aan denken het pleiten op te geven, ofwel de indruk zouden kunnen geven dat zij de rechtspraak voorbereiden die of nog met advocaten zij als advocaat zullen kunnen invoeren, zonder werk, wier bekwaamheid betwistbaar is.

Het inschakelen van gewezen magistraten als plaatsvervangers verdient dus de voorkeur boven de inschakeling van advocaten, want dit laatste systeem zou slechts povere resultaten. Het inschakelen van plaatsvervangende magistraten is bovendien gerechtvaardigd aangezien zij zich, in tegenstelling tot de advocaten, uitsluitend aan die taak wijden.

Ten slotte beklemtoont hij dat de voorgestelde regeling niet alleen op de magistraten van de zetel maar ook op die van het Openbaar Ministerie betrekking heeft.

In verband met het tweede alternatief zegt hij dat, zelfs al zou de bezoldiging van overtallige magistraten van dezelfde orde van grootte zijn als die welke in de diverse voorgestelde systemen inzake plaatsvervanging en verlenging tot de mogelijkheden behoren, het ontwerp toch nog financieel voordelig is aangezien de pensioenen niet ten laste komen van de begroting van het Ministerie van Justitie dat alleen voor de bezoldigingen en vergoedingen dient in te staan.

Tot besluit van zijn betoog wijst hij erop dat de voorgestelde regeling weliswaar niet ideaal is maar toch als de minst dure oplossing behoort te verdedigd worden. Zo niet zouden de personeelsformaties volgens de behoeften van ieder Hof en iedere rechtbank berekend moeten worden. Die oplossing komt niet in aanmerking bij gebrek aan middelen.

De Vice-Eerste Minister legt er de nadruk op dat de aangevochten bepaling geen remedie op zichzelf betekent maar moet worden bekeken in het geheel van de maatregelen die in dit ontwerp en in andere ontwerpen met betrekking tot het wegwerken van de gerechtelijke achterstand (afwikkeling van de in behandeling zijnde zaken, uitbreiding van de personeelsformatie van de hoven van beroep, verjonging van de personeelsformaties...) zijn vervat. Geen enkele van die maatregelen vormt de oplossing, maar gezamenlijk dragen zij ertoe bij de gerechtelijke achterstand weg te werken.

Bovendien biedt het ontwerp de mogelijkheid dat de magistraten tot de leeftijd van 70 jaar actief blijven en zal er niet al te brusk gebroken worden met de regels die voor de inruststelling van de magistraten golden.

Een lid is evenwel de mening toegedaan dat het voorgestelde systeem uitermate betwistbaar is wat de professionalisatie van de rechterlijke instelling betreft. De ingevoerde procedure is slechts een lapmiddel, dat de beginselen van ons recht met voeten treedt. Evenals het wetsontwerp tot uitbreiding van het toepassingsgebied van het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven, tegen betaling van een geldsom, (*Stuk nr. 698/1*) betekent het wetsontwerp houdende bepaalde maatregelen van aard

constitue un danger, notamment en ce qu'il instaure une « balkanisation » du pouvoir judiciaire.

L'intervenant ajoute que si les justiciables sont victimes de l'arriéré judiciaire, le respect dû aux jugements et arrêts n'est cependant pas contesté dans le système actuel.

E. Pension des magistrats

Une différence essentielle existe entre le projet de loi et la proposition de loi de M. Grootjans. En effet, si les deux textes reconnaissent la spécificité du statut des magistrats, la dimension de cette reconnaissance est différente.

Le projet de loi tient compte de cette spécificité en fixant l'âge de la pension à 67 ans mais ne prévoit pas de régime spécial de pension, tandis que la proposition de loi ne tient pas compte de cette spécificité en ce qui concerne l'âge retenu mais prévoit un régime spécial en ce qui concerne la pension. L'approche du problème est donc différente selon les textes.

Pour certains orateurs, la proposition en fixant l'âge auquel les magistrats sont admis à la retraite à 65 ans est cependant plus conforme à la tendance existante d'abaisser l'âge de la pension, tandis que le projet en retenant l'âge de 67 ans y déroge.

Aucune approche spécifique du problème de la pension des magistrats n'étant envisagée par le présent projet, il faut supposer que le Gouvernement est d'avis qu'il y a lieu de ne pas prévoir de régime différent de celui en vigueur pour le secteur public, et ceci pour des raisons budgétaires.

Il y aurait lieu cependant de préciser pourquoi le principe d'une pension plus élevée dans l'optique d'une compensation aux devoirs imposés aux magistrats retraités, n'a pas été retenu. La question est également posée de savoir quel est l'impact budgétaire de la solution préconisée par la proposition de M. Grootjans.

F. Dispositions transitoires

En ce qui concerne l'argument de l'arriéré judiciaire, la remarque est faite qu'il y a lieu de souligner que les effets du présent projet se trouvent neutralisés dans les années futures par des dispositions transitoires.

En effet, selon l'article 12, les magistrats qui à la date du 1er septembre 1984 sont âgés de 65 ans accomplis, sans avoir atteint l'âge de 67 ans, peuvent à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions durant 3 ans tandis que les magistrats âgés de 67 ans à cette date, peuvent à leur demande, continuer leurs fonctions durant 2 ans.

Dès lors, tant en ce qui concerne les systèmes de suppléance qu'en ce qui concerne le rajeunissement des effectifs, l'efficacité du projet est contestable.

..

Un des rapporteurs regrette que seules des objections de principe soient émises à l'encontre du projet de loi. Il convient cependant de souligner que nombreux sont ceux qui critiquent l'ensemble du projet mais qu'il ne convient pas de rejeter une initiative dont les résultats pratiques peuvent être positifs.

La mesure tendant à abaisser l'âge de l'admissibilité à la retraite est, par exemple, souhaitable et devrait pouvoir entrer en vigueur le 1er septembre 1984.

Il ne faut, en effet, pas préjuger ces derniers étant donné que le projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire et certaines dispositions du présent projet comportent des solutions partielles, sans doute, mais concrètes en ce qui concerne l'arriéré judiciaire.

tot vermindering van de gerechtelijke achterstand een gevaar voornamelijk doordat het een « balkanisering » van de rechterlijke macht in het leven roept.

Het lid voegt eraan toe dat de gerechtelijke achterstand de rechtzoekenden weliswaar benadeelt, maar dat met de huidige regeling de eerbied voor de vonnissen en arresten niet betwist wordt.

E. Pensioen van de magistraten

Er bestaat een essentieel verschil tussen het wetsontwerp en het wetsvoorstel van de heer Grootjans. Ofschoon de beide teksten het specifiek karakter van het statuut van de magistraten erkennen, is de dimensie van die erkenning immers verschillend.

Het wetsontwerp houdt rekening met die specificiteit door de pensioenregerechtigde leeftijd op 67 jaar te bepalen, maar het voorziet niet in een bijzondere pensioenregeling, terwijl het wetsvoorstel met die specificiteit geen rekening houdt wat de in aanmerking genomen leeftijd betreft maar, wat het pensioen betreft, in een bijzondere regeling voorziet. De benadering van het probleem is dus verschillend naar gelang van de teksten.

Doordat het voorstel de leeftijd waarop de magistraten tot de inruststelling toegelaten worden op 65 jaar vaststelt, strookt het, volgens sommige sprekers, meer met de bestaande tendens om de pensioenleeftijd te verlagen, terwijl het ontwerp daarvan afwijkt door die leeftijd op 67 jaar te bepalen.

Aangezien dit ontwerp niet in een specifieke benadering van het probleem van het pensioen der magistraten voorziet, dient men te veronderstellen dat de Regering de mening toegedaan is dat men om budgettaire redenen niet hoeft te voorzien in een regeling die verschilt van die welke voor de overheidssector geldt.

Men zou echter moeten preciseren waarom het principe van een hoger pensioen, verleend als compensatie voor de aan de in rust gestelde magistraten opgelegde plichten, niet in aanmerking werd genomen. De vraag wordt tevens gesteld wat de budgettaire gevolgen van het voorstel van de heer Grootjans zouden zijn.

F. Overgangsbepalingen

In verband met het argument van de gerechtelijke achterstand wordt opgemerkt dat men er rekening dient mee te houden dat het effect van dit ontwerp in de komende jaren door overgangsbepalingen geneutraliseerd wordt.

Volgens artikel 12 kunnen de magistraten die op 1 september 1984 volle 65 jaar oud zijn, zonder de leeftijd van 67 jaar te hebben bereikt, op hun verzoek, hun ambt gedurende drie jaren verder uitoefenen, terwijl de magistraten die op die datum 67 jaar oud zijn, op hun verzoek, hun ambt gedurende twee jaren verder kunnen uitoefenen.

Derhalve is de efficiëntie van het ontwerp aanvechtbaar, zowel wat het systeem van de plaatsvervanging als wat de verjonging van de personeelsformaties betreft.

..

Een van de rapporteurs betreurt het dat alleen principiële bezwaren tegen het wetsontwerp worden geuit. Nochtans dient te worden onderstreept dat het hele ontwerp door velen wordt betwist, dat het niet opgaat een initiatief te verwerpen waarvan de praktische resultaten positief kunnen uitvallen.

Zo b.v. de ongetwijfeld wenselijke maatregel tot verlaging van de pensioenleeftijd, die op 1 september 1984 in werking zou moeten kunnen treden.

Op die resultaten mag men immers niet vooruitlopen, aangezien het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting en sommige bepalingen van het voorliggend ontwerp, concrete, zij het gedeeltelijke oplossingen inhouden voor de gerechtelijke achterstand.

Dès lors, tenant compte des améliorations possibles que le projet de loi tend à apporter, l'intervenant plaide pour qu'il soit adopté même si des critiques sur certains points sont justifiées. Il s'y ajoute que le Sénat a adopté ce projet de loi qui doit entrer en vigueur le 1er septembre 1984. Il est à craindre, de surcroît, que si la Chambre ne vote le projet de loi tel quel, le Sénat refuse ultérieurement d'examiner toute initiative en cette matière.

Il est objecté à cet égard qu'un tel blocage de la part du Sénat n'est pas pensable. En effet, le système bicaméral implique que chacune des deux Chambres se prononce librement sur les projets de loi et puisse exercer un droit d'amendement. Le fait que la Chambre ne vote pas ce projet de loi ne pourrait être invoqué comme argument. Il convient, en effet, de rappeler que le Sénat a déjà refusé d'examiner le projet de loi qui était relatif aux tribunaux de police et qui avait été adopté à l'unanimité à la Chambre.

Le Vice-Premier Ministre ajoute qu'il est difficile de juger de l'efficacité de son projet de loi. Mais même si les mesures nouvelles n'apportent qu'un moindre bien, elles ne constitueront en tous les cas aucun mal. Dès lors, des risques liés à l'adoption du projet de loi ne peuvent être sérieusement invoqués.

IV. — Discussion et votes des articles

Art. 1er.

Cet article relatif à l'instauration d'un système de désignation de magistrats suppléants parmi les magistrats admis à la retraite en raison de leur âge a été discuté dans le cadre de la discussion générale.

Compte tenu des objections émises à l'encontre de ce système, M. Collignon dépose un amendement en ordre principal (*Doc.* n° 962/2, IV, A) tendant à supprimer l'article 1er.

Cet amendement est rejeté par 9 voix contre 5.

∴

En ordre subsidiaire, il dépose deux amendements (*Doc.* n°s 962/2, B, 1 et 2). Le premier tend à limiter l'application du système aux cours d'appel.

L'auteur rappelle que d'une part, la mesure préconisée a été annoncée à plusieurs reprises, au cours des discussions des budgets du Ministre de la Justice et des discussions consacrées spécifiquement au problème de l'arriéré judiciaire en Commission de la Justice, comme étant une des dispositions possibles permettant de résorber l'arriéré judiciaire au niveau des cours d'appel et, d'autre part, que les tribunaux de première instance, les tribunaux du travail, les tribunaux de commerce, tout comme les justices de paix, ne connaissent qu'exceptionnellement un arriéré.

Dès lors, il n'est pas justifié d'étendre le système préconisé aux tribunaux de première instance, aux tribunaux de travail et aux tribunaux de commerce.

Le second amendement a pour objectif de supprimer le deuxième alinéa de l'article 156bis (*nouveau*) qui dispose que ces magistrats suppléants peuvent être appelés à siéger dans le cas où l'effectif est insuffisant pour traiter les affaires pendantes.

L'auteur estime, en effet, que si le système de suppléance préconisé peut être accepté pour remplacer momentanément des magistrats lorsqu'ils sont empêchés, il ne peut — comme il a déjà été stigmatisé au cours de la discussion générale — servir pour ne pas procéder à un élargissement des cadres des cours d'appel lorsqu'il se justifie.

En effet, le moyen le plus logique et le plus efficace pour résorber l'arriéré judiciaire qui existe au niveau des cours d'appel

Rekening houdend met de mogelijke verbeteringen die het wetsontwerp tracht aan te brengen, pleit spreker er bijgevolg voor dat het wordt aangenomen, ook al is kritiek op bepaalde punten verantwoord. Daarbij komt dat de Senaat dat wetsontwerp heeft aangenomen en het op 1 september 1984 in werking moet treden. Bovendien moet ervoor worden gevreesd dat de Senaat, mocht de Kamer het ontwerp niet ongewijzigd goedkeuren, later weigert elk initiatief ter zake te onderzoeken.

Dienaangaande wordt tegengeworpen dat zulk een blokkering vanwege de Senaat ondenkbaar is. Het tweekamerstelsel impliceert immers dat elk van beide Kamers zich vrij uitspreekt over de wetsontwerpen en haar recht van amendement kan uitoefenen. Het feit dat de Kamer dit wetsontwerp niet goedkeurt, kan niet als argument worden tegengeworpen. Er zij immers aan herinnerd dat de Senaat reeds geweigerd heeft het wetsontwerp betreffende de politierechtbanken, dat voordien éénparig door de Kamer was goedgekeurd, te onderzoeken.

De Vice-Eerste Minister voegt eraan toe dat het wellicht moeilijk is nu reeds te oordelen over de doeltreffendheid van zijn wetsontwerp. Maar ook al brengen de nieuwe maatregelen slechts een geringe verbetering, kwaad zullen ze in geen geval doen. Bijgevolg is er geen enkel gevaar bij dat het wetsontwerp wordt goedgekeurd.

IV. — Bespreking en stemmingen van de artikelen

Art. 1.

Dit artikel voert een regeling in waarbij de plaatsvervangende magistraten worden aangewezen onder de wegens hun leeftijd op pensioen gestelde magistraten. Het werd reeds in het kader van de algemene bespreking onderzocht.

Rekening houdend met de tegen die regeling aangevoerde bezwaren dient de heer Collignon een amendement in hoofddorde in (*Stuk* nr. 962/2, IV, A) ten einde artikel 1 weg te laten.

Dit amendement wordt met 9 tegen 5 stemmen verworpen.

∴

In bijkomende orde dient hij twee amendementen in (*Stuk* nrs. 962/2, B, 1 en 2). Het eerste wil de toepassing van de regeling tot de hoven van beroep beperken.

De auteur wijst erop dat de voorgestelde maatregel enerzijds reeds herhaalde malen in de loop van de bespreking van de begrotingen van het Ministerie van Justitie en van de besprekingen die specifiek aan het vraagstuk van de gerechtelijke achterstand in de Commissie voor de Justitie werden gewijd, werd aangekondigd als één van de mogelijke maatregelen die de rechterlijke achterstand bij de hoven van beroep kan wegwerken, en anderzijds dat de rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank, de rechtbanken van koophandel, evenals de vrederechten slechts uitzonderlijk achterstand oplopen.

Bijgevolg is het niet verantwoord de voorgestelde regeling uit te breiden tot de rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsrechtbanken en de rechtbanken van koophandel.

Het tweede amendement wil het tweede lid van artikel 156bis (*nieuw*) weglaten, luidens hetwelk die plaatsvervangende magistraten kunnen worden gevraagd zitting te nemen wanneer het aantal vaste magistraten ontoereikend is om de hangende zaken te behandelen.

Spreker vindt met name dat de voorgestelde regeling inzake plaatsvervangende aanvaardbaar is om tijdelijk verhinderde magistraten te vervangen, maar dat het niet mag worden gehanteerd om niet over te gaan tot een uitbreiding van de personeelsformaties van de hoven van beroep wanneer zulks verantwoord is.

Het meest logische en doeltreffende middel om de gerechtelijke achterstand weg te werken bij de hoven van beroep, is immers

reste cet élargissement. La solution proposée est un palliatif d'autant plus discutable que la disposition sera, en fait, uniquement utilisée pour permettre à un nombre limité de magistrats de continuer à exercer une activité et d'entretenir des relations avec leurs anciens collègues. Dès lors, les intérêts des justiciables ne sont pas pris en considération et la disposition doit être supprimée.

Le Vice-Premier Ministre déclare que si le problème de l'arriéré judiciaire se pose spécifiquement pour les cours d'appel, il existe cependant également pour certains tribunaux de première instance.

De plus, l'élargissement des cadres prévu par le projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire (*Doc. n° 963/1*) constituant un maximum, il convient d'utiliser le système préconisé pour permettre un élargissement temporaire des cadres afin d'apporter au plus vite une solution au problème de l'arriéré judiciaire.

Les amendements de M. Collignon sont rejetés par 9 voix contre 5.

..

MM. Mottard et Collignon déposent un amendement (*Doc. n° 962/4, II*) tendant à préciser que les mesures prises en vertu de l'article 1er cesseront d'être d'application au 1er janvier 1988. Le principal argument du Vice-Premier Ministre à l'encontre des objections émises à l'égard du système préconisé, consiste, en effet, à insister sur le caractère temporaire du recours aux magistrats suppléants choisis parmi les magistrats admis à la retraite. Il estime d'ailleurs que la durée d'application de la mesure en question dépendra de l'évolution de l'arriéré judiciaire.

Un des auteurs estime qu'il convient de limiter, dans le temps, l'application de cette disposition, étant donné, d'une part, que la mesure préconisée est contestable en ce qu'elle ne respecte pas le principe de la professionnalisation du système judiciaire et qu'elle est contraire aux traditions de notre droit, et d'autre part qu'elle n'est pas de nature à remédier à l'arriéré judiciaire,

Le Vice-Premier Ministre déclare qu'une loi a toujours un caractère temporaire dans la mesure où son contenu peut être modifié.

L'observation est cependant faite que l'amendement présente des garanties quant au caractère temporaire du système.

L'amendement de MM. Mottard et Collignon est rejeté par 9 voix contre 5.

..

Deux précisions sont apportées par la discussion de cet article :

1° à plusieurs reprises, la possibilité pour des magistrats des tribunaux de première instance, admis à la retraite, d'exercer des fonctions de conseillers à la Cour d'appel, a été évoquée.

La remarque ayant été faite qu'il n'apparaît pas clairement du texte de l'article 1 que cette possibilité soit exclue, le Vice-Premier Ministre déclare que l'article 383, § 2 (art. 8 du projet de loi) dispose qu'à leur demande, des magistrats admis à la retraite en raison de leur âge peuvent être désignés, selon le cas, par les premiers présidents des cours d'appel et du travail, les présidents des tribunaux ou les procureurs généraux, près des cours d'appel, pour exercer les fonctions de magistrat suppléant jusqu'à ce qu'ils aient atteint l'âge de 70 ans. Les termes « selon le cas » doivent être interprétés comme signifiant « chacun pour ce qui le concer-

ne verhoging van het aantal magistraten. De voorgestelde maatregel is een lapmiddel, dat des te meer betwistbaar is daar de bepaling in feite alleen zal worden gebruikt om een beperkt aantal magistraten in staat te stellen hun ambt te blijven uitoefenen en met hun vroegere collega's in contact te blijven. Bijgevolg wordt met de belangen van de rechtzoekenden geen rekening gehouden en de bepaling moet worden weggelaten.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat het vraagstuk van de gerechtelijke achterstand wel degelijk specifiek voor de hoven van beroep geldt, maar dat het toch ook in sommige rechtbanken van eerste aanleg voorkomt.

Aangezien de uitbreiding van het aantal magistraten waarin wordt voorzien door het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting (*Stuk nr. 963/1*) een maximum betekent, moet bijgevolg van de voorgestelde regeling gebruik worden gemaakt om een tijdelijke verhoging van het aantal magistraten mogelijk te maken om het vraagstuk van de gerechtelijke achterstand zo spoedig mogelijk op te lossen.

De amendementen van de heer Collignon worden met 9 tegen 5 stemmen verworpen.

..

De heren Mottard en Collignon dienen een amendement in (*Stuk nr. 962/4, II*) om te preciseren dat de maatregelen die krachtens artikel 1 worden genomen, ophouden van toepassing te zijn per 1 januari 1988. Het hoofdargument van de Vice-Eerste Minister tegen de bezwaren die tegen de voorgestelde regeling werden geuit, bestaat er immers in dat de nadruk wordt gelegd op het tijdelijke karakter van de maatregel luidens welke de plaatsvervangende magistraten onder de gepensioneerde magistraten worden gekozen. Volgens hem zal de duur van de gewraakte maatregel immers afhangen van het feit of de rechtelijke achterstand al dan niet blijft voortduren.

Aangezien de voorgestelde maatregel aanvechtbaar is omdat hij het principe van de professionalisering van het gerechtelijk bestel niet eerbiedigt en in strijd is met onze rechtstradities, en aangezien hij anderzijds de gerechtelijke achterstand niet kan oplossen omdat een werkelijke oplossing erin bestaat het aantal magistraten te verhogen, moet de toepassing van die maatregel in de tijd worden beperkt.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat een wet steeds een tijdelijk karakter heeft, aangezien de inhoud ervan kan worden gewijzigd.

Een lid merkt evenwel op dat het amendement waarborgen bevat i. v. m. het tijdelijk karakter van het systeem.

Het amendement van de heren Mottard en Collignon wordt verworpen met 9 tegen 5 stemmen.

..

Uit de bespreking van dit artikel zijn twee punten naar voor getreden :

1° herhaaldelijk werd van gedachten gewisseld over het feit of het mogelijk was voor de op rust gestelde magistraten van de rechtbanken van eerste aanleg, het ambt uit te oefenen van raadsheer in het Hof van beroep.

Een lid merkt op dat uit artikel 1 niet duidelijk blijkt dat die mogelijkheid uitgesloten is. De Vice-Eerste Minister verklaart dat volgens artikel 8 van het ontwerp magistraten op hun verzoek kunnen worden gepensioneerd wegens hun leeftijd en naargelang van het geval door de eerste voorzitters van de rechtbanken of door de procureurs-generaal bij de hoven van beroep kunnen worden aangewezen om het ambt van plaatsvervangend magistraat uit te oefenen tot zij de leeftijd van 70 jaar hebben bereikt. De uitdrukking « naargelang van het geval » moet worden geïnterpreteerd als « ieder voor wat hem betreft ». Bijgevolg kan een

ne ». Il n'est donc pas possible de désigner un juge au tribunal de première instance, admis à la retraite, comme magistrat suppléant à la cour d'appel.

2° l'observation est faite que la disposition n'exclut pas qu'il soit théoriquement possible de constituer des chambres composées uniquement de magistrats suppléants et qu'un de ces magistrats préside. En effet, même si le suppléant n'était pas nommé président, il en exercera la fonction. Il est souligné à cet égard qu'il peut même y avoir plus de chambres que de présidents. La remarque est faite que de telles situations devraient être évitées.

Le Vice-Premier Ministre déclare que s'il est possible de former des chambres de suppléants et qu'un suppléant exerce la fonction de président, la crainte exprimée n'est pas justifiée. En effet, d'une part, en pratique on désignera un suppléant par chambre et par conséquent la chambre sera présidée par un magistrat effectif, et d'autre part, rien n'empêche les Premiers Présidents des cours de constituer des chambres de magistrats suppléants étant donné qu'il s'agit de magistrats de carrière présentant les garanties d'indépendance requises.

Un membre ajoute que l'aptitude des magistrats ne peut être mise en doute et que l'objection ne s'explique que par la crainte de problèmes psychologiques.

∴

L'article 1 est adopté par 9 voix contre 5.

Art. 2.

L'article 2 ne fait pas l'objet de discussion et est adopté par 9 voix et 6 abstentions.

Art. 3.

L'observation est faite que cet article a pour conséquence que des magistrats admis à la retraite et acceptant de collaborer à la résorption de l'arriéré judiciaire doivent prendre rang et séance après les magistrats effectifs, tandis qu'en vertu de l'article 383bis, § 4, tel qu'il est proposé par l'article 9 du projet, les magistrats continuant à exercer leurs fonctions dans les causes n'ayant pas encore donné lieu à décision ou autorisés à exercer leurs fonctions jusqu'à ce qu'il soit pourvu à leur remplacement, conservent le rang qu'ils occupaient lors de leur mise à la retraite.

Le Vice-Premier Ministre déclare qu'il y a lieu de distinguer le système de la suppléance et celui de la prorogation des fonctions. Dans le premier cas, le magistrat est retraité et reçoit une pension, dans le second cas il continue à exercer ses fonctions tandis que sa mise à la retraite est reportée et qu'il continue à percevoir sa rémunération.

De plus, le problème de préséance se pose essentiellement pour les chefs de corps et il y a lieu de rappeler que le système introduit par l'article 1 du projet ne leur est pas applicable en vertu de l'article 383, § 3 du Code judiciaire tel qu'il est proposé par l'article 8 du projet.

L'article 3 est adopté par 9 voix et 6 abstentions.

Art. 4.

L'article 4 ne donne pas lieu à discussion et est adopté par 9 voix et 6 abstentions.

Art. 5.

Il y a lieu d'insérer dans le texte néerlandais le mot « voltallig » entre les mots « in de kamer » et les mots « te maken ».

L'article 5 est adopté par 14 voix et 1 abstention.

gepensioneerde rechter van een rechtbank van eerste aanleg niet als plaatsvervangend magistraat bij een hof van beroep worden aangewezen.

2° Er wordt opgemerkt dat de bepaling niet uitsluit dat het theoretisch mogelijk is kamers samen te stellen met uitsluitend plaatsvervangende magistraten waarvan een als voorzitter fungeert. Zelfs indien de plaatsvervanger niet tot voorzitter werd benoemd, oefent hij het ambt uit. In dat verband wordt erop gewezen dat er zelfs meer kamers kunnen zijn dan voorzitters. Dergelijke toestanden worden beter vermeden.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat het weliswaar mogelijk is kamers van plaatsvervangers te vormen en dat een plaatsvervanger het ambt van voorzitter uitoefent, naar dat die vrees ongegrond is. In de praktijk zal men immers één plaatsvervanger per kamer aanduiden en bijgevolg zal de kamer door een werkend magistraat worden voorgezeten. Voorts kunnen de eerste voorzitters van de hoven te allen tijde kamers van plaatsvervangende magistraten samenstellen aangezien het om beroepsmagistraten gaat die de vereiste waarborgen inzake onafhankelijkheid bieden.

Een lid voegt eraan toe dat de bekwaamheid van de magistraten niet in twijfel mag worden getrokken en dat het bezwaar alleen te verklaren is door de vrees voor psychologische problemen.

∴

Artikel 1 wordt met 9 tegen 5 stemmen aangenomen.

Art. 2.

Artikel 2 geeft geen aanleiding tot discussie en wordt met 9 stemmen en 6 onthoudingen aangenomen.

Art. 3.

Er wordt op gewezen dat dit artikel met zich brengt dat gepensioneerde magistraten die aanvaarden mee te werken aan het inhalen van de gerechtelijke achterstand, rang zullen hebben en zitting moeten nemen na de werkende magistraten, terwijl krachtens artikel 383bis, § 4, zoals het in artikel 9 van het ontwerp voorgesteld wordt, de magistraten die hun ambt blijven uitoefenen in de zaken waarin nog geen beslissing is gevallen of die gemachtigd worden om hun ambt te blijven uitoefenen tot dat in hun vervanging voorzien is, de rang behouden die zij bij hun pensionering bekleden.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen het systeem van de plaatsvervanging en dat van de verlenging van de ambten. In het eerste geval is de magistraat in ruste gesteld en ontvangt een pensioen, in het tweede geval blijft hij zijn ambt uitoefenen terwijl zijn inruststelling uitgesteld wordt en blijft hij zijn bezoldiging ontvangen.

Bovendien rijst het probleem inzonderheid voor de korpschefs en er dient aan te worden herinnerd dat het bij artikel 1 van het ontwerp ingevoerde systeem, krachtens artikel 383, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals het bij artikel 8 van het ontwerp voorgesteld wordt, op hen geen toepassing vindt.

Artikel 3 wordt met 9 stemmen en 6 onthoudingen aangenomen.

Art. 4.

Artikel 4 geeft geen aanleiding tot discussie en het wordt met 9 stemmen en 6 onthoudingen aangenomen.

Art. 5.

In de Nederlandse tekst dient tussen de woorden « in de kamer » en de woorden « te maken » het woord « voltallig » te worden ingevoegd.

Artikel 5 wordt met 14 stemmen en 1 onthouding aangenomen.

Le Vice-Premier Ministre déclare qu'un doute pourrait exister en ce qui concerne la constitutionnalité de cette disposition. En effet, l'article 99, deuxième alinéa, de la Constitution dispose que les conseillers à la Cour d'appel sont nommés par le Roi, sur deux listes doubles, présentées l'une par ces cours, l'autre par les conseils provinciaux.

Dès lors, la question se pose de savoir si la possibilité conférée par cet article au président d'une chambre, à la Cour d'appel, d'appeler à siéger un avocat inscrit au tableau de l'ordre depuis quinze ans au moins, pour compléter le siège, est compatible avec le prescrit constitutionnel.

L'observation est faite que cette considération avait déjà été émise dans le cadre de la discussion générale. Il est cependant remarqué qu'actuellement déjà sont désignés des avocats comme juges suppléants aux tribunaux alors que l'article 99, premier alinéa, de la Constitution dispose que les juges de paix et les juges des tribunaux sont nommés directement par le Roi.

Cependant une condition supplémentaire est prévue par la Constitution en ce qui concerne la nomination des conseillers à la Cour d'appel. Dès lors, un examen approfondi se justifie.

Un membre tient à ajouter que dans l'un et l'autre cas, les avocats ne deviennent pas magistrats.

Le Vice-Premier Ministre déclare que la question sera étudiée et qu'éventuellement un amendement sera déposé en séance publique.

Art. 6.

L'article 6 ne donne pas lieu à discussion et est adopté par 9 voix contre 6.

Art. 7.

L'article 7 ne donne pas lieu à discussion et est adopté par 9 voix contre 4 et 2 abstentions.

Art. 8.

Deux amendements tendant à abaisser l'âge de l'admission à la retraite des magistrats qui ne sont pas membres de la Cour de Cassation, de 67 à 65 ans, sont déposés.

Le premier est déposé par M. Grootjans (*Doc. n° 962/2, II*). Il souligne que sa proposition de loi n'a qu'un rapport indirect avec le projet du Gouvernement : elle traite, en effet, exclusivement des problèmes relatifs à la pension des magistrats. Son amendement correspond à l'article 1er de sa proposition de loi.

Depuis le 24 février 1983, le Gouvernement a présenté en ce qui concerne l'âge d'admission à la pension des magistrats, des propositions qui correspondent partiellement à l'objet de l'article 1er de la proposition de loi. C'est principalement le cas pour les membres de la Cour de Cassation (70 ans) et, dans une mesure nettement moindre, pour les membres des autres juridictions (67 ans). Bien que l'article 12 prévoie, pour certains magistrats des mesures transitoires dont il faut reconnaître qu'elles vont dans le même sens que l'article 4 de la proposition de loi, l'intervenant propose néanmoins de fixer l'âge de la retraite à 65 ans pour les raisons suivantes :

1. Plusieurs propositions de loi tendant à ramener l'âge de la pension à 65 ans pour les magistrats ont été déposées au cours des dix dernières années (voir rapport de M. Weckx, *Doc. n° 550/2, p. 8*).

2. Dans le cadre des mesures visant à réduire l'arriéré judiciaires, il ne faut pas perdre de vue qu'il sera de plus en plus difficile aux magistrats âgés de soutenir le rythme de travail nécessaire. Les personnes de cet âge sont aussi plus fréquemment malades.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat de grondwettigheid van die bepaling twijfels doet rijzen. Artikel 99, tweede lid, van de Grondwet bepaalt immers dat de raadsheren in de hoven van beroep door de Koning benoemd worden uit twee lijsten van twee kandidaten, de ene door die hoven, de andere door de provincieraden voorgelegd.

Derhalve rijst de vraag of de mogelijkheid die bij dit artikel aan een voorzitter van een kamer bij het hof van beroep toegekend wordt om een sinds ten minste vijftien jaar op het tableau van de Orde ingeschreven advocaat op te roepen om zitting te nemen ten einde de kamer te maken, te verenigen is met de grondwettelijke voorschriften.

Er wordt opgemerkt dat die overweging reeds in het kader van de algemene bespreking werd gemaakt. Thans reeds bestaat de mogelijkheid advocaten als plaatsvervangende rechters bij de rechtbanken aan te wijzen, terwijl artikel 99, eerste lid, van de Grondwet bepaalt dat de vrederechters en de rechters van de rechtbanken rechtstreeks door de Koning worden benoemd.

Dienaangaande wordt opgemerkt dat de Grondwet een bijkomende voorwaarde oplegt aangaande de benoeming van raadsheren bij het hof van beroep. Bijgevolg is een onderzoek ten gronde verantwoord.

Een lid voegt er nog aan toe dat in het ene zowel als in het andere geval de advocaten geen magistraat worden.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat het vraagstuk zal worden onderzocht en dat desgevallend een amendement in openbare vergadering zal worden ingediend.

Art. 6.

Artikel 6 geeft geen aanleiding tot bespreking en het wordt met 9 tegen 6 stemmen aangenomen.

Art. 7.

Artikel 7 geeft geen aanleiding tot bespreking en het wordt met 9 tegen 4 en 2 onthoudingen aangenomen.

Art. 8.

Er worden twee amendementen ingediend die de pensioenge-rechtigde leeftijd voor magistraten die geen lid zijn van het Hof van Cassatie van 67 naar 65 jaar willen verlagen.

Het eerste is ingediend door de heer Grootjans (*Stuk nr. 962/2, II*). Hij wijst erop dat zijn wetsvoorstel slechts onrechtstreeks te maken heeft met het regeringsontwerp. Het handelt uitsluitend over pensioensproblemen van de magistraten. Zijn amendement stemt overeen met artikel 1 van zijn wetsvoorstel.

Sedert 24 februari 1983 heeft de Regering voorstellen inzake de pensioenleeftijd der magistraten ingediend, die gedeeltelijk tegemoetkomen aan artikel 1 van het wetsvoorstel. Dat geldt in de eerste plaats voor de leden van het Hof van Cassatie (70 jaar). Het geldt in veel mindere mate voor de leden van de andere rechtsmachten (67 jaar), al voorziet artikel 12 voor sommige magistraten in overgangsmatregelen, waarvan dient erkend dat zij eveneens gaan in de richting van artikel 4 van het wetsvoorstel. Hij stelt nochtans de pensioenleeftijd van 65 jaar voor om de volgende redenen :

1. De jongste 10 jaar werden verschillende wetsvoorstellen ingediend die de pensionering van de magistraten bepalen op de leeftijd van 65 jaar (zie verslag-Weckx, *Stuk nr. 550/2, blz. 8*).

2. In het kader van de maatregelen tot vermindering van de gerechtelijke achterstand, moet rekening gehouden worden met het feit dat magistraten op gevorderde leeftijd steeds meer moeite hebben om het vereiste arbeidstempo te handhaven. Het aantal ziektegevallen op die leeftijd is ook vrij hoog.

3. Le Vice-Premier Ministre a précisé dans son exposé introductif que l'admission à la pension à l'âge de 67 ans ne devait sans être considérée que comme une mesure transitoire. Il ne paraît donc pas souhaitable de laisser subsister des doutes à ce sujet.

4. Enfin, il convient de tenir compte du problème de la redistribution des charges disponibles, qui intéresse surtout les jeunes candidats magistrats.

∴

Le second amendement est déposé par MM. Collignon et Mottard (*Doc.* n° 962/3). Un des auteurs déclare partager les objectifs de M. Grootjans et renvoie, par ailleurs, aux arguments invoqués en faveur de l'âge de 65 ans dans le cadre de la discussion générale. Il insiste de surcroît sur le caractère exceptionnel de la fixation à l'âge de 67 ans qui est proposé par le Gouvernement et qui déroge aux régimes de pension existant.

Les deux amendements sont rejetés par 6 voix contre 6 et 2 abstentions.

L'article 8 est rejeté par 6 voix contre 6 et 2 abstentions.

∴

La deuxième lecture de l'article rejeté est demandée en vertu de l'article 56 du Règlement de la Chambre. L'application de cette disposition est cependant contestée sur deux points :

1° son application en commission;

2° son application à un article d'un projet de loi.

En ce qui concerne cette dernière objection, un membre observe que les articles de chapitre V du titre II font chaque fois la distinction entre projet et proposition de loi. De même, le chapitre II concerne spécifiquement les projets de loi, le chapitre III les propositions et le chapitre IV, les projets et les propositions de loi.

Une interprétation littérale se justifie donc. L'article 56 est relatif soit à l'adoption d'amendement, soit au rejet d'articles d'une proposition. L'article 56 ne concerne par conséquent pas le rejet d'articles d'un projet de loi.

En ce qui concerne la première objection, la remarque est faite que les dispositions du règlement applicables en séance publique le sont également en commission et que des précédents existent en cette matière.

En ce qui concerne la seconde objection, il est rappelé que la disposition de l'article 56, 1°, est très ancienne et trouve son origine dans l'article 45 du règlement de 1831. Or, la distinction entre projet et proposition ne se faisait pas à l'époque.

Le terme « proposition » vise aussi bien les projets que les propositions. L'article 56, 1°, est donc bien applicable tant aux projets qu'aux propositions de loi.

La commission estime cependant que le règlement devrait être adapté afin d'éviter tout problème d'interprétation.

∴

Il est par conséquent procédé à un second vote.

Les amendements de M. Grootjans (*Doc.* n° 962/2, II) et de MM. Collignon et Mottard (*Doc.* n° 962/3) sont rejetés par 12 voix contre 8.

L'article 8 est adopté par 12 voix contre 8.

3. De Vice-Eerste Minister heeft in zijn inleidende uiteenzetting zelf gezegd dat de pensioenleeftijd van 67 jaar wellicht als een overgangsmaatregel zal dienen te worden beschouwd. Het lijkt dus geen goede zaak daarover twijfels te laten bestaan.

4. Tenslotte moet rekening worden gehouden met het probleem van de herverdeling van de beschikbare opdrachten, waarvoor vooral de jonge kandidaat-magistraten de grootste belangstelling hebben

∴

Het tweede amendement wordt ingediend door de heren Collignon en Mottard (*Stuk* nr. 962/3). Een van de auteurs verklaart het eens te zijn met het doel van de heer Grootjans en hij verwijst voorts naar de argumenten die tijdens de algemene bespreking ten gunste van de leeftijd van 75 jaar werden naar voren gebracht. Bovendien onderstreept hij het uitzonderlijke karakter van de 67 jaar die door de Rgering wordt voorgesteld en die afwijkt van de bestaande pensioenregeling.

Beide amendementen worden met 6 tegen 5 stemmen en 3 onthoudingen verworpen.

Artikel 8 wordt met 6 tegen 6 stemmen en 2 onthoudingen verworpen.

∴

Op grond van artikel 56 van het reglement van de Kamer werd een tweede lezing gevraagd van het verworpen artikel. De toepassing van die bepaling wordt evenwel om een dubbele reden betwist :

1° de toepasselijkheid ervan in de commissie;

2° de toepasselijkheid ervan op een artikel van een wetsontwerp.

In verband met laatstgenoemd bezwaar merkt een lid op dat de artikelen van hoofdstuk V van titel II telkens een onderscheid maken tussen een ontwerp en een voorstel. Zo heeft het hoofdstuk II speciaal betrekking op de wetsontwerpen, hoofdstuk III op de voorstellen een hoofdstuk IV op de wetsvoorstellen en -ontwerpen. Een letterlijke interpretatie is dus aangewezen. Artikel 56 slaat ofwel op de aanneming van amendementen, ofwel op de verwerping van bepaalde artikelen van een voorstel. Artikel 56 heeft dus geen betrekking op de verwerping van bepaalde artikelen van een wetsontwerp.

In antwoord op de eerste opmerking wordt betoogd dat de bepalingen van het reglement die gelden voor de openbare vergadering, eveneens gelden voor de commissie om dat er ter zake precedents bestaan.

In verband met de tweede opmerking wordt eraan herinnerd dat de bepaling van artikel 56, 1°, en zeer oude bepaling is die haar oorsprong vindt in artikel 45 van het reglement van 1831. Op dat ogenblik bestond het onderscheid tussen wetsontwerpen en -voorstellen nog niet.

Met het woord « voorstellen » worden zowel de ontwerpen als de voorstellen bedoeld, zodat artikel 56, 1°, zowel van toepassing is op de ontwerpen als op de voorstellen.

Om alle interpretatieproblemen te vermijden meent de commissie echter dat het reglement mocht worden aangepast.

∴

Derhalve wordt een tweede stemming gehouden.

De amendementen van de heer Grootjans (*Stuk* nr. 962/2, II) en de heren Collignon en Mottard (*Stuk* nr. 962/3) worden verworpen met 12 tegen 8 stemmen.

Artikel 8 wordt aangenomen met 12 tegen 8 stemmen.

Art. 9.

Le Vice-Premier Ministre déclare que l'article 9 dont l'objet est d'insérer un article 383bis dans le Code judiciaire, permettra, d'une part aux magistrats du siège, admis à la retraite en raison de leur âge, de continuer à exercer leurs fonctions, durant un an maximum, dans les causes ayant fait l'objet de débats devant une chambre dont ils faisaient partie avant leur admission à la retraite et n'ayant pas encore donné lieu à décision (art. 383bis, § 1er), et, d'autre part, aux magistrats du siège et du Ministère public admis à la retraite en raison de leur âge d'être autorisés par le Roi à continuer leurs fonctions jusqu'à ce qu'il soit pourvu à la place rendue vacante au sein de leur juridiction et ceci pendant six mois maximum (art. 383bis, § 2).

Il souligne qu'en ce qui concerne la première prorogation qui constitue, en fait, une obligation, le premier président ou le président de la juridiction à laquelle appartiennent les magistrats peuvent les dispenser de l'obligation.

A la demande des intéressés, il a été prévu que ces dispositions ne sont pas applicables aux premiers présidents de la Cour de Cassation, des cours d'appel et du travail, aux procureurs généraux près la Cour de Cassation et les cours d'appel, aux présidents des tribunaux, aux procureurs du Roi et aux auditeurs du travail (art. 383bis, § 3). Cette mesure se justifie du fait qu'il convient d'éviter les problèmes de préséance.

Il termine en insistant sur le fait que ces dispositions ont pour objet l'intérêt du service et ne constituent, dès lors, pas des mesures de faveur à l'égard de magistrats admis à la retraite, désireux de continuer leurs activités.

Plusieurs précisions sont apportées par la discussion :

1. Les deux prorogations ne peuvent intervenir successivement. Le délai d'un an prévu par le § 1 et le délai de 6 mois prévu par le § 2, commencent tous deux à courir à partir de la date normale de la mise à la retraite.

Si une demande est introduite en vue d'être autorisé à continuer à exercer la fonction, jusqu'à ce qu'il soit pourvu au remplacement, la durée de la poursuite de l'activité qui ne peut être supérieure à 6 mois s'impute sur le délai maximum de 1 an pendant lequel les magistrats du siège peuvent exercer leurs fonctions dans les causes ayant fait l'objet de débats dans une chambre dont ils faisaient partie;

2. Des précisions ayant été demandées en ce qui concerne le statut pécuniaire des magistrats dont la fonction est prorogée, tant en ce qui concerne le traitement que les effets sur leur pension, il est fait référence à l'article 9 (§ 5 de l'art. 383bis) du projet qui dispose que ces magistrats bénéficient de leur traitement et non de leur pension et à l'article 10 (art. 391, nouvel alinéa) qui stipule que les fonctions exercées en vertu de l'article 383bis ne sont pas prises en considération pour le calcul du montant de la pension.

Dès lors, le cumul entre traitement et pension, et l'incidence de la prorogation sur la pension, sont exclus.

∴

En ce qui concerne l'obligation pour les magistrats du siège de continuer à exercer leurs fonctions, durant un an maximum, plusieurs observations sont faites :

1. la disposition est théoriquement justifiée et utile, dans la mesure où la reprise de la cause par un nouveau magistrat entraîne souvent une perte de temps du fait que les débats sont souvent recommencés;

2. la question se pose cependant de savoir si ce gain de temps ne sera pas annihilé, par le fait que souvent lorsque les débats

Art. 9.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat artikel 9, dat in het Gerechtelijk Wetboek een artikel 383bis wil invoegen, enerzijds de magistraten van de zetel die wegens hun leeftijd pensioengerechtigd zijn, in de gelegenheid zal stellen hun ambt gedurende ten hoogste een jaar te blijven uitoefenen in de zaken die reeds zijn behandeld voor een kamer waarvan zij vóór de datum van de pensionering deel uitmaakten en waarin nog geen beslissing is gevallen (art. 383bis, § 1) en anderzijds de magistraten van de zetel en van het openbaar ministerie die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, de inruststelling toegelaten zijn, de mogelijkheid zal bieden door de Koning gemachtigd te worden om gedurende ten hoogste zes maanden hun ambt te blijven uitoefenen totdat er voorzien is in de plaats die in hun rechtscollege is opgevangen (art. 383bis, § 2).

Hij beklemtoont dat wat de eerste verlenging betreft, die in feite een verplichting is, de eerste voorzitter of de voorzitter van de rechtbank waartoe de magistraten behoren, hen van die verplichting kan vrijstellen.

Op verzoek van de betrokkenen zullen die bepalingen niet van toepassing zijn op de eerste voorzitters van het Hof van Cassatie, de hoven van beroep en de arbeidshoven, de procureurs-generaal bij het Hof van Cassatie en de hoven van beroep, de voorzitters van de rechtbanken, de procureurs des Konings en de arbeidsauditeurs (art. 383bis, § 3). Die maatregel is verantwoord om problemen inzake voorrang te voorkomen.

Tot slot van zijn betoog wijst hij erop dat die bepalingen het belang van de dienst op het oog hebben en derhalve geen gunstmaatregelen zijn voor de magistraten die pensioengerechtigd zijn en hun activiteit wensen voort te zetten.

In de loop van de bespreking worden een aantal ophelderingen verstrekt :

1. De beide verlengingen mogen niet achtereenvolgens geschieden. De termijn van één jaar waarin § 1 voorziet en de termijn van zes maanden waarin § 2 voorziet, gaan dus allebei in vanaf de normale datum van de inruststelling.

Wordt een aanvraag ingediend om het ambt te mogen blijven uitoefenen totdat in de vervanging is voorzien, dan wordt de duur van de voortzetting van de activiteit, die niet langer mag zijn dan zes maanden, aangerekend op de maximumtermijn van één jaar tijdens welke de magistraten van de zetel hun ambt mogen uitoefenen in de zaken die reeds behandeld zijn voor een kamer waarvan zij deel uitmaakten;

2. Aangezien om opheldering werd gevraagd omtrent het geldelijk statuut van de magistraten wier ambt verlengd werd, zowel wat hun wedde als de gevolgen voor hun pensioen betreft, wordt verwezen naar artikel 9 (§ 5 van art. 383bis) van het ontwerp, dat bepaalt dat die magistraten hun wedde en niet hun pensioen krijgen, alsmede naar artikel 10 (art. 391, nieuw lid), dat bepaalt dat het op grond van artikel 383bis uitgeoefende ambt bij de berekening van het pensioen niet in aanmerking wordt genomen.

Samenvoeging van wedde en pensioen, alsmede enigerlei invloed van de verlenging op het pensioen zijn dus uitgesloten.

∴

In verband met de verplichting voor de magistraten van de zetel om hun ambt gedurende ten hoogste een jaar te blijven uitoefenen, worden een aantal opmerkingen gemaakt :

1. uit een theoretisch oogpunt is de bepaling verantwoord en nuttig aangezien de overname van de zaak door een nieuwe magistraat vaak tijdverlies betekent doordat de behandeling vaak overgedaan wordt.

2. de vraag rijst echter of die tijdwinst niet ongedaan gemaakt wordt wegens het feit dat, wanneer de behandeling een bepaalde

prennent de l'ampleur, ils se prolongent au-delà d'un an ne fût-ce que par la nécessité de recourir à une expertise. Dès lors, la problématique à laquelle on veut remédier ne sera que reportée.

Le Vice-Premier Ministre déclare qu'un certain nombre d'affaires sera cependant terminé. Dès lors, une solution partielle interviendra.

3. La question est également posée de savoir s'il ne serait pas préférable d'élargir les cadres prévus. La mesure préconisée permet en effet la création d'une sorte de cadre temporaire qui sera supprimé après un an et ne fera que reporter le problème tandis qu'une dépense supplémentaire est mise à charge de l'Etat.

4. Il est souligné que le système préconisé permettra en fait aux magistrats d'utiliser la prorogation selon leurs convenances personnelles.

En effet, il leur suffira, s'ils désirent rester, de faire fixer une affaire avant leur départ afin que les débats s'y rapportant ne soient pas terminés, ou s'ils souhaitent partir, de la faire fixer après la date normale de leur admission à la retraite.

5. La complexité de l'organisation de ces prorogations est mise en évidence. Il est suggéré de ne retenir que la première possibilité, qui permet de parer aux conséquences négatives de la passation des pouvoirs.

..

En ce qui concerne la possibilité pour le magistrat admis à la retraite en raison de son âge d'être autorisé par le Roi à exercer ses fonctions jusqu'à ce qu'il soit pourvu à la place rendue vacante au sein de la juridiction et pendant un terme maximum de 6 mois, la remarque est faite que cette disposition n'aura d'effet que pour autant que la nomination du magistrat devant assurer le remplacement intervienne rapidement.

Il est en effet à craindre que l'autorisation n'étant pas renouvelable et étant donné les lenteurs de la procédure de nomination, la fonction ne devienne vacante après 6 mois et que la continuité de la fonction ne soit pas mieux assurée qu'actuellement, tandis qu'une dépense nouvelle aura été mise à charge de l'Etat.

Des membres et le Vice-Premier Ministre déclarent que cette disposition est à approuver dans la mesure où actuellement les nominations intervenaient peut-être tardivement afin de reporter une dépense budgétaire alors que dans le système préconisé, le Ministre de la Justice réalisera une économie en nommant au plus vite des magistrats plus jeunes dont les rémunérations sont inférieures à celles des magistrats de plus de 67 ans restant en fonction pour éviter une vacance de la fonction.

Nonobstant le fait que le délai de présentation est long, un incitant à nommer vite est ainsi introduit.

La question est posée de savoir si le retard dû aux présentations justifie un délai de 6 mois.

Le Vice-Premier Ministre rappelle que le choix du délai de 6 mois s'explique pour les présentations faites par les conseils provinciaux. En ce qui concerne les présentations faites par le Sénat pour les magistrats de la Cour de cassation le problème des retards ne se pose pas.

MM. Mottard et Collignon estiment cependant que l'objectif consistant à remédier aux retards apportés aux nominations serait atteint de manière plus certaine si le délai dans lequel ces nominations interviennent était raccourci.

Dès lors, ils proposent par voie d'amendements (Doc. n° 962/2-I) d'une part de supprimer le § 2 relatif à la prorogation en vue du remplacement, et, d'autre part, d'insérer

omvang begint te krijgen, zij langer dan een jaar duurt al was het maar omdat een deskundigenonderzoek moet worden verricht. Het probleem dat men wil verhelpen, zal dus alleen maar worden verschoven.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat een aantal zaken evenwel hun beslag zullen krijgen en dat het probleem gedeeltelijk opgelost zal zijn.

3. Tevens wordt de vraag gesteld of het niet beter zou zijn de personeelsformaties uit te breiden. De voorgestelde maatregel biedt immers de mogelijkheid tot oprichting van een soort tijdelijk kader dat na een jaar zal worden afgeschaft en de regeling van het probleem slechts zal uitstellen, terwijl de Staat zich een extra uitgave moet getroosten.

4. Er wordt op gewezen dat het voorgestelde systeem de magistraten in feite in staat zal stellen de verlenging naar eigen goedvinden te gebruiken. Als zij wensen te blijven, zal het hun immers volstaan om vóór hun vertrek de rechtsdag te laten bepalen voor een zaak zodat deze, niet kan worden afgewikkeld en, indien zij wensen te vertrekken, behoren zij slechts de rechtsdag te laten bepalen na de normale datum van hun toelating tot het pensioen.

5. Er wordt gewezen op de ingewikkelde aard van de organisatie van die verlengingen.

Er wordt met name gesuggereerd slechts rekening te houden met de eerste mogelijkheid, waardoor het mogelijk is de negatieve gevolgen van het doorgeven van de bevoegdheden op te vangen.

..

In verband met de mogelijkheid voor de magistratuur die wegens het bereiken van de leeftijdsgrens tot de inruststelling toegelaten werd door de Koning gemachtigd te worden om gedurende een termijn van ten hoogste zes maanden zijn ambt te blijven uitoefenen totdat er in de plaats die in zijn rechtscollege is opgevalen voorzien is, wordt opgemerkt dat die bepaling slechts uitwerking zal hebben indien de benoeming van de magistratuur die de betrokkene zal vervangen spoedig volgt.

Het valt immers te vrezen dat, aangezien de machtiging niet kan worden hernieuwd en de benoemingsprocedure lang kan duren, het ambt na zes maanden openvalt en dat de continuïteit niet meer zal worden gewaarborgd dan in de huidige situatie hoewel het Rijk zich een nieuwe uitgave zal moeten getroosten.

Bepaalde leden en de Vice-Eerste Minister verklaren dat die bepaling behoort te worden goedgekeurd, want thans geschieden de benoemingen wellicht laattijdig om een begrotingsuitgave te kunnen uitstellen terwijl de Minister van Justitie met de voorgestelde regeling besparingen zal kunnen doen door zo spoedig mogelijk jongere magistraten te benoemen die een lagere wedde hebben dan de magistraten die meer dan 67 jaar zijn en hun ambt blijven uitoefenen om het openvallen ervan te voorkomen.

Niettegenstaande de lange duur van de termijn van voordracht van nieuwe kandidaten wordt op die wijze een stimulans gecreëerd om spoedig tot benoeming over te gaan.

Er wordt gevraagd of de vertraging die aan de voordrachten te wijten is een termijn van zes maanden rechtvaardigt.

De Vice-Eerste Minister herinnert eraan dat de keuze van de termijn van zes maanden te verklaren is voor de voordrachten die door de provincieraadsleden worden gedaan. Er worden geen vertragingen geconstateerd bij de benoeming van door de Senaat voorgedragen magistraten in het Hof van Cassatie.

De heren Mottard en Collignon menen echter dat het oogmerk, met name het verhelpen van de vertraging bij de benoemingen, beter zou worden bereikt indien de termijn waarbinnen de benoemingen moeten geschieden zou worden verkort.

Bij wege van amendementen (Stuk nr. 962/-I) stellen zij daarom enerzijds voor § 2 betreffende de verlenging van het ambt met het oog op de vervanging weg te laten en anderzijds een nieuw

un nouvel article 9bis tendant à avancer la date de la publication de la vacance au *Moniteur belge*.

L'amendement de MM. Mottard et Collignon tendant à supprimer le § 2 et l'amendement des mêmes auteurs, tendant à adapter le § 3 (*Doc. n° 962/2, I, 1) et 2*) à cette suppression, sont rejetés par 11 voix contre 8.

L'article 9 est adopté par 11 voix contre 6 et 1 abstention.

L'amendement de MM. Mottard et Collignon (*Doc. n° 962/2-I*) tendant à insérer un article 9bis (*nouveau*) est rejeté par 11 voix contre 8.

Art. 10.

M. Grootjans dépose un amendement (*Doc. n° 962/2, II*) tendant à remplacer l'article 10 par une nouvelle disposition.

Cet amendement tend à remplacer les deuxième et troisième alinéas de l'article 391 du Code judiciaire.

Il convient de signaler à propos du deuxième alinéa que l'éméritat, tel que l'a défini le Code judiciaire, a en fait été supprimé par la loi de redressement du 10 février 1981 relative aux pensions du secteur public. Etant donné que le montant de la pension du magistrat émérite est plafonné par suite de la limitation des pensions du secteur public, et que de ce fait la réglementation introduite est similaire à celle qui est d'application pour les fonctionnaires, il serait préférable de remplacer le texte de l'article 391 du Code judiciaire. La pension d'éméritat n'est en effet plus égale au traitement.

Il faut constater en outre que le troisième alinéa est rédigé dans un sens négatif, étant donné qu'il prévoit la réduction de la pension des magistrats qui comptent moins de trente années de service.

L'amendement réunit les deuxième et troisième alinéas et détermine de manière positive le mode de calcul de la base de la pension d'éméritat et de la pension des magistrats qui comptent moins de trente années de service. Il faut mettre cet amendement en relation avec celui qui prévoit un article 11bis (*nouveau*) relatif au plafonnement des pensions. Il s'agit donc en fait d'une amélioration de forme.

Le Vice-Premier Ministre déclare que cet amendement ne concerne pas l'objet du projet de loi.

L'amendement de M. Grootjans est rejeté par 11 voix contre 8.

L'article 10 est adopté par 11 voix contre 7 et une abstention.

Art. 11.

L'article 11 ne donne pas lieu à discussion et est adopté par 11 voix contre 6 et 2 abstentions.

Art. 11bis (*nouveau*).

M. Grootjans présente un amendement (*Doc. n° 962/2, II*) tendant à insérer un article 11bis (*nouveau*) remplaçant l'article 396 du Code judiciaire par un nouveau texte.

L'article 100, premier alinéa, de la Constitution n'a pas été modifié. Les magistrats admis à la retraite continuent donc à appartenir à l'ordre judiciaire. Il s'ensuit qu'ils restent également soumis aux règles en matière d'incompatibilités et de discipline du corps judiciaire. Leur statut est par conséquent tout à fait différent de celui des fonctionnaires qui — dans certaines limites — peuvent exercer des activités lucratives en tant que pensionnés.

artikel 9bis in te voegen, hetwelk beoogt de datum van bekendmaking van het openvallen van het ambt in het *Belgische Staatsblad* te vervroegen.

Het amendement van de heren Mottard en Collignon tot weglating van § 2 en het amendement van dezelfde auteurs, hetwelk de aanpassing van § 3 aan die weglating op het oog heeft (*Stuk nr. 962/2-I, 1 en 2*) worden verworpen met 11 tegen 8 stemmen.

Artikel 9 wordt aangenomen met 11 tegen 6 stemmen en 1 onthouding.

Het laatste amendement van de heren Mottard en Collignon tot invoeging van een artikel 9bis (*nieuw*) (*Stuk nr. 962/2-I*) wordt verworpen met 11 tegen 8 stemmen.

Art. 10.

De heer Grootjans stelt een amendement voor (*Stuk nr. 962/2, II*) om artikel 10 door een nieuwe bepaling te vervangen.

Het stelt de vervanging voor van het tweede en derde lid van artikel 391 van het Gerechtelijk Wetboek.

In verband met het tweede lid dient te worden opgemerkt dat het emeritaat, zoals het door het Gerechtelijk Wetboek werd bepaald, in feite werd opgeheven ten gevolge van de herstelwet van 10 februari 1981 inzake de overheidspensioenen. Vermits, wegens die beperkingen van de overheidspensioenen, het pensioenbedrag van de emeritus geplafonneerd is en hierdoor de ingevoerde regeling gelijk op die welke geldt voor de ambtenaren, kan de tekst van artikel 391 van het Gerechtelijk Wetboek best worden vervangen. Het emeritaatspensioen is inderdaad niet langer meer gelijk aan de wedde.

Wat het derde lid van artikel 391 van het Gerechtelijke Wetboek betreft, dient te worden vastgesteld dat het negatief is opgesteld, vermits het in de vermindering voorziet van het pensioen van de magistraat die geen 30 jaar dienst kan doen gelden.

Het amendement brengt lid 2 en 3 samen en bepaalt op een positieve wijze hoe de basis van het emeritaatspensioen en het pensioen van de magistraat, die geen dertig jaar dienst telt, zal worden berekend. Het dient gelezen te worden in samenhang met het amendement dat in een artikel 11bis (*nieuw*) voorziet, betreffende de plafonnering van de pensioenen. Het gaat dus in feite om een vormverbetering.

De Vice-Eerste Minister verklaart dat het amendement buiten het bestek van het wetsontwerp valt.

Het amendement van de heer Grootjans wordt verworpen met 11 tegen 8 stemmen.

Artikel 10 wordt aangenomen met 11 tegen 7 stemmen en 1 onthouding.

Art. 11.

Dit artikel geeft geen aanleiding tot bespreking. Het wordt aangenomen met 11 tegen 6 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 11bis (*nieuw*).

De heer Grootjans stelt een amendement voor (*Stuk nr. 962/2, II*) dat ertoe strekt een artikel 11bis (*nieuw*) in te voegen. Het voorziet in de vervanging van artikel 396 van het Gerechtelijk Wetboek door een nieuwe tekst.

Artikel 100, eerste lid, van de Grondwet werd niet gewijzigd. De magistraten die in rust worden gesteld blijven dus tot de Rechterlijke Orde behoren. Daaruit volgt dat ze ook onderworpen blijven aan de onverenigbaarheden en de tuchtregeling, eigen aan het corps. Door dit bijzonder statuut onderscheiden zij zich heel duidelijk van de ambtenaren die binnen bepaalde grenzen, als gepensioneerd, sommige bezoldigde activiteiten mogen uitoefenen.

La question est de savoir s'il ne convenait pas de supprimer les incompatibilités pour les magistrats admis à la retraite a déjà été posée plusieurs fois.

La proposition de loi de M. Grootjans vise par contre à maintenir le caractère spécifique du pouvoir judiciaire, notamment les incompatibilités et prévoit dès lors en toute logique un régime de pension distinct pour les magistrats.

Ce régime de pension tient toutefois compte de la modération imposée au cours de ces dernières années dans le cadre des mesures de redressement. Ainsi, l'amendement (nouvel article 11bis) prévoit un double plafond pour la pension des magistrats :

- un plafond relatif : fixé aux $4/5$ (= 80 %) du traitement moyen des cinq dernières années. (90 % de ce traitement en cas de services rendus à la patrie);

- un plafond absolu : fixé aux $4/5$ (= 80 %) des $3/4$ du traitement de secrétaire général de ministère. Ce montant équivaut pratiquement à 65 % du traitement des magistrats du rang le plus élevé.

Les magistrats bénéficieraient donc d'une pension supérieure de 5 % à celle des fonctionnaires. Ces 5 % représentent un montant nettement inférieur à celui dont les pensionnés du secteur privé peuvent bénéficier en exerçant une activité professionnelle sans remettre en cause leur droit à la pension.

L'amendement vise dès lors à remplacer l'article 396 du Code judiciaire par un nouveau texte qui établit ce double plafond.

Le Vice-Premier Ministre déclare qu'il y a lieu de tendre vers une uniformisation des régimes de pension et de ne pas créer un régime d'exception.

L'amendement de M. Grootjans est rejeté par 12 voix contre 8.

Art. 12.

Tenant compte des observations de M. Henrion à l'encontre des dispositions transitoires du projet de loi et de son amendement en ordre subsidiaire (*Doc. n° 962/2, III, B*), le Vice-Premier Ministre dépose un amendement (*Doc. n° 962/4, I*) tendant à remplacer l'alinéa de l'article 1er qui dispose que les magistrats de l'Ordre judiciaire qui, à la date du 1er septembre 1984, sont âgés de 65 ans accomplis, sans avoir atteint l'âge de 67 ans, peuvent à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions durant 3 ans, par les dispositions suivantes :

« Les magistrats de l'Ordre judiciaire autres que les magistrats de la Cour de cassation qui, à la date du 1er septembre 1984, sont âgés de 63 ans accomplis, sans avoir atteint l'âge de 64 ans, peuvent, à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions pendant 5 ans.

» Les magistrats de l'Ordre judiciaire autres que les magistrats de la Cour de cassation qui, à la date du 1er septembre 1984, sont âgés de 64 ans accomplis, sans avoir atteint l'âge de 66 ans, peuvent, à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions pendant 4 ans.

» Les magistrats de l'Ordre judiciaire autres que les magistrats de la Cour de cassation qui, à la date du 1er septembre 1984, sont âgés de 66 ans accomplis, sans avoir atteint l'âge de 67 ans, peuvent, à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions pendant 3 ans. »

Le Vice-Premier Ministre observe que l'amendement en ordre subsidiaire de M. Henrion reprend en fait un amendement similaire de M. Lallemand (*Doc. Sénat n° 550/3*) qui a été déposé en séance publique du Sénat et a justifié le renvoi en commission du projet de loi, le 13 mars 1984.

De vraag is reeds herhaalde malen gesteld of de overeenkomsten voor de in rust gestelde magistraten niet dienen te worden opgeheven.

Het wetsvoorstel van de heer Grootjans wenst nochtans het eigen karakter van de rechterlijke macht te handhaven en o.m. de onverenigbaarheden niet af te schaffen; met als logisch gevolg een bijzondere regeling wat het pensioen van de magistraten betreft.

Die bijzondere regeling wil nochtans ook rekening houden met de beperkingen en aftoppingen die de laatste jaren, in het raam van een reeks herstelmaatregelen, werden uitgevaardigd. Zo voorziet het amendement (nieuw artikel 11bis) voor de pensioenen van de magistraten in een dubbel plafond of begrenzing :

- relatieve begrenzing : vastgesteld op $4/5$ (= 80 %) van de gemiddelde wedde over de laatste 5 jaar. (90 % van die wedde, in geval vaderlandse diensten werden gepresteerd);

- absolute begrenzing : vastgesteld op $4/5$ (= 80 %) van de $3/4$ van de wedde van de secretaris-generaal van een departement. Afgerond stemt zulks overeen met nagenoeg 65 % van de wedde der hoogste magistraten.

De magistraten zouden dus een pensioen toegewezen krijgen dat procentgewijze 5 % hoger zou liggen dan dat van de ambtenaren. Deze afwijking met 5 % vertegenwoordigt een bedrag dat veel lager ligt dan datgene wat de pensioengerechtigden in de privé sector mogen putten uit een beroepsactiviteit na hun inruststelling zonder dat ze hierdoor hun aanspraak op pensioen in gevaar brengen.

Het amendement stelt dan ook een nieuwe versie van artikel 396 van het Gerechtelijk Wetboek voor, waarin deze dubbele plafonnering is opgenomen.

De Vice-Eerste Minister betoogt dat moet gestreefd worden naar de eenmaking van de pensioenregelingen en dat geen uitzonderingsregelingen mogen worden ingevoerd.

Het amendement van de heer Grootjans wordt verworpen met 12 tegen 8 stemmen.

Art. 12.

Gelet op de opmerkingen van de heer Henrion in verband met de overgangsbepalingen van het ontwerp en zijn amendement in bijkomende orde (*Stuk nr. 962/2, III, B*) stelt de Vice-Eerste Minister een amendement voor (*Stuk nr. 962/4, I*) ten einde het lid te vervangen van artikel 1 te vervangen waarin bepaald is dat de magistraten van de rechterlijke Orde, die op 1 september 1984 volle 63 jaar oud zijn zonder de leeftijd van 64 jaar te hebben bereikt, op hun verzoek hun ambt verder kunnen uitoefenen gedurende 3 jaren :

« De magistraten van de rechterlijke Orde, hieronder niet begrepen de magistraten van het Hof van cassatie, die op 1 september 1984 volle 63 jaar oud zijn, zonder de leeftijd van 64 jaar te hebben bereikt, kunnen op hun verzoek hun ambt verder uitoefenen gedurende 5 jaren.

» De magistraten van de rechterlijke Orde, hieronder niet begrepen de magistraten van het Hof van cassatie, die op 1 september 1984 volle 64 jaar oud zijn, zonder de leeftijd van 66 jaar te hebben bereikt, kunnen op hun verzoek hun ambt verder uitoefenen gedurende 4 jaren.

» De magistraten van de rechterlijke Orde, onder hen begrepen de magistraten van het Hof van cassatie, die op 1 september 1984 volle 66 jaar oud zijn, zonder de leeftijd van 67 jaar te hebben bereikt, kunnen op hun verzoek hun ambt verder uitoefenen gedurende 3 jaren. »

De Vice-Eerste Minister merkt op dat het amendement in bijkomende orde van de heer Henrion in feite een gelijkaardig amendement overneemt van de heer Lallemand (*Stuk Senaat nr. 550/3*) dat in de Senaat op 13 maart 1984 in openbare vergadering is voorgesteld hetgeen aanleiding gaf tot de terugzending van het wetsontwerp naar de commissie.

La discussion de cet amendement qui tendait à rendre les mesures transitoires plus acceptables pour les intéressés, a fait l'objet d'un rapport complémentaire de M. Weckx (*Doc. n° 550/5*). L'amendement n'a cependant pas été adopté. L'amendement du Gouvernement est un compromis entre l'amendement de M. Henrion et le texte de l'article 12.

Le tableau ci-dessous permet de comparer les effets de l'adoption de l'amendement de M. Henrion et celle de l'amendement du Gouvernement sur l'âge limite de mise à la retraite.

Over de bespreking van dit amendement dat ertoe strekt de overgangsmaatregel in het voordeel van de betrokkene te versoepelen, werd door de heer Weckx (*Stuk nr. 550/5*) een aanvullend verslag opgesteld. Toch werd het amendement niet aangenomen. Het regeringsamendement is een compromis tussen het amendement van de heer Henrion en de tekst van artikel 12.

Onderstaande tabel geeft de gevolgen weer, voor de leeftijds-grens in verband met de inruststelling, van de aanneming van het amendement van de heer Henrion enerzijds en van het regeringsamendement anderzijds.

Age au 1 ^{er} septembre 1984 (entre parenthèses, l'année de naissance) Leeftijd op 1 september 1984 (tussen haakjes geboortejaar)	Age limite de mise à la retraite (entre parenthèses, l'année de la retraite) — Leeftijdsgrens voor de inruststelling (tussen haakjes, jaar van de inruststelling)		
	Projet de loi — Wetsonwerp	Amendement Henrion — Amendement Henrion	Amendement du Gouvernement — Amendement van de Regering
69 ans/jaar (1915)	70 ans/jaar (1985)	70 ans/jaar (1985)	idem
68 ans/jaar (1916)	70 ans/jaar (1986)	70 ans/jaar (1986)	idem
67 ans/jaar (1917)	69 ans/jaar (1986)	69 ans/jaar (1986)	idem
66 ans/jaar (1918)	69 ans/jaar (1987)	69 ans/jaar (1987)	idem
65 ans/jaar (1919)	68 ans/jaar (1988)	69 ans/jaar (1988)	69 ans/jaar (1988)
64 ans/jaar (1920)	67 ans/jaar (1987)	68 ans/jaar (1988)	68 ans/jaar (1988)
63 ans/jaar (1921)	67 ans/jaar (1988)	68 ans/jaar (1989)	68 ans/jaar (1989)
62 ans/jaar (1922)	67 ans/jaar (1989)	68 ans/jaar (1990)	67 ans/jaar (1989)
61 ans/jaar (1923)	67 ans/jaar (1990)	67 ans/jaar (1990)	67 ans/jaar (1990)
	= 3 ans/jaar	= 6 ans/jaar	= 5 ans/jaar

Si, pour les magistrats âgés de 66 ans accomplis au 1er septembre 1984, les conséquences du projet de loi et des amendements sont identiques, la différence entre l'amendement du Gouvernement et celle de l'amendement de M. Henrion consiste en ce que les magistrats âgés de 62 ans au 1er septembre 1984 ne pourront rester que 5 ans au lieu de 6.

Si on compare l'amendement du Gouvernement au projet initial, il y a lieu de constater que pourront rester un an de plus, les magistrats âgés au 1er septembre 1984 de 63 à 65 ans.

Si l'amendement du Gouvernement était adopté l'étalement des départs (si tous les magistrats demandent à bénéficier des mesures transitoires) se présenterait comme suit :

- entre le 1er septembre 1984 et le 31 août 1985 : 25
- entre le 1er septembre 1985 et le 31 août 1986 : 23
- au 1er septembre 1986 : 32
- au 1er septembre 1987 : 21
- au 1er septembre 1988 : 63
- au 1er septembre 1989 : 40

M. Henrion considère que l'amendement du Gouvernement répond partiellement à l'objectif de son propre amendement.

Il retire, dès lors, ses amendements en ordre principal et en ordre subsidiaire (*Doc. n° 962/2, III, A et B*).

L'amendement de M. Grootjans (*Doc. n° 962/2, II*) est rejeté par 12 voix contre 6 et 2 abstentions.

L'amendement du Gouvernement (*Doc. n° 962/4, I*) est adopté par 12 voix contre 6 et 2 abstentions.

L'article 12, ainsi amendé, est adopté par 12 voix contre 5 et 2 abstentions.

Ofschoon de gevolgen van het wetsontwerp en van de amendementen precies dezelfde zijn voor de magistraten die op 1 september 1984 ouder dan 66 jaar zijn, bestaat het verschil tussen het amendement van de Regering en het amendement van de heer Henrion hierin dat de magistraten die op 1 september 1984 62 jaar oud zijn, slechts 5 jaar in plaats van 6 zullen mogen blijven.

Als men het amendement van de Regering met het oorspronkelijk ontwerp vergelijkt, blijkt dat de magistraten die op 1 september 1984 63 à 65 jaar oud zullen zijn, een jaar langer zullen mogen blijven.

Mocht het amendement van de Regering worden aangenomen, dan zou de spreiding (indien alle magistraten vragen om van de overgangsmaatregelen te kunnen genieten) zich als volgt laten aanzien :

- tussen 1 septembre 1984 et 31 augustus 1985 : 25
- tussen 1 septembre 1985 et 31 augustus 1986 : 23
- op 1 septembre 1986 : 32
- op 1 septembre 1987 : 21
- op 1 septembre 1988 : 63
- op 1 septembre 1989 : 40

De heer Henrion meent dat het amendement van de Regering gedeeltelijk aan het oogmerk van zijn eigen amendement beantwoordt.

Derhalve trekt hij zijn amendementen in hoofdorde en in bijkomende orde (*Stuk nr. 962/2, III, A en B*) in.

Het amendement van de heer Grootjans (*Stuk nr. 962/2, II*) wordt met 12 tegen 6 stemmen en 2 onthoudingen verworpen.

Het amendement van de Regering (*Stuk nr. 962/4, I*) wordt met 12 tegen 6 stemmen en 2 onthoudingen aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 12 wordt met 12 tegen 5 stemmen en 2 onthoudingen aangenomen.

Art. 12bis (nouveau).

L'amendement de M. Grootjans (*Doc.* n° 962/2, II) tendant à insérer un article 12bis (nouveau) est rejeté par 12 voix contre 7.

Art. 13.

L'article 13 ne donne pas lieu à discussion et est adopté par 11 voix et 3 abstentions.

Art. 13bis (nouveau).

L'amendement de M. Grootjans (*Doc.* n° 962/2, II) tendant à insérer un article 13bis (nouveau) est rejeté par 12 voix contre 1.

Art. 14 à 17.

Les articles 14 à 17 ne donnent pas lieu à discussion et sont adoptés par 14 voix et 5 abstentions.

∴

Les amendements de M. Grootjans reprenant le contenu de sa proposition de loi, ayant été rejetés, la proposition de loi devient sans objet.

V. — Vote

Le projet de loi est adopté par 12 voix contre 8.

Les Rapporteurs,
G. MUNDELEER,
A. BOURGEOIS.

Le Président,
L. REMACLE.

Art. 12bis (nieuw).

Het amendement van de heer Grootjans (*Stuk* nr. 962/2, II) tot invoeging van een artikel 12bis (nieuw) wordt met 12 tegen 7 stemmen verworpen.

Art. 13.

Artikel 13 geeft geen aanleiding tot discussie en wordt met 11 stemmen en 3 onthoudingen aangenomen.

Art. 13bis (nieuw).

Het amendement van de heer Grootjans (*Stuk* nr. 962/2, II) tot invoeging van een artikel 13bis (nieuw) wordt met 12 tegen 1 stem verworpen.

Art. 14 tot 17.

De artikelen 14 tot 17 geven geen aanleiding tot discussie en worden met 14 stemmen en 5 onthoudingen aangenomen.

∴

Aangezien de amendementen van de heer Grootjans die de inhoud van het wetsvoorstel overnemen verworpen werden, vervalt dat wetsvoorstel.

V. — Stemming

Het wetsontwerp wordt met 12 tegen 8 stemmen aangenomen.

De Rapporteurs,
G. MUNDELEER,
A. BOURGEOIS.

De Voorzitter,
L. REMACLE.

ARTICLE
MODIFIÉ PAR LA COMMISSION

Art. 12.

Les magistrats de l'Ordre judiciaire autres que les magistrats de la Cour de cassation qui, à la date du 1er septembre 1984, sont âgés de 63 ans accomplis, sans avoir atteint l'âge de 64 ans, peuvent, à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions pendant 5 ans.

Les magistrats de l'Ordre judiciaire autres que les magistrats de la Cour de cassation qui, à la date du 1er septembre 1984, sont âgés de 64 ans accomplis, sans avoir atteint l'âge de 66 ans, peuvent, à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions pendant 4 ans.

Les magistrats de l'Ordre judiciaire autres que les magistrats de la Cour de cassation qui, à la date du 1er septembre 1984, sont âgés de 66 ans accomplis, sans avoir atteint l'âge de 67 ans, peuvent, à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions pendant 3 ans.

Les mêmes magistrats qui, à la date du 1er septembre 1984, sont âgés de 67 ans accomplis, peuvent à leur demande, continuer à exercer leurs fonctions durant 2 ans.

La limite d'âge de 70 ans ne peut être dépassée.

ARTIKEL
GEWIJZIGD DOOR DE COMMISSIE

Art. 12.

De magistraten van de rechterlijke Orde, hieronder niet begrepen de magistraten van het Hof van cassatie, die op 1 september 1984 volle 63 jaar oud zijn, zonder de leeftijd van 64 jaar te hebben bereikt, kunnen, op hun verzoek, hun ambt verder uitoefenen gedurende 5 jaren.

De magistraten van de rechterlijke Orde, hieronder niet begrepen de magistraten van het Hof van cassatie, die op 1 september 1984 volle 64 jaar oud zijn, zonder de leeftijd van 66 jaar te hebben bereikt, kunnen, op hun verzoek, hun ambt verder uitoefenen gedurende 4 jaren.

De magistraten van de rechterlijke Orde, hieronder niet begrepen de magistraten van het Hof van cassatie, die op 1 september 1984 volle 66 jaar oud zijn, zonder de leeftijd van 67 jaar te hebben bereikt, kunnen, op hun verzoek, hun ambt verder uitoefenen gedurende 3 jaren.

Dezelfde magistraten die op 1 september 1984, volle zevenenzestig jaar oud zijn, kunnen, op hun verzoek, hun ambt verder uitoefenen gedurende 2 jaren.

De leeftijdsgrens van 70 jaar mag niet overschreden worden.

ERRATUM

Art. 5.

A la quatrième ligne du texte néerlandais, il y a lieu d'insérer le mot « voltallig » entre le mot « kamer » et les mots « te maken ».

ERRATUM

Art. 5.

Op de vierde regel dient het woord « voltallig » te worden ingevoegd tussen het woord « kamer » en de woorden « te maken ».